ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

ΔΙΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

“ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ”

“ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ E.S.R.S. (EUROPEAN SUSTAINABILITY REPORTING STANDARDS) ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ”

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του ΕΛΜΕΠΑ ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Εκπαίδευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική από την

Φωτιάδου Παρθένα

Ηράκλειο

Μάρτιος 2025

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη – εμπορικός, μη – κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός – ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

ΣΕΛΙΔΑ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την Σ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. Λογιστική και Ελεγκτική, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Κανονισμό Διπλωματικών Εργασιών του Δ.Π.Μ.Σ. “Λογιστική και Ελεγκτική”. Τα μέλη της Επιτροπής ήταν :

- Σικαλίδης Αλέξανδρος, Επίκουρος Καθηγητής (Επιβλέπων)
- Λεμονάκης Χρήστος, Αναπληρωτής Καθηγητής (Μέλος)
- Βορτελίνος Δημήτριος, Επίκουρος Καθηγητής (Μέλος)

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από την Σ.Ε. δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου, Αλέξανδρο Σικαλίδη, για την υποστήριξη και την καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής. Η εμπειρία και οι γνώσεις του, καθώς και οι πολύτιμες παρατηρήσεις του, υπήρξαν καθοριστικές για την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας. Η υπομονή του, η ενθάρρυνση και η επιστημονική του καθοδήγηση αποτέλεσαν πηγή έμπνευσης και με βοήθησαν να αναπτύξω τις ιδέες μου με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της Επιτροπής για τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσαν για την αξιολόγηση της διπλωματικής εργασίας μου.

Ακόμα, ευχαριστώ όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της παρούσας εργασίας. Χωρίς τη βοήθεια τους και τη διάθεση τους να μοιραστούν τις εμπειρίες και τις απόψεις τους, η έρευνα δεν θα ήταν δυνατή. Η συμβολή τους υπήρξε πολύτιμη και καθοριστική για την ολοκλήρωση της μελέτης.

Τέλος, δεν υπάρχουν λόγια για να εκφράσω την ευγνωμοσύνη που νιώθω για την κόρη μου, Αλεξάνδρα. Η υπομονή και η κατανόηση που έδειξε κατά τη διάρκεια αυτής της απαιτητικής πορείας ήταν ανεκτίμητες. Παρά τις ώρες που χρειάστηκε να αφιερώσω σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου, ακόμα και όταν η καθημερινότητά μου γινόταν απαιτητική και στρεσογόνα, η παρουσία της υπήρξε θεμέλιο στήριξης και δύναμης για εμένα. Πάντα ήταν δίπλα μου με χαμόγελο, αθωότητα και ατελείωτη ενέργεια, θυμίζοντας μου τι έχει πραγματικά σημασία στη ζωή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ....2
ΣΕΛΙΔΑ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ....3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ....4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ....7
ABSTRACT....8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ....9
ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ....12
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ....12
1.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ....16
ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ....19
2.1 E.S.R.S. 1 : ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ....19
2.2 E.S.R.S. 2 : ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ....22
ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ....25
3.1 E.S.R.S. E1 : ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ....25
3.2 E.S.R.S. E2 : ΡΥΠΑΝΣΗ....29
3.3 E.S.R.S. E3 : ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΠΟΡΟΙ....34
3.4 E.S.R.S. E4 : ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ....38
3.5 E.S.R.S. E5 : ΧΡΗΣΗ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ....42
ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ....45
4.1 E.S.R.S. S1 : ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ....45
4.2 E.S.R.S. S2 : ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΑΛΥΣΙΔΑ ΑΞΙΑΣ....50
4.3 E.S.R.S. S3 : ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ....53
4.4 E.S.R.S. S4 : ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΧΡΗΣΤΕΣ....56
ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΠΡΟΤΥΠΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ....58
5.1 E.S.R.S. G1 : ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ....58
ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ....60
6.1 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ....60
6.2 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ....63
ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ....68
7.1 ΚΟΣΤΟΙ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ....68
7.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ....75
7.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΦΕΛΟΥΣ....82
7.4 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ....86
ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ....88
8.1 ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ....88
8.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ....89
Γράφημα 1 : Ποιο είναι το μέγεθος της επιχείρησης σας ;....89
Γράφημα 2: Σε ποιον τομέα δραστηριοποιείται η επιχείρηση σας ;....90
Γράφημα 3 : Πόσο καλά εκπαιδευμένοι είναι οι υπάλληλοι σας στα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας;....90
Γράφημα 4: Πόσο σημαντικά θεωρείτε τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....92
Γράφημα 5 : Ποιες απαιτήσεις των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θεωρείτε πιο σημαντικές ;....94
Γράφημα 6 : Ποιες είναι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται κατά την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....95
Γράφημα 7 : Πόσο θεωρείται ότι είναι το κόστος της εφαρμογής των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....96
Γράφημα 8 : Ποιες από τις παρακάτω κατηγορίες κόστους σας φαίνονται πιο σημαντικές στην εφαρμογή Προτύπων Βιωσιμότητας;....97

Γράφημα 9 : Ποιες είναι οι κυριότερες πηγές κόστους που σχετίζονται με την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....98
Γράφημα 10 : Πώς εκτιμάτε ότι τα κόστη σας για βιωσιμότητα θα αλλάξουν τα επόμενα 5 χρόνια;....99
Γράφημα 11 : Ποιες κατηγορίες κόστους θεωρείτε ότι μπορούν να παραμείνουν σταθερές ή να μειωθούν με την πάροδο του χρόνου;....100
Γράφημα 12 : Πώς επηρεάζει το κόστος αυτό την οικονομική απόδοση;....101
Γράφημα 13 : Ποια είναι τα κύρια οφέλη από την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....102
Γράφημα 14 : Ποιες είναι οι κύριες πηγές ωφέλειας που παρατηρείτε από τις βιώσιμες πρακτικές;....103
Γράφημα 15 : Έχετε παρατηρήσει αλλαγές στην πελατειακή σας βάση λόγω των βιώσιμων πρακτικών;....104
Γράφιμα 16 : Πόσο πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα επηρεάσει τη συνολική απόδοση των επιχειρήσεων;....105
Γράφημα 17 : Ποιες στρατηγικές βιωσιμότητας εφαρμόζετε ;....106
Γράφημα 18 : Πόσο σας επηρεάζει η αναφορά των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας στη στρατηγική σας για βιωσιμότητα ;....107
Γράφημα 19 : Ποιες πληροφορίες θα θέλατε να δείτε περισσότερο σε μελλοντικές αναφορές σχετικά με τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;....108
Γράφημα 20 : Θεωρείτε ότι τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας θα συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων;....109
Γράφημα 21 : Έχετε δει μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ;....110
Γράφημα 22 : Πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα αυξήσει την αξιοπιστία στην αγορά ;....111
Γράφημα 23 : Ποια ομάδα ενδιαφερομένων θεωρείτε ότι επηρεάζεται περισσότερο από τις αναφορές;....112
Γράφημα 24 : Έχετε θέσει στόχους για τη μελλοντική ανάπτυξη στον τομέα της βιωσιμότητας;....112
8.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ....113
Πίνακας 1 : Συμμετέχοντες στην έρευνα μέσω συνεντεύξεων....114
8.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ....115
Πίνακας 2 : Δράσεις, Κόστη και Οφέλη εταιριών....119
8.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ....120
Πίνακας 3 : Δράσεις, Κόστη και Οφέλη ελεγκτικών εταιριών....123
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ....124
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ....127
ΑΡΘΡΑ....127
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ....131
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ....132
Α. ΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ....132
Β. ΔΟΜΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ....137

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφορών Βιωσιμότητας, όπως έχουν θεσπιστεί με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για να κατανοηθεί η σημαντικότητα των προτύπων αρχικά θα γίνει αναφορά στην οδηγία 2023/2772 και θα παρατεθούν τα εν λόγω πρότυπα. Έπειτα, θα γίνει σύντομη ιστορική αναδρομή των σημαντικότερων οδηγιών, προτύπων και διατάξεων που έχουν δημοσιευτεί κατά την πάροδο των ετών και αφορούν τις υποδείξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις επιχειρήσεις για τη προετοιμασία και παρουσίαση πληροφοριών βιωσιμότητας.

Στο επόμενα κεφάλαια, θα γίνει ατομική παρουσίαση του κάθε προτύπου. Θα αναλυθεί το περιεχόμενο τους, θα οριστούν οι θεμελιώδεις έννοιες, οι γενικές αρχές και οι βασικές απαιτήσεις γνωστοποίησης. Επίσης, θα δοθούν συνοπτικές οδηγίες για την προετοιμασία και τον τρόπο παρουσίασης του περιεχομένου που ορίζεται στο εκάστοτε πρότυπο.

Έπειτα, θα παρουσιαστούν τα κόστη που ενέχει η εφαρμογή των προτύπων αλλά και τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν. Αυτά εξετάζονται από την πλευρά των επιχειρήσεων αλλά και από την πλευρά των επενδυτών και των λοιπών ενδιαφερόμενων για την εκάστοτε αναφέρουσα επιχείρηση. Παράλληλα, θα αναφερθούν τα ευρήματα ορισμένων από τις σημαντικότερες σχετικές μελέτες που έχουν δημοσιευτεί ανά τα χρόνια και θα παρουσιαστούν οι απόψεις συγκεκριμένων μελετητών.

Τέλος, θα παρουσιαστούν τα ευρήματα της έρευνας που διενεργήθηκε στα πλαίσια της συγκεκριμένης μελέτης. Συλλέχθηκαν δεδομένα με τη χρήση ερωτηματολογίων και συνεντεύξεων και θα παρουσιαστούν τα ευρήματα που λήφθηκαν σχετικά με την προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις, την αυξημένη ανάγκη για εκπαίδευση των ενδιαφερόμενων, και την έντονη επιθυμία από την πλευρά των επιχειρήσεων για τη λήψη υποστήριξης από την πλευρά του κράτους.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σκοπός της παρούσας εργασίας δεν αποτελεί η καθαυτή ατομική ανάλυση των προτύπων για συγκεκριμένες βιομηχανίες και δραστηριότητες. Σκοπός είναι να εντοπιστούν τα βασικά οικονομικά διλήμματα και οι σημαντικότερες οικονομικές συνέπειες, θετικές ή μη, που μπορεί να προκύψουν από την εφαρμογή των νέων υποχρεώσεων.

ABSTRACT

The subject of this study is the European Sustainability Reporting Standards, as established through the initiative of the European Union.

To understand the significance of these standards, the study will first reference Directive 2023/2772 and present the relevant standards. Then, a brief historical review of the most important directives, standards, and regulations published over the years will be provided, focusing on the EU's guidelines for businesses regarding the preparation and presentation of sustainability information.

In the following chapters, each standard will be examined individually. Their content will be analyzed, fundamental concepts will be defined, and key principles and disclosure requirements will be outlined. Additionally, concise guidelines will be provided on the preparation and presentation of the content specified by each standard.

Subsequently, the costs associated with the implementation of these standards, as well as the expected benefits, will be discussed. These aspects will be analyzed from the perspective of businesses, investors, and other stakeholders interested in each reporting entity. Moreover, findings from some of the most significant related studies published over the years will be presented, along with the opinions of specific researchers.

Finally, the findings of the research conducted within the framework of this study will be presented. Data was collected through questionnaires and interviews, and the results will highlight the adaptation to new requirements, the increased need for stakeholder training, and the strong desire from businesses for state support.

It is important to note that the objective of this study is not an in-depth analysis of the standards for specific industries and activities. Instead, the aim is to identify key economic dilemmas and the most significant economic consequences—whether positive or negative—that may arise from the implementation of the new obligations.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία 2013/34/Ε.Ε.[1] όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2022/2464/Ε.Ε. αφορά μεγάλες, μεσαίες ή και μικρές επιχειρήσεις με τίτλους εισηγμένους σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, καθώς και μητρικές επιχειρήσεις ομίλων. Σύμφωνα με την άνω οδηγία, από τις συγκεκριμένες απαιτείται να συμπεριλάβουν στις ετήσιες οικονομικές τους καταστάσεις, μια ειδική ενότητα στην έκθεση διαχείρισης ή αντίστοιχα στην ενοποιημένη έκθεση διαχείρισης με τις απαραίτητες πληροφορίες ώστε να κατανοηθεί από τους ενδιαφερόμενους ο τρόπος με τον οποίο τα θέματα βιωσιμότητας επηρεάζουν την ανάπτυξη, την απόδοση καθώς και τη θέση της επιχείρησης. Οι συγκεκριμένες πληροφορίες πρέπει να προετοιμάζονται σύμφωνα με τα πρότυπα αναφοράς βιωσιμότητας. Ως ημερομηνία αφετηρίας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 5, της παραγράφου 2, της οδηγίας 2022/2464[2], ορίζεται η 1η Ιανουαρίου του έτους 2024.

Για την θέσπιση των προτύπων, η Commission έλαβε υπόψη τις τεχνικές συμβουλές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (European Financial Reporting Advisory Group - E.F.R.A.G.), στόχος του οποίου είναι να προωθήσει ανάπτυξη υψηλής ποιότητας με κατανοητά και αναγνωρίσιμα πρότυπα και να διασφαλίσει την αποτελεσματική λειτουργία της ενιαίας αγοράς καθώς και της διαφάνειας των χρηματοοικονομικών αγορών. Η Commission λοιπόν εισήγαγε τροποποιήσεις στις τεχνικές συμβουλές του E.F.R.A.G. σχετικά με την ουσιαστικότητα, την σταδιακή εφαρμογή ορισμένων απαιτήσεων, την ευελιξία σε ορισμένες απαιτήσεις γνωστοποίησης και τη διασφάλιση συνοχής με το γενικότερο νομικό πλαίσιο.

Τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας, όπως ορίζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 της οδηγίας 2023/2772[3], είναι τα παρακάτω :

Διατομεακά Πρότυπα	**E.S.R.S. 1**	**Γενικές Προϋποθέσεις** 19	
	E.S.R.S. 2	**Απαιτήσεις Γνωστοποίησης** 22	
Περιβαλλοντικά Πρότυπα	**E.S.R.S. E1**	**Κλιματική Αλλαγή** 25	προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, ενέργεια
	E.S.R.S. E2	**Ρύπανση** 28	ρύπανση του αέρα, του νερού, του εδάφους, των ζωντανών

1 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32013L0034
2 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464
3 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772#

			οργανισμών και των πόρων τροφίμων, ουσίες που προκαλούν ανησυχία, μικροπλαστικά
	E.S.R.S. E3	**Υδάτινοι και Θαλάσσιοι πόροι** 33	κατανάλωση, αναλήψεις, εκκενώσεις νερού, εκροή νερού στους ωκεανούς, εξόρυξη και χρήση θαλάσσιων πόρων
	E.S.R.S. E4	**Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα** 37	επιπτώσεις στην απώλεια βιοποικιλότητας, στην κατάσταση των ειδών, στην έκταση και την κατάσταση των οικοσυστημάτων, εξαρτήσεις από τις υπηρεσίες των οικοσυστημάτων
	E.S.R.S. E5	**Χρήση Πόρων και Κυκλική οικονομία** 41	εισροές, εκροές πόρων, απόβλητα
Κοινωνικά Πρότυπα	**E.S.R.S. S1**	**Εργατικό Δυναμικό** 44	συνθήκες εργασίας, μισθοί, κοινωνικός διάλογος, συλλογικές διαπραγματεύσεις, ισορροπία οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, υγεία, ασφάλεια εργαζομένων, ίση μεταχείριση, δικαιώματα που σχετίζονται με εργασία
	E.S.R.S. S2	**Εργαζόμενοι στην Αλυσίδα Αξίας** 49	συνθήκες εργασίας, μισθοί, κοινωνικός διάλογος, συλλογικές διαπραγματεύσεις, ισορροπία οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, υγεία, ασφάλεια εργαζομένων, ίση μεταχείριση, δικαιώματα που σχετίζονται με εργασία

	E.S.R.S. S3	**Επηρεαζόμενες Κοινότητες** 52	οικονομικά, κοινωνικά, πολιτιστικά, αστικά, πολιτικά δικαιώματα κοινοτήτων
	E.S.R.S. S4	**Καταναλωτές και Τελικοί Χρήστες** 55	προσωπική ασφάλεια, κοινωνική ένταξη καταναλωτών και τελικών χρηστών
Πρότυπο Διακυβέρνησης	**E.S.R.S. G1**	**Επαγγελματική Συμπεριφορά** 57	εταιρική κουλτούρα, προστασία πληροφοριοδοτών, ευημερία ζώων, δραστηριότητες πίεσης, σχέσεις με προμηθευτές, πρακτικές πληρωμής, διαφθορά, δωροδοκία

Οι τομείς που καλύπτουν το πλήθος των παραπάνω προτύπων είναι : Διακυβέρνηση (GOV), Στρατηγική (SBM), Διαχείριση επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών (IRO), Μετρήσεις και στόχοι (MT).[4]

Το σύνολο των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στις διατάξεις των προτύπων, θα πρέπει να δημοσιεύουν ένα σύνολο πληροφοριών ώστε οι ενδιαφερόμενοι χρήστες να είναι σε θέση να αξιολογήσουν το αντίκτυπο τους προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Επίσης, να αξιολογήσουν τους οικονομικούς κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από κάθε σχετικό ζήτημα βιωσιμότητας. Οι συγκεκριμένες εκθέσεις θα πρέπει για πρώτη φορά να δημοσιευτούν το 2025, με δεδομένα της χρήσης 2024. Αυτό συνεπάγεται τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων από το 2024 κιόλας για την εφαρμογή των νέων κανονισμών.

Με τις οδηγίες και τους στόχους που έχουν τεθεί ανά τα χρόνια και με τα πρότυπα που τελικά θεσπίστηκαν, στόχος εκτός των άλλων είναι και η προώθηση της "Συμμετοχικής Ανάπτυξης". Δηλαδή της ανάπτυξης όπου όλες οι κοινωνικές ομάδες συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, συμβάλουν στη δημιουργία ευκαιριών και μοιράζονται τα οφέλη της ανάπτυξης. Επίσης, προασπίζονται οι βασικές αρχές ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα δικαιώματα συμμετοχής και καταργούνται οι διακρίσεις και η λογοδοσία.

[4] ESRS 1 : General requirements.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μετά από σειρές προτύπων και οδηγιών που έχει θεσπίσει, στοχεύει στο να διασφαλίσει οικονομική ανάπτυξη αποσυνδεδεμένη από τη χρήση πόρων και στο να στηρίξει τους πιο ευάλωτους πολίτες και τις μικρές επιχειρήσεις. Επικεντρώνεται στην αναγκαιότητα δημοσίευσης εκθέσεων με μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες σε σχέση με τον τρόπο που οι εταιρείες επηρεάζουν την κοινωνία και το περιβάλλον μέσω των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Σκοπός είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση τελικά να μετατραπεί σε μια σύγχρονη και αποδοτική οικονομία, από πλευράς πόρων.

Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις σχετικές εκθέσεις αναφέρονται συχνά στη βιβλιογραφία ως “μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες”. Ένας όρος που χαρακτηρίζεται από πολλούς ενδιαφερόμενους ως ανακριβής, διότι συνεπάγεται ότι οι πληροφορίες αυτές δεν έχουν οικονομική συνάφεια. Ωστόσο, όλο και περισσότερο οι εν λόγω πληροφορίες έχουν οικονομική σημασία.[5]

Ιστορικά, η πρώτη προσπάθεια να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο ήταν η “Ατζέντα 2021”. Ένας οδηγός δράσεων που παρουσιάστηκε στη πρώτη σύνοδο με αντικείμενο τη γη, από τον Ο.Η.Ε., το 1992. Η συγκεκριμένη οδηγία, παρόλο που βρήκε υποστήριξη από διεθνείς οργανισμούς, δεν απέφερε ποτέ, κυρίως διότι αντιμετωπίστηκε με καχυποψία. Από τα αναπτυσσόμενα κράτη θεωρήθηκε ότι σε βάρος αυτών, προωθούνται τα συμφέροντα μόνο των ανεπτυγμένων κρατών.[6]

Ο όρος “βιώσιμη ανάπτυξη” εισήχθη για πρώτη φορά σε επίσημο επίπεδο το 1987 με την Έκθεση της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (γνωστή και ως Έκθεση Brundtland), η οποία έφερε τον τίτλο “Το Κοινό μας Μέλλον”. Η έκθεση αυτή υπογράμμισε την ανάγκη για μια νέα μορφή ανάπτυξης που να λαμβάνει υπόψη του φυσικούς πόρους και το περιβάλλον ως αναπόσπαστα στοιχεία της ανθρώπινης προόδου.

Στη συνέχεια, η βιώσιμη ανάπτυξη απέκτησε κεντρικό ρόλο σε διεθνή φόρα, όπως η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη (UNCED) το 1992 στο Ρίο ντε Τζανέιρο, όπου υιοθετήθηκε η Ατζέντα 2021, ένα εκτεταμένο σχέδιο δράσης για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο.

---

5 DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting.

6 Άρθρο : ESGs και Αξιολόγηση της Βιωσιμότητας των Επιχειρήσεων : Κριτική Διαχρονική Επισκόπηση και Προοπτικές στην Ελλάδα και Διεθνώς.

Ωστόσο, ο Ο.Η.Ε., συνέχισε τις προσπάθειες του για βιώσιμη ανάπτυξη, με τους "Στόχους Ανάπτυξης της Χιλιετίας" (Millennium Development Goals – M.D.Gs), όπως παρουσιάστηκαν το 2000. Οι M.D.Gs αποτελούταν από 8 στόχους περί βιωσιμότητας και χρονικό ορίζοντα υλοποίησης τους έως το 2015. Μια οδηγία που επίσης δεν βρήκε εφαρμογή, διότι εντοπίστηκαν πληθώρα αδυναμιών όπως, ενδιαφέρον εφαρμογής αποκλειστικά από τις αναπτυσσόμενες χώρες και σημαντικά θέματα, όπως ανθρώπινα δικαιώματα ή ισότητα των φύλλων, να εκλείπουν και πάλι.[7]

Το 2015, θεσπίστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη η "Ατζέντα 2030". Η συγκεκριμένη οδηγία, αφορά ένα παγκόσμιο πλαίσιο δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη και στοχεύει στο να καταστήσει τις πολιτικές για το κλίμα, την ενέργεια, τις μεταφορές και τη φορολογία κατάλληλες για τη μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Συγκεκριμένα, μείωση αυτών κατά 55% έως το 2030, σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 και καμία καθαρή εκπομπή έως το 2050. Περιλάμβανε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση με 17 στόχους (Sustainable Development Goals – S.D.Gs) και 169 υποστόχους για την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του περιβάλλοντος, την εξάλειψη της ανισότητας και την προώθηση ειρήνης και δικαιοσύνης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας αναγνωρίσει την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ως υπαρξιακή απειλή για την Ευρώπη αλλά και τον κόσμο και προσπαθώντας να ξεπεράσει την πρόκληση αυτή, όρισε τους συγκεκριμένους στόχους που αναφερόταν τόσο σε κυβερνήσεις, όσο και στον ιδιωτικό τομέα καθώς και στους πολίτες και προοριζόταν να επιτευχθούν έως το 2030.

Από το 2018 και σύμφωνα με την οδηγία για τη "Μη Χρηματοοικονομική Αναφορά" (Non-Financial Reporting Directive – N.F.R.D.), οι μεγάλες οντότητες δημοσίου συμφέροντος, είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν εκθέσεις με λεπτομερή αναφορά σε μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Οι εκθέσεις μπορούν να παρουσιαστούν είτε ως αναπόσπαστο μέρος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή σε ξεχωριστή δημοσίευση. Η οδηγία N.F.R.D. δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένο πλαίσιο αναφοράς και συγκεκριμένη δομή προτύπων για τις οντότητες. Ορίζει όμως ότι πρέπει να περιλαμβάνονται αναφορές στο επιχειρηματικό μοντέλο τους, στις πολιτικές τους, στους κίνδυνους και στη διαχείριση κινδύνων σχετικά με περιβαλλοντικά, κοινωνικά θέματα καθώς και θέματα που αφορούν το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την καταπολέμηση της διαφθοράς και της δωροδοκίας.

Το 2019, με την ψήφιση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Ευρωπαϊκή Ένωση έθεσε ως στόχο την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης οικονομίας έως το 2050, μέσω της υιοθέτησης περιβαλλοντικά και οικονομικά βιώσιμων επενδύσεων. Για τον σκοπό αυτό, τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός Ταξινομίας 2020/852[8] της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος θεσπίζει τους ορισμούς και

[7] Άρθρο : ESGs και Αξιολόγηση της Βιωσιμότητας των Επιχειρήσεων : Κριτική Διαχρονική Επισκόπηση και Προοπτικές στην Ελλάδα και Διεθνώς.

[8] https://www.grant-thornton.gr/insights/article/eu-sustainable-finance-taxonomy/

τα κριτήρια με βάση τα οποία μια οικονομική δραστηριότητα μπορεί να χαρακτηριστεί περιβαλλοντικά βιώσιμη. Για την επίτευξη λοιπόν της βιωσιμότητας της Ευρωπαϊκής Οικονομίας, η Ταξινομία έχει θέσει 6 περιβαλλοντικούς στόχους στους οποίους βασίζεται το πλαίσιο των γνωστοποιήσεων, Συγκεκριμένα :

- Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής.
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.
- Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων.
- Μετάβαση σε μία κυκλική οικονομία.
- Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης.
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Το 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τη δημοσίευση της οδηγίας για την "Αναφορά Εταιρικής Αειφορίας" (Corporate Sustainability Reporting Directive – C.S.R.D.), αντικατέστησε την οδηγία N.F.R.D., διευρύνοντας το πεδίο και το περιεχόμενο των απαιτούμενων προς δημοσίευση πληροφοριών. Στόχος ήταν η βελτίωση του περιεχομένου των πληροφοριών και ταυτόχρονα η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο πεδίο αυτό. Συγκεκριμένα, υποχρέωσε προς συμμόρφωση όλες τις επιχειρήσεις με τουλάχιστον 500 εργαζόμενους ανεξαρτήτως αν πρόκειται για εισηγμένες ή μη οντότητες. Οι οδηγίες για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας στην ελληνική νομοθεσία δημοσιεύτηκαν με την 2022/2464 οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενο των εν λόγω οδηγιών απορρέει και πάλι από τους στόχους που είχαν τεθεί από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία για τη δράση κατά της κλιματικής αλλαγής και προκειμένου να ενισχυθούν οι δημοσιεύσεις για κλιματικές και περιβαλλοντικές πληροφορίες στις οικονομικές καταστάσεις.

Τον Ιούλιο του 2023, εγκρίθηκαν από την Commission τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα Αναφορών Βιωσιμότητας (European Sustainability Reporting Standards – E.S.R.S.), όπου χρήση αυτών υποδεικνύεται για όλες τις εταιρείες που υπόκεινται στην οδηγία C.S.R.D.[9] Η θέσπιση των προτύπων αυτών είναι επίσης πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως ένα μέρος της προσπάθειας για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας και της "Ατζέντας 2030" για βιώσιμη ανάπτυξη. Λαμβάνουν υπόψη πληροφορίες από σχετικές συζητήσεις με το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Αειφορίας (International Sustainability Standard Boards – I.S.S.B.), όπως ιδρύθηκε μετά από έντονη ζήτηση της αγοράς το 2021, και την Παγκόσμια Σύμπραξη Απολογισμών (Global Reporting Initiative – G.R.I.). Τα πρότυπα απαιτούν από όλες τις μεγάλες και όλες τις εισηγμένες

[9] https://www.taxheaven.gr/attachment/15431

εταιρίες, πλην των πολύ μικρών εισηγμένων εταιριών, να περιλαμβάνουν αναφορές διπλής ουσιαστικότητας. Δηλαδή να αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα καθώς και για τις επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν οι δραστηριότητες τους προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Έτσι, οι ενδιαφερόμενοι χρήστες των καταστάσεων, όπως οι επενδυτές, οι πιστωτές, οι καταναλωτές ή άλλες κοινωνικές οργανώσεις και ενδιαφερόμενοι φορείς να είναι σε θέση να αξιολογήσουν τις επιδόσεις βιωσιμότητας των εταιριών.

Από την Επίτροπο για τη Χρηματοοικονομική Σταθερότητα, τις Χρηματιστηριακές Αγορές και την Ένωση Ασφαλιστικών Προϊόντων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την Mairead McGuinness, δηλώθηκε ότι "Τα πρότυπα αυτά είναι ιδιαίτερα φιλόδοξα και αποτελούν σημαντικό εργαλείο που στηρίζει την ατζέντα για βιώσιμη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιτυγχάνουν τη σωστή ισορροπία μεταξύ του περιορισμού του φόρτου για τις αναφερόμενες εταιρίες, ενώ ταυτόχρονα τους δίνουν τη δυνατότητα να δείξουν τις προσπάθειες που καταβάλλουν για να ανταποκριθούν στην ατζέντα της πράσινης συμφωνίας[10] και κατά συνέπεια να έχουν πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση".[11]

Με τα εν λόγω πρότυπα φαίνεται να καλύπτεται όλο το φάσμα των περιβαλλοντικών και κοινωνικών θεμάτων, των ζητημάτων διακυβέρνησης καθώς και της κλιματικής αλλαγής, της βιοποικιλότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι απαιτήσεις των προτύπων αναμένεται να ενσωματωθούν σταδιακά από τις εταιρείες. Με τη συμμόρφωση τους τελικά, οι επενδυτές θα είναι σε θέση να κατανοήσουν τον αντίκτυπο της βιωσιμότητας των εταιρειών στις οποίες υπάρχει πρόθεση να επενδύσουν. Επίσης, θα διασφαλιστεί υψηλός βαθμός διαλειτουργικότητας μεταξύ των κοινοτικών και των παγκόσμιων προτύπων και θα αποφευχθεί η περιττή διπλή αναφορά από την πλευρά των εταιρειών.

[10] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
[11] https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en

1.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η ανάγκη θέσπισης προτύπων βιωσιμότητας οφείλεται αρχικά στο γεγονός ότι ορισμένες εταιρείες, παρά τις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων, δεν προχωρούν σε δημοσίευση πληροφοριών βιωσιμότητας. Ή πολλές εταιρείες αναφέρουν ένα μέρος πληροφοριών για τη βιωσιμότητα τους, αλλά όχι όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Οπότε, η απαιτούμενη πληροφόρηση είτε εκλείπει εντελώς ή δεν είναι αξιόπιστη ή συγκρίσιμη μεταξύ των εταιρειών, με αποτέλεσμα, οι χρήστες των εκθέσεων να κάνουν ατομικά και ασυντόνιστα αιτήματα προς τις εταιρείες για τη παροχή των πληροφοριών που κατά περίπτωση εκλείπουν.

Η τρέχουσα κατάσταση δηλαδή, βρίσκει τις επιχειρήσεις να προσπαθούν να καλύψουν τις απαιτήσεις των επενδυτών υιοθετώντας πληθώρα ιδιωτικών εθελοντικών προτύπων, με αποτέλεσμα αφενός την αβεβαιότητα τους για την πληρότητα των πληροφοριών που παρέχουν, αφετέρου, το μεγάλο κόστος για τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση πληροφοριών που τελικά μπορεί να μην φαίνονται χρήσιμες στους επενδυτές. Η απουσία σύνεσης, σχετικά με το τί πληροφορίες πρέπει να δημοσιεύονται, σε συνάρτηση με τις ασυντόνιστες απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων, επιφέρουν σημαντικά περιττά κόστη εργασίας, και άλλα έξοδα και σημαντικές δυσκολίες στις εταιρείες.[12]

Με τα υφιστάμενα πρότυπα λοιπόν δημιουργείται ένα κενό λογοδοσίας, παρέχονται πληροφορίες χαμηλής ποιότητας και οι επενδυτές δεν λαμβάνουν αξιόπιστη επισκόπηση των κινδύνων βιωσιμότητας στους οποίους εκτίθενται οι εταιρείες. Αντιθέτως, θα έπρεπε να ενημερώνονται όλο και περισσότερο για τον αντίκτυπο των εταιρειών προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον, καθώς και για τα σχέδια των εταιρειών προκειμένου να μειωθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις στο μέλλον. Ειδικά για τους επενδυτές, είναι σημαντικό να λαμβάνουν την απαιτούμενη πληροφόρηση για τις εταιρείες στις οποίες επενδύουν για να επιτευχθεί τελικά η ενίσχυση της αγοράς πράσινων επενδύσεων. Ενώ, αν αγνοούν τις συγκεκριμένες πληροφορίες οι επενδύσεις τους δεν μπορούν να διοχετευτούν σε φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες.

Εάν οι εκθέσεις βιωσιμότητας συνεχίσουν να παρουσιάζονται ως έχει και οι χρήστες μπορούν ελεύθερα να ζητούν περαιτέρω πληροφορίες και διευκρινήσεις, το κόστος για τους παρασκευαστές αναμένεται να αυξηθεί ακόμα περισσότερο.

Οι ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών και οι απαιτήσεις τους προς τις εταιρείες να παρέχουν υψηλής ποιότητας και παγκοσμίως συγκρίσιμες πληροφορίες για κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, έχουν ήδη αυξηθεί σημαντικά, και αναμένεται να συνεχίσουν να αυξάνονται με τον ίδιο ρυθμό, καθώς κρίνεται ότι αυτές αποτελούν πλέον κύριο μέρος για τη

[12] DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting.

λήψη επενδυτικών αποφάσεων. Το γεγονός αυτό οφείλεται αρχικά στην συνειδητοποίηση της σημαντικότητας των ζητημάτων βιωσιμότητας και του πώς αυτά μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τις οικονομικές επιδόσεις των εταιριών. Επίσης, η πανδημία COVID-19 επιτάχυνε ακόμα περισσότερο την ανάγκη των επενδυτών για τη λήψη πληροφοριών βιωσιμότητας όσον αφορά την ευπάθεια των εργαζομένων και την ανθεκτικότητα της αλυσίδας αξίας των εταιρειών.

Από την πλευρά των Διεθνών Συμβουλίων που ασχολούνται με τη θέσπιση προτύπων, υπάρχει έντονη η επιθυμία να αντιμετωπιστεί ένα κατακερματισμένο τοπίο προτύπων και απαιτήσεων σχετικών με τη βιωσιμότητα που προσθέτουν κόστος, πολυπλοκότητα και κίνδυνο τόσο σε εταιρείες, όσο και σε επενδυτές.

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, το Διεθνές Συμβούλιο Προτύπων Αειφορίας (International Sustainability Standards Board – I.S.S.B.) έθεσε τέσσερις σχετικούς στόχους, οι οποίοι βρήκαν διεθνή υποστήριξη και πάνω στους οποίους αναπτύχθηκαν τα πρότυπα προς το δημόσιο συμφέρον. Οι βασικοί στόχοι που έχουν τεθεί, έχουν ως εξής :

- Να αναπτυχθούν κατάλληλα πρότυπα ώστε να παρέχουν γνωστοποιήσεις βιωσιμότητας σε παγκόσμια βάση.
- Να παρέχονται από την πλευρά των εταιριών ολοκληρωμένες πληροφορίες βιωσιμότητας στις παγκόσμιες κεφαλαιαγορές.
- Να καλυφθούν πλήρως οι ανάγκες πληροφόρησης των επενδυτών.
- Να διευκολυνθεί η διαλειτουργικότητα με γνωστοποιήσεις που αφορούν τη δικαιοδοσία και απευθύνονται σε ευρύτερες ομάδες ενδιαφερομένων.[13]

Με τον όρο βιωσιμότητα νοείται η ικανότητα ενός οργανισμού να διατηρήσει ισορροπία και ανάπτυξη στο μακροπρόθεσμο μέλλον, χωρίς να εξαντλεί τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους ή να προκαλεί ανεπανόρθωτη ζημιά στο περιβάλλον. Επίσης, η έννοια της βιωσιμότητας συνδέεται με τη διατήρηση δίκαιων και ισορροπημένων συνθηκών ζωής, τη διασφάλιση κοινωνικής δικαιοσύνης και οικονομικής ευημερίας. Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις διαστάσεις βιωσιμότητας μπορούν να διακριθούν ως εξής :

- Οικονομική βιωσιμότητα, η οποία εστιάζει στη διατήρηση μιας οικονομίας που δύναται να παράγει και να διανέμει πόρους με τρόπο δίκαιο και ταυτόχρονα να διατηρεί την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα.

  Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί μια νέα προσέγγιση που να λαμβάνει υπόψη τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να είναι

[13] https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/

ενσωματωμένη στις αρχές της βιωσιμότητας, με στόχο την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης ευημερίας και όχι απλώς τη βραχυπρόθεσμη κερδοφορία.

- Περιβαλλοντική βιωσιμότητα, η οποία αφορά την προστασία και τη διατήρηση των φυσικών πόρων και του περιβάλλοντος, της οικολογικής ισορροπίας και την πρόληψη υπερβολικής εκμετάλλευσης των πόρων. Μια οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται περιβαλλοντικά βιώσιμη όταν συμβάλει ουσιαστικά σε έναν ή περισσότερους περιβαλλοντικούς στόχους, ή δεν βλάπτει σημαντικά κανέναν από τους σημαντικότερους περιβαλλοντικούς στόχους. Επίσης, όταν συμμορφώνεται με τα τεχνικά κριτήρια που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.[14]
- Κοινωνική βιωσιμότητα, η οποία σχετίζεται με τη διασφάλιση δικαιοσύνης και ισότητας στη συμμετοχή των πολιτών στις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές διαδικασίες.

Βέβαια, προς το παρόν υπάρχει διευρυμένο χάσμα μεταξύ των εκθέσεων βιωσιμότητας των εταιρειών και των αναγκών των χρηστών. Από τη μία οι επενδυτές έχουν ιδιαίτερα αυξημένες απαιτήσεις να λάβουν πληθώρα πληροφοριών βιωσιμότητας. Από την άλλη, οι ίδιοι δεν φαίνονται ακόμα έτοιμοι να λάβουν επαρκώς υπόψιν και να αξιολογήσουν ορθά τις πληροφορίες που θα λάβουν. Αυτό σημαίνει ότι οι επενδυτές μπορεί και πάλι να διοχετεύσουν πόρους σε εταιρίες που δεν έχουν βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα ή δραστηριότητες.

[14] Cost – Benefit Analysis of the first set of draft European Sustainability Reporting Standards.

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 : ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

2.1 E.S.R.S. 1 : ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Στο εν λόγω πρότυπο ορίζονται οι θεμελιώδεις έννοιες, οι γενικές αρχές και οι βασικές απαιτήσεις των λοιπών προτύπων. Δίνονται συνοπτικές οδηγίες για την προετοιμασία και τον τρόπο παρουσίασης των εκθέσεων βιωσιμότητας και παρέχονται πληροφορίες για την κατανόηση της αρχιτεκτονικής και του γενικότερου σκοπού των προτύπων. Ο σκοπός, όπως ορίζεται στο παρόν πρότυπο είναι να προσδιοριστούν οι πληροφορίες αειφορίας που πρέπει να δημοσιεύονται από μια επιχείρηση, σύμφωνα με την οδηγία 2013/34/Ε.Ε. και τις τροποποιήσεις αυτής. Σε γενικά πλαίσια, οι πληροφορίες αυτές αφορούν τις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες των εταιρειών σε σχέση με περιβαλλοντικά, κοινωνικά και άλλα θέματα αειφορίας και διακυβέρνησης που θεωρούνται ουσιώδεις. Σε καμία περίπτωση όμως τα E.S.R.S. δεν απαλλάσσουν τις επιχειρήσεις από καμία άλλη διάταξη του κατά περίπτωση εφαρμοστέου δικαίου.

Όπως ορίζεται στις παραγράφους 1 και 2 του παραρτήματος, οι γνωστοποιήσεις θα πρέπει να πληρούν όλα τα ποιοτικά κριτήρια του προτύπου. Δηλαδή, θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλες τις ουσιώδεις πληροφορίες που σχετίζονται με τους τομείς της επιχείρησης, τη διακυβέρνηση της, τη στρατηγική της και στον τρόπο που διαχειρίζεται ενδεχόμενους κινδύνους και ευκαιρίες. Ενώ, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 19, οι δημοσιευμένες πληροφορίες πρέπει να χαρακτηρίζονται από συνάφεια, να είναι αντιπροσωπευτικές, συγκρίσιμες, επαληθεύσιμες και κατανοητές.[15] Τελικά, με το σύνολο των πληροφοριών, θα πρέπει τα ενδιαφερόμενα μέρη να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες της επιχείρησης σε σχέση με περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα καθώς και θέματα διακυβέρνησης. Επίσης, να κατανοήσουν τις υλικές επιπτώσεις της επιχείρησης σε σχέση με την ανάπτυξη, την απόδοση και τη θέση της, καθώς και τις υλικές επιπτώσεις προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον.[16]

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπό εξέταση οδηγία, τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να ανήκουν ή και όχι στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης, αλλά σε κάθε περίπτωση πρόκειται για άτομα των οποίων τα συμφέροντα θα μπορούσαν να επηρεαστούν θετικά ή αρνητικά από τις δράσεις της επιχείρησης και τις επιχειρηματικές της σχέσεις. Πιο συγκεκριμένα, ως ενδιαφερόμενα μέρη ορίζονται οι υφιστάμενοι και οι πιθανοί επενδυτές, οι δανειστές, οι πιστωτές, τα πιστωτικά ιδρύματα, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι συνδικαλιστικοί οργανισμοί, οι αναλυτές, οι ακαδημαϊκοί, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι εργαζόμενοι, οι εταίροι, οι προμηθευτές, οι πελάτες, οι τελικοί χρήστες, οι δημόσιες, ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές. Φυσικά, δίνεται η δυνατότητα στην

15 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# , παρ. 19.

16 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α, παρ. 1 και 2.

επιχείρηση να συνεργάζεται και να βρίσκεται σε επικοινωνία με τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να εξασφαλίσει ότι τους παρέχει τις επιθυμητές πληροφορίες.

Οι δημοσιευμένες πληροφορίες πρέπει στο σύνολο τους να δίνουν πιστή αναπαράσταση των συνθηκών και της ουσίας των δεδομένων. Για να κριθεί "πιστή" η αναπαράσταση, πρέπει οι πληροφορίες να χαρακτηρίζονται από πληρότητα, ουδετερότητα και ακρίβεια. Για τον αντίκτυπο μίας συνθήκης προς την κοινωνία και το περιβάλλον, ή για τον κίνδυνο και τις ευκαιρίες που μια συνθήκη συνεπάγεται πρέπει να δίνεται το σύνολο των ουσιωδών πληροφοριών ώστε οι χρήστες να κατανοήσουν πλήρως το γεγονός. Η απεικόνιση των συνθηκών πρέπει πάντα να είναι ουδέτερη, χωρίς προκαταλήψεις και χωρίς χειραγώγηση των πληροφοριών.[17] Οι πληροφορίες σχετικά με κινδύνους και ευκαιρίες θα πρέπει επίσης να χαρακτηρίζονται από ουδετερότητα, με τους κινδύνους να μην υποτιμώνται και τις ευκαιρίες να μην υπερτιμώνται αντίστοιχα.

Επίσης, το σύνολο των δημοσιευμένων πληροφοριών θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από συγκρισιμότητα. Αφενός να είναι συγκρίσιμες με όμοιες πληροφορίες της αναφέρουσας επιχείρησης των προηγούμενων ετών, αφετέρου να είναι συγκρίσιμες με όμοιες πληροφορίες που προέρχονται από άλλες επιχειρήσεις, και ιδίως με αυτές του ίδιου κλάδου. Γεγονός που για να επιτευχθεί, είναι απολύτως αναγκαία η χρήση κοινών προτύπων, ίδιων προσεγγίσεων και μεθόδων για τα ίδια θέματα βιωσιμότητας.[18] Αν πρόκειται για σύγκριση μεταξύ επιχειρήσεων πρέπει πάντα να ελέγχεται η συγκρισιμότητα αυτών. Αντίστοιχα, αν πρόκειται για διαχρονική σύγκριση πρέπει να διασφαλίζεται συνέπεια στις χρησιμοποιούμενες μεθοδολογίες.[19]

Επίσης, οι πληροφορίες που δημοσιεύονται θα πρέπει να είναι κατανοητές, άρα, σαφείς και συνοπτικές. Για να χαρακτηριστεί κατανοητή μια πληροφορία, θα πρέπει ο χρήστης της, που φυσικά διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις, βασιζόμενος σε αυτή να είναι σε θέση να εξάγει εύλογα συμπεράσματα, στα οποία θα μπορεί να στηρίξει την απόφαση του.[20]

Σχετικά με τη συνοπτικότητα των πληροφοριών και όπως αναφέρεται στην παράγραφο 17 του παραρτήματος Β, θα πρέπει να δημοσιεύονται μόνο σχετικές και ουσιώδεις πληροφορίες και να αποφεύγονται γενικές περιττές πληροφορίες που θα μπορούσαν να συσκοτίσουν τις ουσιώδεις πληροφορίες και να αποπροσανατολίσουν τους χρήστες. Η ουσιαστικότητα των θεμάτων προς γνωστοποίηση εξετάζεται και καθορίζεται από συγκεκριμένους παράγοντες, όπως το πόσο σοβαρό είναι το αντίκτυπο, είτε θετικό ή αρνητικό, για τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Ή ως μέτρο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο αριθμός των ανθρώπων που επηρεάζονται. Ενώ, σχετικά με το περιβάλλον μπορεί να εξεταστεί το μέγεθος της περιβαλλοντικής ζημιάς σε συνάρτηση με τη

[17] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Β, παρ. 7.
[18] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Β, παρ. 10 και 11.
[19] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α, παρ. 4.
[20] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Β, παρ. 16.

γεωγραφική της έκταση καθώς και τον ανεπανόρθωτο ή μη χαρακτήρα της. Στα πλαίσια της προσέγγισης της διπλής ουσιαστικότητας, οι πληροφορίες αειφορίας θεωρούνται σημαντικές όταν θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις αποφάσεις των χρηστών, είτε έχουν προγνωστική αξία, δηλαδή υποστηρίζουν τους χρήστες να κάνουν προβλέψεις ώστε να πάρουν ανάλογες αποφάσεις, ή επιβεβαιωτική αξία, δηλαδή παρέχουν σχόλια σε προηγούμενες αξιολογήσεις. Εφόσον πρόκειται για πληροφορίες που όπως προαναφέρθηκε αναμένεται να επηρεάσουν τις αποφάσεις των χρηστών, θα πρέπει με τις κατευθυντήριες γραμμές των προτύπων να εξασφαλιστεί ότι αυτές θα είναι πλήρεις, ουδέτερες και ακριβείς.

Σχετικά με την αξιολόγηση της σημαντικότητας των επιπτώσεων και τον προσδιορισμό των θεμάτων που θεωρούνται ουσιώδεις και αποτελούν θέματα προς γνωστοποίηση, η επιχείρηση θα πρέπει να ακολουθήσει 3 βασικά βήματα για την αναγνώριση τους. Αρχικά, πρέπει να κατανοήσει το πλαίσιο και τις επιπτώσεις που προκαλούν ή θα μπορούσαν να προκαλέσουν τα υπό εξέταση θέματα. Έπειτα, πρέπει να κατανοήσει τις επιχειρηματικές σχέσεις και τις σχέσεις με τους ενδιαφερόμενους και να εντοπίσει τις πραγματικές πιθανές επιπτώσεις. Για τον ορθό εντοπισμό των πραγματικών επιπτώσεων, η επιχείρηση δύναται να χρησιμοποιήσει αναλυτική επιστημονική έρευνα ενώ, κατά περιπτώσεις ενδείκνυται και η χρήση εμπειρογνώμονα. Τέλος, θα πρέπει να αξιολογήσει τη σημαντικότητα των πραγματικών και πιθανών θετικών ή αρνητικών επιπτώσεων και να ορίσει κατώτατα όρια, βάση των οποίων τελικά θα κρίνει ποιες πληροφορίες χρήζουν γνωστοποίησης.[21] Τα αποτελέσματα που λαμβάνονται πρέπει να είναι επαρκώς αξιόπιστα, γεγονός που σημαίνει ότι κατά τον προσδιορισμό της χρησιμότητας των πληροφοριών δεν θα πρέπει να περιλαμβάνεται υπερβολικός βαθμός υποθέσεων, άγνωστων και αυθαίρετων μετρήσεων, ώστε να είναι πιο πιστή η αναπαράσταση της πραγματικής εικόνας.

[21] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α, παρ. 9.

2.2 E.S.R.S. 2 : ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Κάνοντας λόγο για ‘‘απαιτήσεις γνωστοποίησης’’, νοείται το σύνολο των πληροφοριών που θα πρέπει να παρέχει η αναφέρουσα επιχείρηση για όλα τα ουσιώδες θέματα βιωσιμότητας. Το συγκεκριμένο πρότυπο καθορίζει τις πληροφορίες που πρέπει να γνωστοποιούνται, ανεξάρτητα από το θέμα βιωσιμότητας που εξετάζεται και η εφαρμογή του είναι υποχρεωτική για όλες τις εταιρίες που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των προτύπων. Οι ελάχιστες απαιτήσεις περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικές με τη στρατηγική της επιχείρησης, το επιχειρηματικό της μοντέλο, την αλυσίδα αξίας της, τη διακυβέρνηση της, τις πολιτικές και τις δράσεις της σε θέματα βιωσιμότητας. Επίσης, πληροφορίες για τις ουσιώδεις επιπτώσεις, κινδύνους και ευκαιρίες. Καθώς και πληροφορίες για τους εργαζομένους και γενικότερα για τα ενδιαφερόμενα μέρη της επιχείρησης. Τα σημεία αυτά, παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω.

Αρχικά, απαιτείται γνωστοποίηση όλων των ουσιωδών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών και του τρόπου που αλληλοεπιδρούν με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της επιχείρησης καθώς και με την κατανομή των πόρων της, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων, κινδύνων ή ευκαιριών που προέρχονται από εξαρτήσεις σε φυσικούς, ανθρώπινους ή κοινωνικούς πόρους.[22] Η επιχείρηση οφείλει να κάνει μια σύντομη περιγραφή των τρεχουσών καθώς και των προβλεπόμενων κινδύνων και ευκαιριών και να αναφέρει τις επιπτώσεις αυτών στο επιχειρηματικό της μοντέλο, στη στρατηγική, στην αλυσίδα αξίας της και στη λήψη αποφάσεων.[23] Σχετικά με τις τρέχουσες επιπτώσεις, πρέπει να αναφερθεί η επίδραση αυτών στην χρηματοοικονομική θέση, στις επιδόσεις και στις ταμειακές ροές της επιχείρησης. Ενώ, πρέπει να αναλυθούν και οι σημαντικότεροι κίνδυνοι, για την αντιμετώπιση των οποίων θα πρέπει να προσαρμόσει τη στρατηγική της. Για τις αναμενόμενες επιπτώσεις της, πρέπει να γίνει αναφορά στην αναμενόμενη επιρροή στη χρηματοοικονομική της θέση, στις επιδόσεις της και στις ταμειακές ροές της βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η επιχείρηση πρέπει να λάβει υπόψη και να αναφέρει τα επενδυτικά της σχέδια και τις προγραμματισμένες πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση της μελλοντικής στρατηγικής της. Ακόμη, πρέπει να αναφέρει ποιοτικές καθώς και ποσοτικές πληροφορίες σχετικά με την ανθεκτικότητα της στρατηγικής και του επιχειρηματικού μοντέλου της και το πως βασισμένη σε αυτή δύναται να αντιμετωπίσει μελλοντικούς κινδύνους ή να εκμεταλλευτεί μελλοντικές ευκαιρίες. Πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στο πως η επιχείρηση έχει ανταποκριθεί ή στο πως σκοπεύει να ανταποκριθεί στις επιπτώσεις αυτές. Ακόμη, πρέπει να αναφερθεί το πως οι υλικές επιπτώσεις επηρεάζουν τους

[22] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α “Στρατηγική SBM-1 – Επιχειρηματικό μοντέλο και αλυσίδα αξίας”.

[23] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α “SBM-3 – Ουσιώδεις επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες και η αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο”.

ανθρώπους ή το περιβάλλον της. Τέλος, θα πρέπει να γίνει αναφορά στις σημαντικότερες αλλαγές στις επιπτώσεις, στους κινδύνους και στις ευκαιρίες της κατά την τρέχουσα, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο αναφοράς.[24]

Η επιχείρηση θα πρέπει να αναφέρει τον τρόπο κατανομής των συνολικών εσόδων της ανά σημαντικό τομέα E.S.R.S. καθώς και τις οικονομικές επιπτώσεις και τις αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις ανά τομέα E.S.R.S. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση όπου η έκθεση βιωσιμότητας καταρτίζεται για πρώτη φορά, οπότε πληροφορίες για αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις, μπορούν να παραλειφθούν. Γενικότερα, για τα τρία πρώτα έτη κατάρτισης της έκθεσης βιωσιμότητας, οι ποσοτικές γνωστοποιήσεις, όταν δεν είναι δυνατό να προετοιμαστούν, μπορούν να παραλείπονται, ενώ, η επιχείρηση παραμένει υπόχρεη για γνωστοποίηση ποιοτικών πληροφοριών.[25] Οι πληροφορίες που παρέχονται θα πρέπει παράλληλα να είναι σύμφωνες με το Δ.Π.Χ.Α. 8 "Λειτουργικοί Τομείς".[26]

Σχετικά με τη διακυβέρνηση της, απαιτείται γνωστοποίηση των διαδικασιών διακυβέρνησης και των διαδικασιών και ελέγχων για την παρακολούθηση και τη διαχείριση των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών. Απαιτούνται πληροφορίες για το πως οι εταιρείες προσδιορίζουν αλλά και για το πως αξιολογούν τη σημασία αυτών. Κατά την περιγραφή του ρόλου και των αρμοδιοτήτων των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων, η επιχείρηση πρέπει να προσδιορίζει τον τρόπο οργάνωσης, επισημοποίησης και εποπτείας αυτών. Συγκεκριμένα, τη σύνθεση των οργάνων, τις σχετικές τους γνώσεις και τις διαδικασίες που εφαρμόζουν προκειμένου να ασχοληθούν με πτυχές των θεμάτων βιωσιμότητας.[27]

Επίσης, το πρότυπο απαιτεί γνωστοποίηση πληροφοριών για πολιτικές και δράσεις των εταιρειών σε θέματα βιωσιμότητας. Το αντίκτυπο της βιωσιμότητας εξετάζεται από τις εξαρτήσεις της επιχείρησης στη διαθεσιμότητα φυσικών, ανθρώπινων και κοινωνικών πόρων αλλά και από τις επιπτώσεις της επιχείρησης προς αυτούς, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Οι εξαρτήσεις, ανάλογα τη φύση τους, μπορεί να είναι πηγές οικονομικών κινδύνων ή οικονομικών ευκαιριών. Μπορεί είτε να επηρεάσουν τη δυνατότητα της επιχείρησης να συνεχίσει να χρησιμοποιεί ή να αποκτά τους πόρους που απαιτούνται για τις επιχειρηματικές της διαδικασίες ή να επηρεάσουν τη δυνατότητα της να βασίζεται στις σχέσεις που απαιτούνται στις επιχειρηματικές της διαδικασίες.[28]

---

[24] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης SBM-3 – Ουσιώδεις επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες και η αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο".

[25] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

[26] https://www.e-forologia.gr/lawbank/document.aspx?digest=B1F8248501129D78.1D031AEA53&version=2006/11/30

[27] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α "GOV-1 – Ο ρόλος των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών αρχών".

[28] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 50

Κρίνονται ουσιώδεις, από την αρχή ή μετέπειτα αν εύλογα αναμένεται να επηρεάσουν την οικονομική θέση της, τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της, τις ταμειακές ροές της, τη δυνατότητα της για χρηματοδότηση, το κόστος κεφαλαίου της. Η ουσιαστικότητα του θέματος, αν αφορά πραγματικές αρνητικές επιπτώσεις βασίζεται στη σοβαρότητα της επίπτωσης. Αν αφορά πιθανές αρνητικές επιπτώσεις, βασίζεται στη σοβαρότητα της επίπτωσης και στη πιθανότητα της να συμβεί.[29] Αν αφορά πραγματικές θετικές επιπτώσεις, η ουσιαστικότητα βασίζεται στο εύρος των επιπτώσεων. Ενώ, αν αφορά πιθανές θετικές επιπτώσεις, βασίζεται αντίστοιχα στο εύρος των επιπτώσεων και στην πιθανότητα αυτές να συμβούν.[30] Σε κάθε περίπτωση, πρέπει παράλληλα να εξετάζεται ο ανεπανόρθωτος ή μη χαρακτήρας της επίπτωσης.

Σχετικές πληροφορίες επίσης πρέπει να γνωστοποιούνται για τα ενδιαφέροντα και τις απόψεις των ενδιαφερόμενων αναφορικά με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της επιχείρησης. Πρέπει να αναφερθούν τυχόν δεσμεύσεις με τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη της και το πως αυτές λαμβάνονται υπόψη.[31] Στόχος είναι να κατανοηθεί αρχικά το πως οι ενδιαφερόμενοι δύναται να επηρεάσουν τις δράσεις της επιχείρησης στα διάφορα θέματα και έπειτα το αν η επιχείρηση έχει τροποποιήσει και με ποιο τρόπο το επιχειρηματικό μοντέλο ή τη στρατηγική της προκειμένου να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που έχουν τεθεί από τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη της.[32]

Το σύνολο των άνω πληροφοριών πρέπει να αφορούν την συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς για την οποία καταρτίζεται η έκθεση βιωσιμότητας.[33] Οι επιχειρήσεις πρέπει να δείχνουν τη δέουσα επιμέλεια αναφορικά με κάθε θέμα βιωσιμότητας και τις επιπτώσεις αυτού. Δηλαδή, να έχουν μία συνεχή πρακτική ώστε να εντοπίζουν, να προλαμβάνουν, να μετριάζουν και να λαμβάνουν υπόψη τα θέματα βιωσιμότητας και τις επιπτώσεις αυτών. Η διαδικασία αυτή περιγράφεται στα διεθνή κείμενα των κατευθυντήριων αρχών του Ο.Η.Ε., ωστόσο, τα E.S.R.S., δεν επιβάλλουν απαιτήσεις συμπεριφοράς, αλλά μόνο απαιτήσεις γνωστοποιήσεων.

[29] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 45.
[30] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 46.
[31] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α "SBM-2 – Ενδιαφέροντα και απόψεις των ενδιαφερόμενων".
[32] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης SBM-2 – Ενδιαφέροντα και απόψεις των ενδιαφερόμενων".
[33] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης SBM-1 – Στρατηγική, Επιχειρηματικό μοντέλο και αλυσίδα αξίας".

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

3.1 E.S.R.S. E1 : ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Το εν λόγω πρότυπο καλύπτει δύο κύριους τομείς. Αρχικά, τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, που σχετίζεται με προσπάθειες της επιχείρησης για τον περιορισμό της αύξησης της παγκόσμιας μέσης θερμοκρασίας και τον τρόπο που η επιχείρηση αντιμετωπίζει την εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου (GreenHouse Gas – GH.G.). Έπειτα, την προσαρμογή της επιχείρησης στην κλιματική αλλαγή, που σχετίζεται με κινδύνους που μπορεί να αντιμετωπίσει η επιχείρηση λόγω του κλίματος και πληροφορίες για τον τρόπο προσαρμογής της στους κινδύνους αυτούς.[34]

Τα ελάχιστα των γνωστοποιήσεων προετοιμάζονται σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις που ορίζει το E.S.R.S. 2. Σε γενικές γραμμές, η επιχείρηση θα πρέπει να δώσει πληροφορίες για το σύνολο των πολιτικών, των δράσεων και των στόχων που έχουν τεθεί, για τις αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από σημαντικούς φυσικούς κινδύνους καθώς και πιθανές ευκαιρίες που σχετίζονται με το κλίμα και με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου.

Σχετικά με τη διακυβέρνηση, θα πρέπει να αναφέρεται εάν και πως συνυπολογίζονται και αξιολογούνται θέματα κλιματικής αλλαγής από τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά μέλη της επιχείρησης.

Σχετικά με το σχέδιο και τη στρατηγική, θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι τρέχουσες και οι μελλοντικές προσπάθειες της για τη μετάβαση σε βιώσιμη οικονομία και για τον μετριασμό της υπερθέρμανσης. Θα πρέπει να γίνονται αναφορές στις ενέργειες της για μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, συμπεριλαμβανόμενων αλλαγών στο χαρτοφυλάκιο προϊόντων και υπηρεσιών της ή την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού της, που υποδεικνύουν την προσπάθεια προσαρμογής της και την προσπάθεια αντιμετώπισης των κινδύνων που έχουν προκύψει ή που μπορεί να προκύψουν στη διάρκεια του μεταβατικού σχεδίου της. Θα πρέπει επίσης να αναφέρεται ο τρόπος χρηματοδότησης του επενδυτικού σχεδίου για την προσαρμογή της και η υποστήριξη του από τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά μέλη της. Ενώ, σε περίπτωση που η επιχείρηση δεν διαθέτει σχέδιο μετάβασης, πρέπει να προσδιοριστεί ο χρονικός ορίζοντας που προβλέπεται να το υιοθετήσει. Αναφερόμενοι σε "σχέδιο μετάβασης", εννοούμε το σύνολο των προσπαθειών της επιχείρησης για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής. Σχετικά με το σχέδιο αυτό, αναμένεται από την επιχείρηση να δώσει με λεπτομέρεια εξηγήσεις για το πώς σκοπεύει να προσαρμόσει τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της ώστε να διασφαλίσει συμβατότητα με μια βιώσιμη οικονομία. Ένα σχέδιο μετάβασης μπορεί να περιλαμβάνει αντικατάσταση υφιστάμενων προϊόντων και υπηρεσιών με νέες επιλογές χαμηλότερης εκπομπής αερίων, επενδύσεις σε νέες τεχνολογίες,

[34] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E1 : ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

σταδιακή αλλαγή της συμπεριφοράς των πελατών, για τα οποία πρέπει φυσικά να εξεταστεί και το κόστος μετάβασης.

Σχετικά με τις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες, η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιήσει κάθε σημαντικό σημείο που σχετίζεται με τη κλιματική αλλαγή ή με το σχέδιο μετάβασης της. Αρχικά, προτείνεται να περιγραφεί η διαδικασία που ακολουθεί η επιχείρηση για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των σχετικών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών. Έπειτα, να εξηγήσει τον τρόπο που τα περιουσιακά στοιχεία και οι δραστηριότητες της εκτίθενται στους κινδύνους αυτούς. Πρέπει να γνωστοποιηθεί το νομισματικό και το σχετικό ποσό των περιουσιακών στοιχείων της που διατρέχουν σημαντικό κίνδυνο από τη κλιματική αλλαγή και από τις δράσεις προσαρμογής της. Στη συνέχεια, πρέπει να περιγραφούν οι πολιτικές που υιοθετήθηκαν για τη διαχείριση των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών καθώς και τα χρηματικά ποσά που έχουν δαπανηθεί ή που μελλοντικά προβλέπεται να δαπανηθούν για την υλοποίηση των δράσεων της. Πρέπει να περιλαμβάνονται νομισματικά αλλά και σχετικά ποσά που αναμένεται να απαιτηθούν βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα και που ενδέχεται να επηρεαστούν αφενός από κινδύνους που σχετίζονται με τη κλιματική αλλαγή, αφετέρου από το σχέδιο μετάβασης της επιχείρησης.

Οι ουσιώδεις κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν από φυσικούς κινδύνους που προέρχονται από τη κλιματική αλλαγή ή από το σχέδιο μετάβασης της επιχείρησης δύναται να επηρεάσουν την οικονομική θέση της. Είτε επηρεάζοντας τα ιδιόκτητα περιουσιακά στοιχεία της, είτε τα μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία της, ή τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες ή τις υποχρεώσεις της. Επιπρόσθετα, οι κίνδυνοι αυτοί μπορεί να επηρεάσουν την απόδοση της ή τις ταμειακές ροές της. Για παράδειγμα, μπορεί να προκαλέσουν αύξηση ή μείωση των καθαρών εσόδων προσφέροντας μειωμένες ή αυξημένες τιμές προσφοράς με αποτέλεσμα τη διάβρωση του μεικτού περιθωρίου κέρδους. Η πιθανότητα, η σοβαρότητα, οι χρονικοί ορίζοντες των κινδύνων καθώς και οι αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις αυτών, εμπίπτουν στις ελάχιστες απαιτήσεις γνωστοποίησης που ορίζει το πρότυπο. Ωστόσο, δεν έχει θεσμοθετηθεί κάποια γενικά αποδεκτή μεθοδολογία για την αξιολόγηση των κινδύνων και τη μέτρηση των οικονομικών επιπτώσεων. Η μέτρηση και η γνωστοποίηση των οικονομικών επιπτώσεων εξαρτάται από εσωτερικές μεθοδολογίες που εφαρμόζει η επιχείρηση. [35]

Επίσης, θα πρέπει ξεκάθαρα να γνωστοποιηθούν οι στόχοι που έχει θέσει η επιχείρηση σχετικά με το κλίμα. Παράδειγμα αποτελούν στόχοι αναφορικά με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή ενεργειακής απόδοσης, ή τρόποι μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Θα πρέπει να

[35] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Α "Απαιτήσεις γνωστοποίησης Ε1-9 – Αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από σημαντικούς φυσικούς κινδύνους και κινδύνους μετάβασης και πιθανές ευκαιρίες που σχετίζονται με το κλίμα".

τεθούν τιμές-στόχοι για κάθε ένα από τα παραπάνω θέματα και σε κάθε περίοδο αναφοράς να αναφέρεται η πρόοδος της επιχείρησης και η κλίση της προς την τιμή-στόχο.

Εν κατακλείδι, αναφορικά με τη κλιματική αλλαγή, θα πρέπει από την επιχείρηση να γνωστοποιείται αρχικά εάν και πως έχει εντοπίσει κινδύνους βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους ή μακροπρόθεσμους, που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Έπειτα, αν έχει εντοπίσει περιουσιακά στοιχεία ή δραστηριότητες της που ενδέχεται να επηρεαστούν καθώς και ο βαθμός που μπορεί να επηρεαστούν, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της επιρροής και τη πιθανότητα να συμβεί. Τέλος, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οι στόχοι που έχει θέσει η επιχείρηση και οι βραχυπρόθεσμοι, μεσοπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι ορίζοντες υλοποίησης των στόχων.

Με το σύνολο των γνωστοποιήσεων, οι χρήστες θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους η αναφέρουσα επιχείρηση επηρεάζει ή δύναται να επηρεάσει την κλιματική αλλαγή. Η επιρροή μπορεί να περιλαμβάνει θετικές ή αρνητικές πραγματικές ή πιθανές επιπτώσεις. Η επιχείρηση πρέπει να προετοιμάσει πληροφορίες σχετικές με προηγούμενες, τρέχουσες αλλά και μελλοντικές προσπάθειες της για τον περιορισμό των επιπτώσεων στην κλιματική αλλαγή. Επίσης, πληροφορίες για τα σχέδια και τη στρατηγική της για τη μετάβαση της σε βιώσιμη οικονομία. Πρέπει να γίνει κατανοητή η εξάρτηση της από την κλιματική αλλαγή καθώς και οι κίνδυνοι, οι ευκαιρίες και οι επιπτώσεις, οικονομικές ή μη, που προκύπτουν από την εξάρτηση αυτή.

Σε περίπτωση που η αναφέρουσα επιχείρηση κρίνει ότι η κλιματική αλλαγή δεν είναι σημαντική, μπορεί να παραλείψει όλες τις σχετικές απαιτήσεις γνωστοποίησης. Θα πρέπει όμως να γνωστοποιήσει λεπτομερή εξήγηση των συμπερασμάτων αξιολόγησης σημαντικότητας καθώς και ανάλυση μελλοντικών συνθηκών που θα αποδεικνύουν την μη σημαντικότητα της στο παρόν και στο προβλεπόμενο μέλλον. Ομοίως πρέπει να δράσει και για την περίπτωση που θεωρείται μη σημαντική η επιρροή οποιουδήποτε άλλου θέματος βιωσιμότητας που εξετάζεται σε άλλο πεδίο του προτύπου. Δίνοντας όμως αυτή τη φορά συνοπτική εξήγηση των αποτελεσμάτων της εξέτασης σημαντικότητας. Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση όπου η επιχείρηση βρίσκεται στο πρώτο έτος κατάρτισης έκθεσης βιωσιμότητας. Τότε, και αν σωρευτικά ισχύει ότι κατά το αναφερόμενο έτος η επιχείρηση δεν απασχολεί πάνω από 750 εργαζόμενους, μπορεί να παραλείψει αναφορές για εκπομπές GHG. Αναφορικά με τις γνωστοποιήσεις για οικονομικές επιπτώσεις από σημαντικούς φυσικούς κινδύνους καθώς και πιθανές ευκαιρίες που σχετίζονται με το κλίμα, αν η επιχείρηση βρίσκεται στα τρία πρώτα χρόνια κατάρτισης έκθεσης βιωσιμότητας και αν παράλληλα δεν είναι δυνατό να προετοιμάσει ποσοτικές γνωστοποιήσεις για τα άνω θέματα, το πρότυπο δίνει τη δυνατότητα γνωστοποίησης ποιοτικών μόνο πληροφοριών.[36]

[36] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

3.2 E.S.R.S. E2 : ΡΥΠΑΝΣΗ

Με την έννοια της ρύπανσης, το εν λόγω πρότυπο αναφέρεται σε 3 διαφορετικές πτυχές της. Τη ρύπανση του αέρα, των υδάτων και του εδάφους. Αναφερόμενοι σε ρύπανση του αέρα, εννοούμε τη ρύπανση που προκαλούν οι επιχειρήσεις με εκπομπές αερίων, είτε σε εξωτερικούς ή σε εσωτερικούς χώρους. Το θέμα αυτό απαιτεί πληροφορίες για τις υφιστάμενες εκπομπές αερίων καθώς και για τις ενέργειες για την πρόληψη, τον έλεγχο και τη μείωση αυτών. Το θέμα της ρύπανσης των υδάτων αφορά πληροφορίες για εκπομπές στο νερό και απαιτεί επίσης γνωστοποιήσεις για τις ενέργειες για την πρόληψη, τον έλεγχο και τη μείωση αυτών. Αντίστοιχα, το θέμα της ρύπανσης του εδάφους αφορά εκπομπές προς το έδαφος και ομοίως απαιτεί γνωστοποίηση πληροφοριών για τις ενέργειες της επιχείρησης για την πρόληψη, τον έλεγχο και τη μείωση αυτών. Όπου το πρότυπο χρησιμοποιεί τον όρο ανησυχητικές ουσίες, εννοεί κάθε είδους ουσίες που προκαλούν ανησυχία προς το περιβάλλον και η αναφέρουσα επιχείρηση τις παράγει, τις χρησιμοποιεί ή τις διανέμει. Οι γνωστοποιήσεις για το θέμα αυτό πρέπει να παρέχουν στους χρήστες κατανόηση των πραγματικών και πιθανών επιπτώσεων που προκύπτουν από τη χρήση ή την εμπορευματοποίηση τέτοιων ουσιών.[37]

Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι το θέμα της ρύπανσης είναι στενά συνδεδεμένο με θέματα που ρυθμίζονται και σε άλλα πρότυπα. Όπως, η ρύπανση του αέρα είναι στενά συνδεδεμένη με την κλιματική αλλαγή (E.S.R.S. E1), η ρύπανση των υδάτων είναι στενά συνδεδεμένη με τους υδάτινους και θαλάσσιους πόρους (E.S.R.S. E3), η ρύπανση του εδάφους με την βιοποικιλότητα και το οικοσύστημα (E.S.R.S. E4) και οι ουσίες που προκαλούν ανησυχία με την χρήση πόρων και την κυκλική οικονομία (E.S.R.S. E5).

Αντικείμενο του εν λόγω προτύπου είναι αρχικά η κατανόηση της επιρροής των επιχειρήσεων προς την κάθε είδους πτυχή της ρύπανσης και η παρουσίαση των πολιτικών που εφαρμόζονται προκειμένου να ελεγχθεί ή να μετριαστεί το μέγεθος της επιρροής ή ακόμα και να αποφευχθεί εντελώς. Όπου, με τον όρο επιρροή εννοούμε τις υλικές θετικές και αρνητικές, πραγματικές και πιθανές επιπτώσεις. Έπειτα, η παρουσίαση των δράσεων προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί η χρήση ουσιών που προκαλούν ανησυχία και αν είναι δυνατό, σταδιακά να καταργηθεί η χρήση αυτών. Ακόμη, οι πολιτικές και οι ενέργειες που εφαρμόζονται για τον έλεγχο και τον περιορισμό των επιπτώσεων προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον σε συμβάντα έκτακτης ανάγκης ή την αποφυγή τέτοιων συμβάντων.[38] Τέλος, η παρουσίαση των οικονομικών συνεπειών που σχετίζονται με τα άνω θέματα.

---

37 [DRAFT] ESRS 2 : Pollution, November 2022.

38 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E2 : Ρύπανση, E2-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με τη ρύπανση.

Η επιχείρηση θα πρέπει αρχικά να περιγράψει τις διαδικασίες που έχει εφαρμόσει προκειμένου να εντοπίσει τις ουσιώδεις επιπτώσεις, κινδύνους και ευκαιρίες και να παρέχει σχετικές πληροφορίες. Όπως το αν έχει εντοπίσει επιχειρηματικές της δραστηριότητες που σχετίζονται με τη ρύπανση, αν έχει ελέγξει τις τοποθεσίες που επηρεάζονται, και πως διαχειρίζεται τις πληγείσες κοινότητες. Η αναφέρουσα επιχείρηση, θα πρέπει να παραθέσει σχετικό κατάλογο με τις τοποθεσίες όπου δραστηριοποιείται και όπου η ρύπανση αποτελεί σημαντικό ζήτημα και να αναφέρει τις πολιτικές που η ίδια εφαρμόζει ή μελλοντικά θα εφαρμόσει προκειμένου να συμβάλει στο σχέδιο δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς "μηδενική ρύπανση για τον αέρα, το νερό και το έδαφος".

Για την περίοδο αναφοράς θα πρέπει να γνωστοποιηθούν πληροφορίες σχετικά με το κόστος των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια προστασίας του περιβάλλοντος ή αποκατάστασης μολυσμένων περιοχών. Επίσης, σχετικά με το μερίδιο των καθαρών εσόδων που πραγματοποιούνται από την πώληση προϊόντων ή υπηρεσιών που περιέχουν ουσίες που προκαλούν ανησυχία και ξεχωριστές πληροφορίες αντίστοιχα για ουσίες που προκαλούν μεγάλη ανησυχία. Ενώ, θα πρέπει να αναφερθούν και οι λειτουργικές κεφαλαιουχικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν, οι σημαντικές καταθέσεις ή άλλα σημαντικά γεγονότα που αφορούν το θέμα των ουσιών που προκαλούν ανησυχία. Τα σημαντικά γεγονότα μπορεί να περιλαμβάνουν διακοπή της παραγωγής, είτε άμεσα της ίδιας της επιχείρησης ή κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της.

Ακόμα, η επιχείρηση πρέπει να παραθέσει τα σχέδια της, τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο που σκοπεύει να εφαρμόσει για τη μετάβαση της σε μια βιώσιμη οικονομία μέσω της πρόληψης, του ελέγχου και της εξάλειψης της ρύπανσης. Στα πλαίσια αυτά, πρέπει να αναφέρει τις εξαρτήσεις της που σχετίζονται με τη ρύπανση συμπεριλαμβανόμενων των επιπτώσεων, οικονομικών ή μη, που οι εξαρτήσεις μπορεί να επιφέρουν βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα.[39] Επίσης, θα πρέπει να αναφέρει τις αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από επιπτώσεις, κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με τη ρύπανση.

Οι αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις που πρέπει να γνωστοποιούνται στα πλαίσια του προτύπου αυτού, αφορούν οικονομικές πληροφορίες που δεν πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης για να συμπεριληφθούν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ούτε στις σημειώσεις επί αυτών. Μπορεί να περιλαμβάνουν εκτιμήσεις του κόστους για την εξάλειψη ή την αποκατάσταση της ρύπανσης που έχει προκληθεί στον αέρα, στα ύδατα ή στο έδαφος, αξιολόγηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών που εκτιμάται να τεθούν σε κίνδυνο βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα και παρουσίαση των αναμενόμενων οικονομικών επιπτώσεων, σε νομισματικούς όρους. Η επιχείρηση πρέπει να ποσοτικοποιήσει και να γνωστοποιήσει την επίπτωση ή την

[39] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E2 : Ρύπανση, παρ. 1.

αναμενόμενη επίπτωση των ενεργειών για την προστασία του περιβάλλοντος προς τις χρηματοοικονομικές ταμειακές ροές, την οικονομική θέση και την οικονομική απόδοση της βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα.[40]

Κατά την εξέταση των πόρων και των δράσεων της επιχείρησης, παραδείγματα ευαισθητοποίησης της θα μπορούσαν να είναι επιχειρησιακές δαπάνες ή επενδύσεις για έρευνα και ανάπτυξη της καινοτομίας για ασφαλείς και βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις στη χρήση ουσιών που προκαλούν ανησυχία ή στη μείωση των εκπομπών στη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας. Ενώ, πιο συγκεκριμένα σχέδια δράσης μπορούν να εφαρμόζονται σε επίπεδο τοποθεσίας με ανάλυση εκπομπών ανά τύπο πηγής ή γεωγραφική περιοχή.

Θα πρέπει να αναφέρονται αναλυτικά στην έκθεση βιωσιμότητας οι πολιτικές που έχει εφαρμόσει η επιχείρηση προκειμένου να διαχειριστεί και να μετριάσει τις προκαλούμενες επιπτώσεις και τους κινδύνους ή έπειτα να αποκαταστήσει τις επιπτώσεις αυτές, καθώς και να εκμεταλλευτεί ενδεχόμενες ευκαιρίες. Το πρότυπο προβλέπει να αναφερθούν όχι μόνο οι δικές της δραστηριότητες, αλλά και οι δραστηριότητες όλης της αλυσίδας αξίας της που επηρεάζουν τους τομείς στους οποίους αναφέρεται το πρότυπο. Θα πρέπει να γνωστοποιηθούν τα ποσά των κάθε είδους ρύπων που εκπέμπονται από τις δραστηριότητες της καθώς και τα μικροπλαστικά που η ίδια παράγει ή χρησιμοποιεί, διανέμει ή εμπορευματοποιεί, με εξαίρεση των αερίων του θερμοκηπίου που οι γνωστοποιήσεις αυτών ορίζονται στο προηγούμενο πρότυπο.

Για τα υπό εξέταση θέματα πρέπει να γνωστοποιούνται συγκριτικές πληροφορίες που θα περιλαμβάνουν αλλαγές στο πέρασμα του χρόνου. Επίσης, θα πρέπει να εξηγούνται οι διαδικασίες για τη συλλογή δεδομένων καθώς και οι μεθοδολογίες μέτρησης και ποσοτικοποίησης των εκπομπών. Ενώ, αν έχουν χρησιμοποιηθεί εκτιμήσεις, θα πρέπει αντίστοιχα να γνωστοποιείται η τομεακή μελέτη που αποτελεί τη βάση των εκτιμήσεων καθώς και την βεβαιότητα ή αβεβαιότητα αυτών.[41] Παράλληλα με τις δράσεις που εφαρμόζονται από την επιχείρηση για τον μετριασμό της ρύπανσης, θα πρέπει να αναφερθούν και οι στόχοι, υποχρεωτικοί ή εθελοντικοί, που έχει θέσει, όχι μόνο για τον μετριασμό αλλά και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων και των κινδύνων καθώς και οι πόροι που διατίθενται για την υλοποίηση των δράσεων.

Η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιήσει πληροφορίες για τα ουσιαστικά θέματα που προκύπτουν σε σχέση με τη ρύπανση. Για την αξιολόγηση της ουσιαστικότητας των περιβαλλοντικών θεμάτων, ενδεικτικά μπορούν να εξεταστούν οι παρακάτω φάσεις. Αρχικά η επιχείρηση πρέπει να εντοπίσει τις δικές της διαδικασίες ή τις διαδικασίες στην αλυσίδα αξίας της,

---

40 [DRAFT] ESRS 2 : Pollution, November 2022.

41 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E2 : Ρύπανση, E2-4 : Ρύπανση αέρα, νερού και εδάφους.

όπου λαμβάνει χώρα διασύνδεση με τη φύση και θα μπορούσαν να σχετίζονται με οποιοδήποτε είδος ρύπανσης. Για να εντοπιστούν οι διαδικασίες αυτές, η επιχείρηση μπορεί να εξετάσει αρχικά τις τοποθεσίες των άμεσων περιουσιακών στοιχείων και λειτουργιών και των σχετικών δραστηριοτήτων σε όλη την αλυσίδα αξίας όπου συμβαίνουν εκπομπές ατμοσφαιρικών ρύπων, υδάτων ή εδάφους. Έπειτα, πρέπει να εντοπίσει τους τομείς και τις επιχειρηματικές μονάδες που σχετίζονται με αυτές τις εκπομπές ή που σχετίζονται με την παραγωγή, τη χρήση ή τη διανομή ουσιών που προκαλούν ανησυχία. Στη συνέχεια, πρέπει να αξιολογηθεί η εξάρτηση της από τη ρύπανση και οι επιπτώσεις, οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες που προκύπτουν από την εξάρτηση αυτή. Τέλος, πρέπει να προετοιμαστούν και να αναφερθούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης σημαντικότητας.[42] Για την αξιολόγηση του ποιοι κίνδυνοι και ευκαιρίες θεωρούνται σημαντικοί, η επιχείρηση μπορεί να προσδιορίσει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες μετάβασης, τους φυσικούς κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνδέονται με την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Σχετικά με τους κινδύνους και τις ευκαιρίες μετάβασης, πρέπει να εξεταστεί η πολιτική και η νομική πλευρά της μετάβασης. Δηλαδή, τυχόν κανονισμοί ή έκθεση σε κυρώσεις και δικαστικές διαφορές. Από τεχνολογικής πλευράς, πρέπει να εξεταστεί η ύπαρξη υποκατάστατων προϊόντων ή υπηρεσιών με μικρότερο αντίκτυπο προς το περιβάλλον ή μικρότερη ποσότητα ουσιών που προκαλούν ανησυχία, σε συνδυασμό με τις συνθήκες της αγοράς για προσφορά και ζήτηση αντίστοιχων προϊόντων και υπηρεσιών και με το κόστος αυτών. Ταυτόχρονα, πρέπει να εξεταστεί και η φήμη της επιχείρησης με την αλλαγή των αντιλήψεων της, των αντιλήψεων της κοινωνίας, των καταναλωτών και των πελατών της. Σχετικά με τους φυσικούς κινδύνους πρέπει να εξεταστεί το αντίκτυπο της επιχείρησης σε περιστατικά ρύπανσης και στις επακόλουθες επιπτώσεις προς το περιβάλλον και προς την κοινωνία. Τέλος, σχετικά με τις ευκαιρίες που συνδέονται με την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης, πρέπει αυτές να κατηγοριοποιηθούν. Η κατηγοριοποίηση θα πρέπει να γίνει με βάση την αποδοτικότητα των πόρων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της παραγωγικής διαδικασίας και την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν η διαφοροποίηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τη δυνατότητα λήψης χρηματοδότησης από πράσινα κεφάλαια, ομόλογα ή δάνεια, την ανθεκτικότητα της επιχείρησης στη διαφοροποίηση των χρησιμοποιούμενων ουσιών και την θετική φήμη της προς τα ενδιαφερόμενα μέρη λόγω της στάσης της προς τη διαχείριση κινδύνων που σχετίζονται με το περιβάλλον.[43]

Με το σύνολο των γνωστοποιήσεων, τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης προς το περιβάλλον καθώς και

[42] [DRAFT] ESRS 2 : Pollution, November 2022.

[43] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E2 : Ρύπανση, IRO-1 – Περιγραφή των διαδικασιών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που σχετίζονται με την υλική ρύπανση.

τους ουσιώδεις κίνδυνους και ευκαιρίες που προκύπτουν από την έκθεση της επιχείρησης σε ενέργειες που προκαλούν ρύπανση. Να κατανοήσουν τις οποιεσδήποτε ενέργειες λαμβάνονται από την επιχείρηση με σκοπό την πρόληψη ή τον μετριασμό των επιπτώσεων, τη διαχείριση των κινδύνων και των ευκαιριών, καθώς και τα αποτελέσματα των ενεργειών αυτών. Επίσης, να κατανοήσουν τις τρέχουσες ή πιθανές οικονομικές επιπτώσεις που προκαλούνται από τις εξαρτήσεις της επιχείρησης και την πιθανότητα να επηρεαστεί η οικονομική θέση, οι οικονομικές επιδόσεις και οι ταμειακές ροές της, βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, λόγω της έκθεσης της σε δραστηριότητες που προκαλούν ρύπανση. Οι οικονομικές επιπτώσεις, τρέχουσες ή μελλοντικές, πρέπει να γνωστοποιηθούν σε νομισματικούς όρους ενώ παράλληλα, αν δεν απαιτείται ιδιαίτερο κόστος ή προετοιμασία προτείνεται να γνωστοποιηθούν και σχετικές ποιοτικές πληροφορίες. Αν πρόκειται για μελλοντικές πιθανές επιπτώσεις, πρέπει να γνωστοποιηθεί και ο χρονικός ορίζοντας που αναμένεται να επέλθουν. Οι πληροφορίες που θα γνωστοποιηθούν, κατ' ελάχιστο θα πρέπει να περιλαμβάνουν το μερίδιο των καθαρών εσόδων που προέρχεται από προϊόντα ή υπηρεσίες που προκαλούν ρύπανση ή που προέρχονται από ουσίες που προκαλούν ανησυχία. Τις λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες ή καταθέσεις που πραγματοποιήθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς και αφορούν σχετικά συμβάντα. Καθώς και το κόστος αποκατάστασης του περιβάλλοντος σε περιπτώσεις που έχει υποστεί βλάβη.[44]

Ομοίως με το προηγούμενο πρότυπο, κατά το πρώτο έτος κατάρτισης έκθεσης βιωσιμότητας, οι εν λόγω αναφορές μπορούν να παραλειφθούν. Ενώ, για τα πρώτα τρία έτη αναφοράς, μπορούν να γνωστοποιηθούν μόνο ποιοτικές πληροφορίες. Με εξαίρεση πληροφορίες σχετικά με λειτουργικές και κεφαλαιουχικές δαπάνες της επιχείρησης κατά την περίοδο αναφοράς, σημαντικές καταθέσεις ή σημαντικά συμβάντα, τα οποία, αν υπάρχουν δεν μπορούν να παραλειφθούν, ακόμα και κατά το πρώτο έτος σύνταξης της έκθεσης βιωσιμότητας.[45]

[44] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E2 : Ρύπανση, E2-6 : Αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με υλική ρύπανση.

[45] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

3.3 E.S.R.S. E3 : ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

Το εν λόγω πρότυπο είναι στενά συνδεδεμένο με τα οριζόμενα στα παραπάνω πρότυπα για Κλιματική Αλλαγή, Ρύπανση, αλλά και για τα πρότυπα που ορίζουν την Βιοποικιλότητα και την Κυκλική Οικονομία. Θα πρέπει να προετοιμάζεται σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις των E.S.R.S. 1 και E.S.R.S. 2. Σκοπός του είναι να ορίσει τις ελάχιστες απαιτήσεις γνωστοποίησης σχετικά με τις οικονομικές ή μη, τρέχουσες ή αναμενόμενες επιπτώσεις από κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με τους υδάτινους και θαλάσσιους πόρους. Όπου, ως υδάτινους και θαλάσσιους πόρους ορίζει τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, την κατανάλωση νερού, τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της επιχείρησης που σχετίζονται με αναλήψεις και απορρίψεις νερού με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με υδατοκαλλιέργειες καθώς και με διαχείριση και εκμετάλλευση ορυκτών, χημικών, αλιευτικών και άλλων αποθεμάτων.

Συνοπτικά, η επιχείρηση θα πρέπει να αναφέρει εάν και πως οι πολιτικές και οι δραστηριότητες της σχετίζονται με τη διαχείριση των υδάτων και τη χρήση και προμήθεια υδάτινων και θαλάσσιων πόρων. Επίσης, οφείλει να περιγράψει τη διαδικασία ελέγχου των περιουσιακών στοιχείων και των δραστηριοτήτων της για να προσδιορίσει τις ουσιώδεις επιπτώσεις, πραγματικές αλλά και πιθανές, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες, αναφέροντας τις μεθοδολογίες, τις υποθέσεις και τα εργαλεία που χρησιμοποίησε για την εξέταση αυτών.[46] Ακόμη, θα πρέπει να αναφέρει πληροφορίες για τον σχεδιασμό των προϊόντων και των υπηρεσιών της και για το αν ο τρόπος που σχεδιάζονται είναι εναρμονισμένος με την αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με το νερό και με τη διατήρηση των θαλάσσιων πόρων. Ενώ, θα πρέπει να γνωστοποιήσει και τη δέσμευση της για μείωση της κατανάλωσης υλικού νερού κυρίως σε περιοχές που κινδυνεύουν αναφερόμενη όχι μόνο στις δικές της λειτουργίες, αλλά και στις λειτουργίες των επιχειρήσεων κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της.[47] Αναλυτικότερα, οι απαιτήσεις του προτύπου περί γνωστοποιήσεων παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους.

Σχετικά με τις πολιτικές που εφαρμόζει η επιχείρηση, με το σύνολο των σχετικών γνωστοποιήσεων, οι χρήστες θα πρέπει να κατανοήσουν τον τρόπο εντοπισμού και αξιολόγησης, διαχείρισης και αποκατάστασης των επιπτώσεων των επιχειρηματικών και συναφών δραστηριοτήτων της προς τους θαλάσσιους και υδάτινους πόρους. Οπότε, θα πρέπει να περιγράφει και να γνωστοποιεί το σύνολο των πολιτικών που ήδη εφαρμόζει ή που σκοπεύει μελλοντικά να εφαρμόσει. Οι πληροφορίες για τις υιοθετούμενες πολιτικές, θα πρέπει κατ' ελάχιστο να καλύπτουν τα ακόλουθα ζητήματα. Τη χρήση και την προμήθεια υδάτινων και θαλάσσιων πόρων στις δικές της

[46] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E3 : Θαλάσσιοι και Υδάτινοι πόροι, IRO-1 – Περιγραφή των διαδικασιών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που σχετίζονται με υλικά ύδατα και θαλάσσιους πόρους.

[47] [DRAFT] ESRS 3: Water and marine resources, November 2022.

δραστηριότητες. Την επεξεργασία νερού βήμα προς βήμα και τις ενέργειες για πρόληψη ή περιορισμό της ρύπανσης των υδάτων. Τον σχεδιασμό των προϊόντων και των υπηρεσιών της με προσανατολισμό προς την αντιμετώπιση θεμάτων που σχετίζονται με το νερό και με τον περιορισμό των θαλάσσιων πόρων και τη δέσμευση της να μειώσει τη κατανάλωση νερού, ιδίως σε περιοχές που ήδη διατρέχουν κίνδυνο. Παράλληλα, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οι πόροι που διατίθενται από την επιχείρηση προκειμένου να αποφευχθεί η χρήση υδάτινων ή θαλάσσιων πόρων ή να μειωθεί η χρήση αυτών, να ανακτηθεί το επαναχρησιμοποιούμενο νερό ή να αποκατασταθεί το υδάτινο οικοσύστημα.

Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν και οι στόχοι που έχουν τεθεί προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις και οι κίνδυνοι καθώς και να εκμεταλλευτούν οι ευκαιρίες που θα προκύψουν. Σταδιακά θα πρέπει να γνωστοποιείται και η πρόοδος της επιχείρησης, σχετικά με τους στόχους που έχει θέσει, με αναφορές στις μεθοδολογίες που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση αυτών. Αν αντιθέτως δεν έχουν υιοθετηθεί ανάλογες πολιτικές, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οι λόγοι αδυναμίας.[48]

Για το σύνολο των άνω πολιτικών και στόχων θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οι τρέχουσες ή μελλοντικές οικονομικές επιπτώσεις της επιχείρησης, συμπεριλαμβάνοντας πληροφορίες για την χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές ροές της για την περίοδο αναφοράς. Οι οικονομικές επιπτώσεις που ήδη αντιμετωπίζει ή που πρόκειται να αντιμετωπίσει σχετίζονται με τους κινδύνους που έχουν προκύψει ή που μπορεί να προκύψουν λόγω των εξαρτήσεων της από τη χρήση θαλάσσιων και υδάτινων πόρων. Πρέπει λοιπόν να εξηγείται εκτός των άλλων και ο τρόπος που οι κίνδυνοι ή οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι μπορούν να επηρεάσουν την οικονομική της θέση, τις επιδόσεις και τις ταμειακές ροές της, βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Το σύνολο των επιπτώσεων πρέπει να ποσοτικοποιηθεί και να γνωστοποιηθεί σε νομισματικούς όρους με περιγραφή του χρονικού ορίζοντα που αναμένεται να πραγματοποιηθούν και των παραδοχών που χρησιμοποιήθηκαν για την ποσοτικοποίηση των όρων καθώς και το επίπεδο αβεβαιότητας αυτών.[49]

Ομοίως και για το παρόν πρότυπο, η επιχείρηση πρέπει να αξιολογήσει την ουσιαστικότητα των θεμάτων που παρατηρούνται και την ουσιαστικότητα των επιπτώσεων προς τις δραστηριότητες της. Για την αξιολόγηση αυτή μπορεί να εφαρμόσει συγκεκριμένη προσέγγιση που προτείνεται από το πρότυπο και περιλαμβάνει τα παρακάτω στάδια. Αρχικά θα πρέπει να εντοπίσει τις δικές της πολιτικές ή τις πολιτικές κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της που εμφανίζουν διεπαφή με τη φύση.

[48] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E3 : Θαλάσσιοι και Υδάτινοι πόροι, E3-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με υδάτινους και θαλάσσιους πόρους.

[49] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E3 : Θαλάσσιοι και Υδάτινοι πόροι, E3-5 – Αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από κινδύνους και ευκαιρίες που σχετίζονται με υλικά ύδατα και θαλάσσιους πόρους.

Θα πρέπει να αξιολογηθεί αν ασκείται αναποτελεσματική διακυβέρνηση στη διαχείριση των υδάτινων ή θαλάσσιων πόρων με αποτέλεσμα την υποβάθμιση αυτών, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κυρώσεις ή δικαστικές διαφορές. Έπειτα, θα πρέπει να εντοπίσει τα σημεία όπου παρατηρείται εξάρτηση της επιχείρησης από υδάτινους και θαλάσσιους πόρους, να αξιολογήσει τη σημαντικότητα των εξαρτήσεων, και να εντοπίσει τις επιπτώσεις που έχουν προκύψει ή που μπορεί να προκύψουν λόγω των εξαρτήσεων. Παραδείγματα εξαρτήσεων αποτελούν οι εξαρτήσεις της επιχείρησης από ψάρια ή οστρακοειδή ή γενικά αλιευτική δραστηριότητα, όταν αυτά αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης της ή εξαρτήσεις από εξόρυξη βαθέων υδάτων. Οπότε, θα πρέπει να εντοπίσει τις περιοχές που κινδυνεύουν και όπου το γεγονός αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει υλικές επιπτώσεις στις δικές της λειτουργίες ή στις λειτουργίες κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της.[50] Παράλληλα, θα πρέπει να γνωστοποιήσει ένα κατάλογο γεωγραφικών περιοχών όπου το νερό αποτελεί σημαντικό ζήτημα για την επιχείρηση και ένα κατάλογο τομέων ή τμημάτων της επιχείρησης και των εμπορευμάτων της που σχετίζονται με τους θαλάσσιους πόρους που χρησιμοποιεί.[51] Στη συνέχεια, θα πρέπει να εκτιμήσει τους κινδύνους, και τις ευκαιρίες και να αξιολογήσει τη σημαντικότητα αυτών. Ενώ, θα πρέπει να αναφέρει και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης σημαντικότητας. Από τεχνολογικής πλευράς, θα πρέπει να προσδιοριστεί το κόστος για την περίπτωση αντικατάστασης των προϊόντων ή των υπηρεσιών της με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες με μικρότερο αντίκτυπο. Ενώ, θα πρέπει να αξιολογηθεί και η αστάθεια ή το αυξημένο κόστος από την αντικατάσταση αυτών σε σχέση με τις συνθήκες προσφοράς και ζήτησης καθώς και η επιρροή, θετική ή αρνητική, που ενδεχομένως να υπάρξει προς τη φήμη της. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα της επιχείρησης να λάβει πρόσβαση σε πράσινα κεφάλαια, ομόλογα ή δάνεια για χρηματοδότηση αν συμμορφωθεί και υιοθετήσει πολιτικές προς μια βιώσιμη χρήση νερού. Ενώ, αναφορικά με σχετικές δαπάνες της, θα πρέπει να αναφερθούν οι τυχόν κεφαλαιουχικές δαπάνες που σχετίζονται με την αποκατάσταση δυσμενών επιπτώσεων που έχει προκαλέσει προς τους θαλάσσιους και υδάτινους πόρους. Για παράδειγμα, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν το σύνολο των δαπανών που σχετίζονται με την αποκατάσταση της αποχέτευσης, των υδάτων ή των αγωγών καθώς και των μηχανημάτων που χρησιμοποιούνται για να παραχθούν προϊόντα χαμηλής κατανάλωσης νερού.[52]

Με το σύνολο των γνωστοποιήσεων, οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις θετικές ή αρνητικές, πραγματικές ή πιθανές επιπτώσεις των οποιωνδήποτε ενεργειών της επιχείρησης προς τους θαλάσσιους και υδάτινους πόρους. Επίσης, τυχόν ενέργειες για την πρόληψη ή το μετριασμό των επιπτώσεων και την προστασία των πόρων.

[50] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E3 : Θαλάσσιοι και Υδάτινοι πόροι, παρ. 5.
[51] [DRAFT] ESRS 3: Water and marine resources, November 2022.
[52] [DRAFT] ESRS 3: Water and marine resources, November 2022.

Τις τυχόν ενέργειες για την μείωση της κατανάλωσης νερού, την αντιμετώπιση των κινδύνων και την εκμετάλλευση των ευκαιριών. Ακόμη, τα μελλοντικά σχέδια και το επιχειρηματικό πλάνο της επιχείρησης καθώς και το πως σκοπεύει να προσαρμόσει τη τακτική της αφενός για να συμβάλει στις σχετικές φιλοδοξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για καθαρό αέρα και καθαρό νερό και να προωθήσει τη βιώσιμη χρήση του νερού. Τέλος, τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις που αναμένει η επιχείρηση και προκύπτουν από τις εξαρτήσεις της προς τους θαλάσσιους και υδάτινους πόρους.[53]

Φυσικά, όπως ισχύει και για τα προηγούμενα πρότυπα, έτσι και για το υπό εξέταση, για το πρώτο έτος κατάρτισης έκθεσης βιωσιμότητας, οι πληροφορίες μπορεί να παραλειφθούν. Ενώ, για τα πρώτα τρία έτη, η επιχείρηση μπορεί να περιοριστεί στη γνωστοποίηση μόνο ποιοτικών πληροφοριών.[54]

[53] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E3 : Θαλάσσιοι και Υδάτινοι πόροι, παρ. 1.

[54] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

3.4 E.S.R.S. E4 : ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Το εν λόγω πρότυπο ενδιαφέρεται για τις επιπτώσεις των επιχειρηματικών δράσεων προς την κλιματική αλλαγή, την αλλαγή χρήσης γης, την αλλαγή χρήσης γλυκού νερού και θάλασσας, την άμεση εκμετάλλευση, τη ρύπανση, το μέγεθος του πληθυσμού, τον κίνδυνο παγκόσμιας εξαφάνισης ειδών, την υποβάθμιση της γης, την ερημοποίηση, τη σφράγιση εδάφους. Το περιεχόμενο του προτύπου, είναι στενά συνδεδεμένο με τα οριζόμενα στα λοιπά πρότυπα που αφορούν περιβαλλοντικά θέματα. Ενώ, η προετοιμασία των πληροφοριών που πρόκειται να δημοσιευτούν για το συγκεκριμένο θέμα, θα πρέπει να γίνεται σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στα πρότυπα E.S.R.S. 1 και 2, καθώς και στα πρότυπα σχετικά με την Κλιματική Αλλαγή, τη Ρύπανση, τους Υδάτινους και Θαλάσσιους πόρους, και την Κυκλική Οικονομία.

Με το σύνολο των γνωστοποιήσεων, σκοπός είναι η κατά περίπτωση αναφερόμενη επιχείρηση να παρέχει την κατ’ ελάχιστο σχετική πληροφόρηση στους χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας. Ομοίως με τα προηγούμενα πρότυπα, η ελάχιστη πληροφόρηση περιλαμβάνει τις υλικές θετικές ή και αρνητικές πραγματικές ή και πιθανές επιπτώσεις για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα. Επίσης, όλους τους παράγοντες που μπορεί να υποβαθμίσουν το οικοσύστημα και όλες τις ενέργειες που λαμβάνονται από τη πλευρά της επιχείρησης για τη πρόληψη ή το μετριασμό των επιπτώσεων, για την αποκατάσταση και την προστασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Επιπρόσθετα, τα σχέδια της επιχείρησης και τα επιχειρηματικά μοντέλα που εφαρμόζει ή που σκοπεύει μελλοντικά να εφαρμόσει για τον σεβασμό των πλανητικών ορίων, την ακεραιότητα της βιόσφαιρας, την αλλαγή του συστήματος γης. Παράλληλα, πρέπει να γνωστοποιήσει πληροφορίες σχετικές με τις εξαρτήσεις της προς τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, και τους κινδύνους, τις ευκαιρίες καθώς και τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις που μπορεί να προκύψουν δεδομένων των εξαρτήσεων της.[55]

Για την προετοιμασία των πληροφοριών που πρόκειται να γνωστοποιηθούν, η επιχείρηση αρχικά πρέπει να εντοπίσει τις σχετικές τοποθεσίες που έχουν διεπαφή με τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα για τις οποίες εκτιμάται ότι μπορεί να προκληθούν επιπτώσεις. Για να εντοπίσει τις περιοχές αυτές θα πρέπει να φτιάξει κατάλογο με τις τοποθεσίες των άμεσων περιουσιακών στοιχείων της, των δικών της λειτουργιών ή λειτουργιών κατά μήκος της αλυσίδας αξίας της, καθώς και για τοποθεσίες που αναμένεται μελλοντικά να δραστηριοποιηθεί. Έπειτα, να προσδιορίσει την τρέχουσα κατάσταση και τη σημασία της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων σε κάθε σχετική περιοχή που περιλαμβάνεται στον κατάλογο της. Από το σύνολο

[55] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και οικοσυστήματα.

των επιπτώσεων από κινδύνους και ευκαιρίες της επιχείρησης που σχετίζονται με το οικοσύστημα, αναμένεται να προκύψουν αντίστοιχα και πλήθος οικονομικών επιπτώσεων, το σύνολο των οποίων θα πρέπει επίσης να γνωστοποιηθεί. Οι αναμενόμενες αυτές επιπτώσεις, θα πρέπει να ποσοτικοποιηθούν και να γνωστοποιηθούν σε νομισματικούς όρους.[56] Το σύνολο των σχετικών γνωστοποιήσεων θα πρέπει πάντα να αφορά βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη περίοδο.

Στη συνέχεια, η επιχείρηση θα πρέπει να εξετάσει τις εξαρτήσεις της σε κάθε αναφερόμενη περιοχή καθώς και τις αναμενόμενες ή πραγματικές επιπτώσεις και κινδύνους που απορρέουν από τις εξαρτήσεις αυτές.[57] Πρέπει να εντοπίσει και να αξιολογήσει τις εξαρτήσεις της από το οικοσύστημα, ιδίως αν πρόκειται για υπηρεσίες οικοσυστήματος που έχουν ήδη διαταραχθεί ή ενδέχεται να διαταραχθούν. Πρέπει να υποδείξει περιπτώσεις όπου η παραγωγή πρώτων υλών ή η προμήθεια αυτών μπορούν να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στο οικοσύστημα. Αντίστοιχα θέματα επίσης πρέπει να κοινοποιηθούν και να διαβουλευτούν με τις κατά περίπτωση πληγείσες κοινότητες και να υποδειχτούν οι πιθανοί τρόποι διαχείρισης των θεμάτων αυτών με προσανατολισμό στην αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων. Ή αν οι επιπτώσεις είναι αναπόφευκτες πρέπει η επιχείρηση να υποδείξει τα σχέδια της τουλάχιστον για την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό τους.[58] Επίσης, πρέπει να εξηγηθεί ο αντίκτυπος που αναμένεται να έχει στην οικονομική κατάσταση, τις ταμειακές ροές και τις χρηματοοικονομικές επιπτώσεις που θα προκύψουν από τις εξαρτήσεις της.

Η επιχείρηση εκτός των άλλων υποχρεούται να αναφέρει τις σχετικές μετρήσεις που έχει διενεργήσει και σχετίζονται με τις υλικές επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα με στόχο οι χρήστες να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις σημαντικές επιπτώσεις και την απόδοση της επιχείρησης προς αυτές. Εάν η επιχείρηση έχει εντοπίσει τοποθεσίες, δικές της ή της αλυσίδας αξίας της, οι οποίες βρίσκονται εντός ή κοντά σε περιοχές ευαίσθητες στη βιοποικιλότητα, πρέπει να γνωστοποιήσει τον αριθμό και την έκταση των τοποθεσιών αυτών. Εάν η επιχείρηση με τις επιχειρηματικές και τις συναφείς δραστηριότητες της συμβάλει στην αλλαγή χρήσης γης ή θάλασσας, στην αλλαγή του γλυκού νερού θα πρέπει να αναφέρει τις σχετικές μετρήσεις της για τις αλλαγές στην πάροδο του χρόνου, στη διαμόρφωση του οικοσυστήματος, στην χωρική

[56] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, E4-6 – Αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις από την υλική βιοπικοιλότητα και τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με το οικοσύστημα.

[57] [DRAFT] ESRS 4: Biodiversity and ecosystems, November 2022.

[58] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, IRO-1 – Περιγραφή διαδικασιών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση της υλικής βιοποικιλότητας και των επιπτώσεων, των κινδύνων, των εξαρτήσεων και των ευκαιριών που σχετίζονται με το οικοσύστημα.

διαμόρφωση του τοπίου. Εάν η επιχείρηση έχει εντοπίσει επιπτώσεις που σχετίζονται με την κατάσταση των ειδών, θα πρέπει επίσης να γνωστοποιήσει το σύνολο των μετρήσεων αυτών.[59]

Επίσης, η επιχείρηση πρέπει να υποδείξει και να περιγράψει τις πολιτικές που έχει υιοθετήσει για τη διαχείριση των επιπτώσεων, των κινδύνων, των εξαρτήσεων και των ευκαιριών της σχετικά με τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητα. Σκοπός των γνωστοποιήσεων αυτών είναι οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας να είναι σε θέση να κατανοήσουν τη δυνατότητα της να προστατέψει το οικοσύστημα ή να διαχειριστεί ή να αποκαταστήσει επιπτώσεις των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το οικοσύστημα.[60] Ταυτόχρονα με τις δράσεις που εφαρμόζει ή που σκοπεύει να εφαρμόσει για τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, πρέπει να γνωστοποιηθούν και οι πόροι που διατίθενται για την υλοποίηση των δράσεων.

Τέλος, η επιχείρηση πρέπει να δηλώσει αν τα σχέδια της είναι σύμφωνα με το όραμα του παγκόσμιου πλαισίου, με τις στρατηγικές και τις σχετικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε διαφορετική περίπτωση, θα πρέπει να σχεδιάσει και έπειτα να γνωστοποιήσει ένα μεταβατικό σχέδιο για την βελτίωση του επιχειρηματικού της μοντέλου το οποίο θα ευθυγραμμίζεται με τη στρατηγική και το όραμα του παγκόσμιου πλαισίου για την βιοποικιλότητα, με σεβασμό προς τον πλανήτη και τη βιόσφαιρα. Στο σχέδιο μετάβασης της, θα πρέπει να θέσει στόχους σύμφωνους με την τοπική, εθνική και παγκόσμια πολιτική και να προσαρμόσει το σύνολο των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων, σύμφωνα με τους στόχους που έχουν τεθεί. Σχετικά με το μεταβατικό της σχέδιο, πρέπει να εξηγήσει πώς η πολιτική που πρόκειται να εφαρμόσει αντιμετωπίζει τις κοινωνικές συνέπειες προς τη βιοποικιλότητα και τις επιπτώσεις προς το οικοσύστημα. Επίσης, να εξηγήσει πώς η πολιτική της της επιτρέπει να μειώσει ή να αποφύγει τις αρνητικές επιπτώσεις στις δικές της δραστηριότητες και στην αλυσίδα αξίας της. Τελικά, το μεταβατικό της σχέδιο θα πρέπει να καταλήξει σε δράσεις με τις οποίες αποφεύγονται επιζήμιες ενέργειες προς τα οικοσυστήματα και την βιοποικιλότητα πριν πραγματοποιηθούν.[61] Οι γνωστοποιήσεις περί του μεταβατικού σχεδίου, θα πρέπει κατ' ελάχιστο να περιλαμβάνουν τις βασικές παραδοχές που έλαβε υπόψη, τους χρονικούς ορίζοντες που αναμένεται να υλοποιηθεί, την ανθεκτικότητα των δραστηριοτήτων της σε σχέση με το επιχειρηματικό της μοντέλο και τους στόχους που έχει θέσει.[62]

---

59 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, E4-5 – Μετρήσεις επιπτώσεων που σχετίζονται με τη βιοπικοιλότητα και την αλλαγή των οικοσυστημάτων.

60 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, E4-2 – Πολιτικές που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα.

61 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, E4-1 – Σχέδιο μετάβασης και εξέταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων στη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο.

62 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E4 : Βιοποικιλότητα και Οικοσυστήματα, E4-1 – Σχέδιο μετάβασης και εξέταση της βιοπικοιλότητας και των οικοσυστημάτων στη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο.

Οι άνω γνωστοποιήσεις μπορούν να παραλειφθούν από την αναφερόμενη επιχείρηση αν βρίσκεται στο πρώτο έτος κατάρτισης έκθεσης βιωσιμότητας. Ή κατά τα πρώτα δύο χρόνια σύνταξης έκθεσης βιωσιμότητας αν δεν απασχολεί πάνω από 750 εργαζόμενους. Ενώ, για τα πρώτα τρία χρόνια μπορεί να περιοριστεί στη γνωστοποίηση μόνο ποιοτικών πληροφοριών.[63]

[63] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

3.5 E.S.R.S. E5 : ΧΡΗΣΗ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΥΚΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Αναφερόμενο σε χρήση πόρων, το εν λόγω πρότυπο εννοεί τις εισροές πόρων, ανανεώσιμων ή μη, τις εκροές πόρων, καθώς και τα απόβλητα. Ενώ, με τον όρο κυκλική οικονομία, αναφέρεται σε ένα οικονομικό σύστημα στο οποίο η αξία των προϊόντων, των υλικών και άλλων πόρων διατηρείται όσο το δυνατό περισσότερο ενισχύοντας την αποτελεσματική χρήση τους ελαχιστοποιώντας τα απόβλητα και την απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών. Η κυκλική οικονομία είναι ένα σύστημα που τείνει προς την αειφόρο χρήση των πόρων, την εξόρυξη, την επεξεργασία, την παραγωγή, την κατανάλωση και την διαχείριση αυτών καθώς και των αποβλήτων. Ένα τέτοιο σύστημα, αν εφαρμόζεται πλήρως από τις επιχειρήσεις, θα μπορούσε να αποφέρει πολλαπλά περιβαλλοντικά οφέλη όπως τη μείωση της κατανάλωσης υλικών, ενέργειας και εκπομπών στην ατμόσφαιρα καθώς και τον περιορισμό αναλήψεων και απορρίψεων υδάτων.[64] Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως η χρήση πόρων είναι στενά συνδεδεμένη με άλλα πρότυπα, που ορίζουν τη κλιματική αλλαγή, τη ρύπανση, τους υδάτινους και θαλάσσιους πόρους και τη βιοποικιλότητα.

Το σχετικό πρότυπο ορίζει τις απαιτήσεις γνωστοποίησης που θα επιτρέψουν στους χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας να κατανοήσουν το πώς η επιχείρηση επηρεάζει τη χρήση πόρων και την αποδοτικότητα αυτών. Το αν εξαντλεί ή αν αποφεύγει την εξάντληση πόρων καθώς και τις επιπτώσεις που της αποφέρει αυτό. Τις ενέργειες που λαμβάνονται από τη πλευρά της επιχείρησης για την πρόληψη ή τον μετριασμό των πραγματικών ή δυνητικών αρνητικών επιπτώσεων. Ακόμη, οι χρήστες θα πρέπει να κατανοήσουν το επιχειρηματικό πλάνο που η επιχείρηση ήδη εφαρμόζει ή που στο μέλλον σκοπεύει να εφαρμόσει, το οποίο θα πρέπει να είναι σύμφωνο με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας, να στοχεύει προς την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, τη διατήρηση της αξίας των προϊόντων και την ενίσχυση της αποτελεσματικής χρήσης τους. Τέλος, να κατανοήσουν τις εξαρτήσεις της επιχείρησης από τη χρήση πόρων και την κυκλική οικονομία και τους κινδύνους ή τις ευκαιρίες καθώς και τις βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις, που προκύπτουν από τις εξαρτήσεις αυτές.[65]

Η επιχείρηση, σε σημείο της έκθεσης βιωσιμότητας της, πρέπει αρχικά να περιγράψει τις διαδικασίες που ακολούθησε, τις μεθοδολογίες, τις υποθέσεις και τα εργαλεία που χρησιμοποίησε ώστε να εντοπίσει τις πραγματικές ή και πιθανές επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με την εξάρτηση της στη χρήση πόρων και στη κυκλική οικονομία.[66] Σχετικά με τους

[64] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E5 : Χρήση πόρων και Κυκλική οικονομία, παρ. 6.

[65] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E5 : Χρήση πόρων και Κυκλική οικονομία, παρ. 1.

[66] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E5 : Χρήση πόρων και Κυκλική οικονομία, IRO-1 – Περιγραφή των διαδικασιών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση της χρήσης υλικών πόρων και των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία.

αναμενόμενους κινδύνους που απορρέουν από τις εξαρτήσεις της επιχείρησης, πρέπει να εξηγείται το πώς οι εξαρτήσεις αυτές έχουν ή θα μπορούσαν να έχουν επίδραση στην οικονομική θέση της, τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις της και τις ταμειακές ροές της βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Το σύνολο των αναμενόμενων χρηματοοικονομικών επιπτώσεων, πρέπει να ποσοτικοποιηθούν και να γνωστοποιηθούν σε νομισματικούς όρους, συμπεριλαμβάνοντας το επίπεδο αβεβαιότητας αυτών. Πληροφορίες για αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις, ευκαιρίες και κίνδυνους που σχετίζονται με τη κυκλική οικονομία, μπορούν να παραλειφθούν κατά το πρώτο έτος κατάρτισης της έκθεσης βιωσιμότητας. Ενώ, για τα τρία πρώτα έτη και σχετικά με τα άνω θέματα, η επιχείρηση μπορεί να παραθέσει μόνο ποιοτικές γνωστοποιήσεις και όχι ποσοτικές.[67] Έπειτα, η επιχείρηση πρέπει να περιγράψει τις πολιτικές που υιοθετήθηκαν για τη διαχείριση των σχετικών ουσιωδών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών και τέλος, να αποκαλύψει τους στόχους που έχει θέσει και σχετίζονται με τη χρήση πόρων και την κυκλική οικονομία.

Για την αξιολόγηση της σημαντικότητας των επιμέρους περιβαλλοντικών θεμάτων, η επιχείρηση πρέπει να αξιολογήσει την ουσιαστικότητα της χρήσης πόρων στις δικές της διαδικασίες καθώς και στις διαδικασίες της αλυσίδας αξίας της. Αρχικά, πρέπει να εντοπίσει τα σημεία των δραστηριοτήτων της στα οποία υπάρχει διεπαφή με τη φύση και έπειτα να εκτιμήσει το μέγεθος της εξάρτησης και των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών. Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να εκτιμήσει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες μετάβασης στην εφαρμογή ενός επιχειρηματικού πλάνου προσανατολισμένο προς τις σχετικές απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σχεδιασμό του μεταβατικού της πλάνου θα πρέπει να λάβει υπόψιν ορισμένα σημαντικά σημεία. Σχετικά με τους κινδύνους, θα πρέπει εκτός των άλλων να λάβει υπόψιν πολιτικές και νομικές απαγορεύσεις και κανονισμούς, τεχνολογικές εξελίξεις, τις προτιμήσεις των καταναλωτών καθώς και τη φήμη της. Σχετικά με τις ευκαιρίες, θα πρέπει να εκτιμήσει την αύξηση της αποδοτικότητας της από την μετάβαση σε πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες και διαδικασίες που πιθανόν θα απαιτούν λιγότερους πόρους. Επίσης, τις ευκαιρίες που θα προκύψουν σχετικά με τη χρηματοδότηση της, για λήψη πράσινων κεφαλαίων, ομολόγων ή δανείων. Καταλήγοντας έτσι στα αποτελέσματα της αξιολόγησης, τα οποία και θα πρέπει να γνωστοποιηθούν στους ενδιαφερόμενους τρίτους.[68]

Στόχος είναι οι επιχειρήσεις να εφαρμόσουν στρατηγικές για τη μεγιστοποίηση και τη διατήρηση της αξίας των πόρων, των προϊόντων και των υλικών με τη δημιουργία ενός συστήματος που επιτρέπει ανανεώσιμες δυνατότητες, μακροχρόνια βέλτιστη χρήση ή επαναχρησιμοποίηση, ανακαίνιση, ανακατασκευή, ανακύκλωση και βιοαποικοδόμηση.[69] Η κυκλική οικονομία βασίζεται

[67] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

[68] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS E5 : Χρήση πόρων και Κυκλική οικονομία, IRO-1 – Περιγραφή των διαδικασιών για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση της χρήσης υλικών πόρων και των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία.

[69] [Draft] ESRS E5: Resource use and circular economy.

στις παρακάτω 3 βασικές αρχές με γνώμονα το σχεδιασμό των διαδικασιών: την εξάλειψη των αποβλήτων και της ρύπανσης, την κυκλοφορία προϊόντων και υλικών στην υψηλότερη τους αξία και τέλος, την ανάπλαση της φύσης.[70]

[70] [Draft] ESRS E5: Resource use and circular economy.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 : ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

4.1 E.S.R.S. S1 : ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Κάνοντας λόγο για εργατικό δυναμικό, το πρότυπο εννοεί όλους τους μισθωτούς στην επιχείρηση και τους μη μισθωτούς που απασχολούνται σε αυτή βάση συμβάσεων. Για τους συγκεκριμένους, απαιτείται γνωστοποίηση πληροφοριών για τα παρακάτω θέματα. Την εξασφαλισμένη απασχόληση, τις ώρες εργασίας, το ύψος των μισθών, τον κοινωνικό διάλογο, την ύπαρξη εργατικών επιτροπών, τα δικαιώματα ενημέρωσης και διαβούλευσης των εργαζομένων, τις συλλογικές συμβάσεις. Επίσης, την ισότητα των φύλλων, τις ίσες αμοιβές για ίση εργασιακή αξία, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την απασχόληση ατόμων με αναπηρία, τα μέτρα κατά της βίας και της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, την παιδική και την καταναγκαστική εργασία. Αντικείμενο του προτύπου, δεν αποτελούν οι εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας, για τους οποίους οι γνωστοποιήσεις ρυθμίζονται στο επόμενο κατά σειρά πρότυπο.

Σε γενικά πλαίσια, το E.S.R.S. S1, προσδιορίζει τις ελάχιστες γνωστοποιήσεις, προκειμένου οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις ουσιώδεις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνδέονται με το εργατικό δυναμικό της επιχείρησης. Θα πρέπει να περιγράφεται πώς η επιχείρηση επηρεάζει το εργατικό δυναμικό της και τις ενέργειες που λαμβάνει για την πρόληψη, τον μετριασμό ή την αποκατάσταση των πραγματικών ή δυνητικών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρονται οι εξαρτήσεις της επιχείρησης προς το ίδιο εργατικό δυναμικό της και οι κίνδυνοι ή οι ευκαιρίες που προκύπτουν από τις εξαρτήσεις αυτές. Τέλος, αναφορά θα πρέπει να γίνεται και στις αναμενόμενες βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις που προκύπτουν από την εξάρτηση της προς το εργατικό δυναμικό της.[71] Αναλυτικότερα, οι αναφορές που θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην έκθεση βιωσιμότητας, περιγράφονται παρακάτω.

Το εργατικό δυναμικό αποτελεί μία ομάδα ατόμων που επηρεάζεται άμεσα από τις επιχειρηματικές αποφάσεις και τα μελλοντικά σχέδια της επιχείρησης. Οπότε, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οποιεσδήποτε σημαντικές επιπτώσεις προς αυτό που μπορεί να προκύψουν από τα διάφορα σχέδια μετάβασης της επιχείρησης για την μείωση των αρνητικών επιπτώσεων προς το περιβάλλον. Οι επιπτώσεις και οι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν αφορούν την αναδιάρθρωση και ενδεχομένως την απώλεια απασχόλησης. Ενώ, οι ευκαιρίες που μπορεί να προκύψουν αφορούν τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του υφιστάμενου εργατικού δυναμικού. Η επιχείρηση θα πρέπει να υιοθετήσει ένα σύνολο πολιτικών και δραστηριοτήτων ώστε να διαχειριστεί τους κινδύνους και τις επιπτώσεις που θα προκύψουν και να

[71] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, παρ. 1.

γνωστοποιήσει το σύνολο αυτών.[72] Για τις περιπτώσεις όπου ο στόχος του να προληφθούν οι αρνητικές επιπτώσεις δεν επιτεύχθηκε, θα πρέπει να εφαρμοστούν πολιτικές αποκατάστασης των αρνητικών επιπτώσεων. Η επιχείρηση πρέπει να αναφέρει τις ενέργειες που έχει αναλάβει ή σκοπεύει στο μέλλον να αναλάβει για την πρόληψη ή τον μετριασμό ή την αποκατάσταση αυτών. Ενώ, θα πρέπει επίσης να αναφέρει τον τρόπο που παρακολουθεί και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών της.

Αρχικά, η επιχείρηση στην αντίστοιχη έκθεση της θα πρέπει να δώσει μια επεξήγηση των συνθηκών εργασίας αναφερόμενη στην ασφάλιση, στο ωράριο, στον μισθό, στον κοινωνικό διάλογο και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις του εργατικού δυναμικού της. Πρέπει να αναφερθεί στην ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, στην υγεία και στην ασφάλεια των εργαζομένων, στην ίση μεταχείριση αυτών ανεξαρτήτως φύλλου ή αναπηρίας, στην κατάρτιση τους και στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους.[73] Με το σύνολο των γνωστοποιήσεων, οι χρήστες πρέπει να κατανοήσουν το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση συμμορφώνεται με διεθνείς και ευρωπαϊκές πράξεις και συμβάσεις σχετικές με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για τα παραπάνω θέματα, η επιχείρηση θα πρέπει να αναφέρει πώς οι εξαρτήσεις της επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες της. Για παράδειγμα, σχετικά με το θέμα της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φύλλου, αν γίνονται διακρίσεις κατά την πρόσληψη ή την προαγωγή των εργαζομένων με αποτέλεσμα την απαξίωση των γυναικών, ενδεχομένως, λόγω της διάκρισης αυτής, να μειωθεί η πρόσβαση της επιχείρησης σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, με επιβλαβή αποτέλεσμα προς τη φήμη της. Η επιχείρηση πρέπει να εκδίδει σαφείς πολιτικές, με τις οποίες αναθέτει την ευθύνη στην διοίκηση της για ίση μεταχείριση του συνόλου των εργαζομένων και ίσες ευκαιρίες απασχόλησης. Πρέπει επίσης να παρέχει σε όλο το εργατικό δυναμικό της επαρκή εκπαίδευση σχετικά με πολιτικές και πρακτικές κατά των διακρίσεων. Ακόμα και σε περιπτώσεις που εντοπίζονται διακρίσεις, θα πρέπει να παρέχει στους εργαζόμενους διαδικασίες παραπόνων για την αντιμετώπιση καταγγελιών και τη διεκπεραίωση προσφυγών.

Επίσης, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικές με τα χαρακτηριστικά των εργαζόμενων στο εργατικό δυναμικό της. Δηλαδή, πληροφορίες για τον συνολικό αριθμό των απασχολούμενων, το ωράριο αυτών και τυχόν έκτακτους υπαλλήλους, με αναλύσεις ανά φύλλο και ανά χώρα. Επίσης, πληροφορίες για το αν απασχολεί άτομα με αναπηρία και το ποσοστό αυτών με ανάλυση και πάλι ανά φύλλο. Ακόμη, πληροφορίες για τον αριθμό των απασχολούμενων που αποχώρησαν από την επιχείρηση κατά την περίοδο αναφοράς. Ενώ, θα πρέπει να γνωστοποιείται και ο αριθμός των συνεργατών χωρίς εξαρτημένη σχέση εργασίας, όσων δηλαδή απασχολούνται

[72] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με το ίδιο εργατικό δυναμικό.

[73] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, παρ. 2.

βάση συμβάσεων. Αν οι συνθήκες εργασίας και οι όροι απασχόλησης των απασχολούμενων καθορίζονται ή επηρεάζονται από εθνικές συλλογικές συμβάσεις, το γεγονός αυτό θα πρέπει επίσης να γνωστοποιείται, αναφέροντας και το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από τις εν λόγω συμβάσεις.[74]

Ακόμη, θα πρέπει να γίνονται γνωστοποιήσεις σχετικά με την κατανομή όχι μόνο ανά φύλλο αλλά και βάση της ηλικίας των εργαζομένων, το αν οι υπάλληλοι αμοίβονται με επαρκή ή μη επαρκή μισθό και τα αντίστοιχα ποσοστά αυτών. Πρέπει να γνωστοποιείται η ποσοστιαία διαφορά αμοιβών μεταξύ ανδρών και γυναικών και μεταξύ του πιο ‘‘ακριβοπληρωμένου’’ σε σχέση με τον μισθό του μέσου υπαλλήλου.[75] Επίσης, πρέπει να γνωστοποιείται το αν οι υπάλληλοι της επιχείρησης καλύπτονται από κοινωνική προστασία σε περίπτωση απώλειας της εργασίας τους λόγω σημαντικών γεγονότων.

Η επιχείρηση θα πρέπει ακόμη να γνωστοποιήσει ανάλογες πληροφορίες, ώστε οι ενδιαφερόμενοι χρήστες να είναι σε θέση να κατανοήσουν την κάλυψη, την ποιότητα και τη διαχείριση του συστήματος υγείας και ασφάλειας. Πρέπει να αποκαλύψει πληροφορίες σχετικά με το βαθμό που το εργατικό δυναμικό της καλύπτεται από το σύστημα διαχείρισης υγείας και ασφάλειας. Πρέπει να αναφέρει τυχόν περιστατικά τραυματισμών, κακής υγείας ή θανάτων που σχετίζονται με την εργασία.[76] Τέλος, θα πρέπει να κάνει αναφορά σε τυχόν καταγγελίες που έχει δεχθεί και τυχόν σοβαρές επιπτώσεις που έχει προκαλέσει προς το εργατικό δυναμικό της συμπεριλαμβανόμενων πληροφοριών για πρόστιμα, κυρώσεις ή αποζημιώσεις που έχει κληθεί να καταβάλλει, στην συγκεκριμένη κάθε φορά περίοδο αναφοράς.[77]

Για κάθε θέμα κοινωνικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προκύπτει, η επιχείρηση μπορεί κατά περίπτωση να υιοθετήσει συγκεκριμένες πολιτικές, τις οποίες και πρέπει να γνωστοποιήσει. Παραδείγματα τέτοιων πολιτικών που μπορεί να ληφθούν από την επιχείρηση, αναφέρονται παρακάτω. Για το θέμα της εξασφαλισμένης απασχόλησης, η επιχείρηση μπορεί να υιοθετήσει πολιτική μη απολύσεων και ανανέωσης συμβάσεων. Για το θέμα των ωραρίων εργασίας, η επιχείρηση πρέπει να περιορίσει τις υπερωρίες. Για το θέμα των επαρκών μισθών, πρέπει να εξασφαλίσει ότι το σύνολο του εργατικού δυναμικού της λαμβάνει επαρκή μισθό. Για το θέμα του κοινωνικού διαλόγου, θα πρέπει να ενθαρρύνει τον διάλογο μεταξύ διοίκησης και εργαζομένων και να εξασφαλίσει ότι οι εκπρόσωποι των εργαζομένων ενημερώνονται τακτικά για

[74] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-6 – Χαρακτηριστικά των εργαζομένων της επιχείρησης.

[75] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-16 – Μετρήσεις αμοιβών.

[76] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-14 – Μετρήσεις υγείας και ασφάλειας.

[77] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-17 – Περιστατικά, καταγγελίες και σοβαρές επιπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα.

θέματα που σχετίζονται με την απασχόληση τους. Για την ισορροπία επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, θα πρέπει από πλευράς της επιχείρησης να παρέχονται οικογενειακές άδειες και ευέλικτο ωράριο εργασίας για όλους τους εργαζόμενους που υπάρχει ανάγκη. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσει την ισότητα των φύλλων, δίνοντας ίση αμοιβή για ίση εργασία, ανεξαρτήτως φύλλου. Επίσης, θα πρέπει να λάβει μέτρα ώστε να αποτρέψει περιστατικά βίας και παρενόχλησης εντός της εργασίας.[78] Πρέπει να κάνει προσαρμογές στο φυσικό περιβάλλον για να διασφαλίσει την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων της, των πελατών της, και επισκεπτών της με αναπηρία.[79] Στα πλαίσια της συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης, θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα στους εργαζόμενους της να αναπτύσσουν συνεχώς τις επαγγελματικές τους δεξιότητες, και να παρέχεται σε αυτούς συνεχής εξέλιξη. Σε αυτή την περίπτωση, ο μέσος αριθμός ωρών κατάρτισης θα πρέπει επίσης να γνωστοποιείται με ανάλυση ανά φύλλο.

Παράλληλα, η επιχείρηση μπορεί να αποκαλύψει πληροφορίες για οποιαδήποτε άλλα γεγονότα ή δράσεις τα οποία δεν έχουν αναφερθεί παραπάνω, αλλά έλαβαν χώρα την εξεταζόμενη περίοδο αναφοράς και θεωρούνται ουσιώδη.

Τέλος, η επιχείρηση θα πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επικοινωνία με τους εκπρόσωπους του εργατικού δυναμικού της, αποκαλύπτοντας σε αυτούς ενδεχόμενες επιπτώσεις ή κινδύνους που αναμένεται να τους επηρεάσουν. Αντίστοιχα, αυτοί θα πρέπει να ενημερώνουν την επιχείρηση για τις προοπτικές τους και για το πως αυτές μπορεί να επηρεάσουν τις αποφάσεις και τις δραστηριότητες της. Θα πρέπει να γνωστοποιηθεί ο τρόπος που επιτυγχάνεται η επικοινωνία αυτών και το πως αναλαμβάνονται οι δεσμεύσεις και από τα δύο μέρη.[80]

Όπως ορίζεται στο παράρτημα Γ του προτύπου, αν η αναφερόμενη επιχείρηση δεν ξεπερνά κατά μέσο όρο τα 750 άτομα προσωπικό, μπορεί κατά το πρώτο έτος κατάρτισης της δήλωσης βιωσιμότητας να περιοριστεί σε ποιοτικές μόνο γνωστοποιήσεις. Αν πρόκειται για πληροφορίες περί συλλογικών διαπραγματεύσεων και κοινωνικό διάλογο με υπαλλήλους της σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, ή για μη μισθωτούς εργαζομένους, και επίσης για το πρώτο έτος κατάρτισης της έκθεσης, η επιχείρηση μπορεί να παραλείψει και ποσοτικές, καθώς και ποιοτικές πληροφορίες. Άλλες πληροφορίες που απαιτούνται από το πρότυπο αλλά κατά το πρώτο έτος κατάρτισης μπορούν να παραλειφθούν είναι πληροφορίες σχετικά με την κοινωνική προστασία, με το ποσοστό εργαζομένων με αναπηρία, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη των εργαζομένων,

[78] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, παράρτημα Α-2.

[79] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, παράρτημα Α, S1-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με το ίδιο εργατικό δυναμικό.

[80] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S1 : Εργατικό Δυναμικό, S1-2 – Διαδικασίες για τη συνεργασία με το εργατικό δυναμικό και τους εκπροσώπους των εργαζομένων σχετικά με τις επιπτώσεις.

περιπτώσεις ασθενειών που σχετίζονται με την εργασία και τον αριθμό ημερών απώλειας λόγω τραυματισμού ή ατυχήματος ή κακής υγείας. Επίσης, πληροφορίες περί υγείας και ασφάλειας για μη εργαζόμενους καθώς και πληροφορίες για την ισορροπία οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.[81]

[81] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

4.2 E.S.R.S. S2 : ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΑΛΥΣΙΔΑ ΑΞΙΑΣ

Ομοίως με το προηγούμενο πρότυπο, τα θέματα που απασχολούν και το παρόν πρότυπο είναι η εξασφαλισμένη απασχόληση, οι ώρες εργασίας, οι επαρκείς μισθοί, ο κοινωνικός διάλογος, η ύπαρξη εργατικών επιτροπών, τα δικαιώματα ενημέρωσης και διαβούλευσης, οι συλλογικές συμβάσεις. Επίσης, η ισότητα των φύλλων, οι ίσες αμοιβές για ίση εργασιακή αξία, η εκπαίδευση, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η απασχόληση ατόμων με αναπηρία, τα μέτρα κατά της βίας και της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας, η παιδική και η καταναγκαστική εργασία. Με την διαφορά ότι αντικείμενο του παρόντος προτύπου είναι το σύνολο των εργαζομένων που αλληλοεπιδρούν με την επιχείρηση αλλά δεν ανήκουν στο ίδιο εργατικό δυναμικό της. Δηλαδή, εργαζόμενοι σε εργοτάξια της που δεν αποτελούν εργατικό δυναμικό της, εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας της, εργαζόμενοι σε δραστηριότητες κοινής επιχείρησης ή εξωτερικοί συνεργάτες. Σκοπός με το σύνολο των γνωστοποιήσεων είναι οι ενδιαφερόμενοι χρήστες να κατανοήσουν τις ουσιώδεις αρνητικές ή θετικές, πραγματικές ή πιθανές επιπτώσεις της επιχείρησης προς εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της.

Η στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της επιχείρησης μπορεί να επηρεάσουν με πληθώρα τρόπων τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της. Για παράδειγμα, η απαίτηση της επιχείρησης για παράδοση προϊόντων ή υπηρεσιών χαμηλότερου κόστους ή η απαίτηση της για παράδοση με υψηλή ταχύτητα μπορούν να ασκήσουν πίεση στα εργασιακά δικαιώματα των εργαζόμενων στην αλυσίδα εφοδιασμού. Έτσι, θα πρέπει να αποκαλύψει αν σοβαρά ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή άλλα περιστατικά συνδέονται με τις δικές της δραστηριότητες.[82] Οι πιέσεις που ενδεχομένως να ασκεί η επιχείρηση μπορεί να δημιουργήσουν σημαντικούς κινδύνους για τη φήμη της. Για παράδειγμα, όταν ασκεί πιέσεις στους προμηθευτές για χαμηλότερες τιμές των προϊόντων, τότε μπορεί αυτά να στερούνται ποιότητας. Ενώ, αναλόγως τον βαθμό εξάρτησης μπορεί να προκληθεί διακοπή των επιχειρηματικών λειτουργιών της λόγω προβλημάτων που αντιμετωπίζει η αλυσίδα εφοδιασμού της.[83] Η επιχείρηση θα πρέπει να λειτουργεί και να εφαρμόζει τις πρακτικές της λαμβάνοντας υπόψιν τις προοπτικές των εργαζόμενων στην αλυσίδα αξίας της. Θα πρέπει να αποκαλύπτει εάν και πως οι πρακτικές προμηθειών, οι πρακτικές πωλήσεων ή η χρήση δεδομένων δεν προκαλούν ουσιώδεις επιπτώσεις στους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της ή μετριάζουν τις επιπτώσεις αυτές.

Αρχικά, για την κατανόηση των επιπτώσεων απαιτείται επεξήγηση των συνθηκών εργασίας, του επιπέδου των μισθών, του κοινωνικού διαλόγου, την ισορροπία επαγγελματικής και

[82] [DRAFT] ESRS S2: Workers in thw value chain.

[83] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S2 : Εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας, SBM-3 – Ουσιώδεις επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες και η αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο.

προσωπικής ζωής, την ίση μεταχείριση, τη συνεχής ανάπτυξη των δεξιοτήτων και τα μέτρα κατά της βίας. Έπειτα, απαιτείται εξήγηση του πως οι άνω συνθήκες όταν επικρατούν ή δεν επικρατούν προς τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας, μπορούν να επηρεάσουν τις λειτουργίες της ίδιας της επιχείρησης ή να βλάψουν τη φήμη της ή αντίθετα να της προσφέρουν επιχειρηματικές ευκαιρίες. Πρέπει να αναφερθούν όσες ενέργειες λαμβάνονται για την πρόληψη, τον μετριασμό ή την αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων και την αντιμετώπιση των κινδύνων ή την εκμετάλλευση ευκαιριών. Ακόμη, πρέπει να σχολιαστεί ο βαθμός εξάρτησης της επιχείρησης προς τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της καθώς και ο τρόπος που διαχειρίζεται την εξάρτηση αυτή. Ενώ, πρέπει να γίνει αναφορά και στις οικονομικές επιπτώσεις και κινδύνους της επιχείρησης που προκύπτουν από την εξάρτηση της.[84]

Αναλυτικότερα, η επιχείρηση πρέπει στην έκθεση βιωσιμότητας να σχολιάσει το πως τα δικαιώματα και οι απόψεις των εργαζομένων στην αλυσίδα αξίας της μπορούν να επηρεάσουν τη δική της στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της.[85] Πρέπει να περιγράψει τις πολιτικές που υιοθετήθηκαν αρχικά για τον εντοπισμό, έπειτα για την αξιολόγηση και τέλος για τη διαχείριση των ουσιωδών επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών. Θα πρέπει να γνωστοποιήσει όλες τις εσωτερικές λειτουργίες που έχουν υιοθετηθεί και όλους τους πόρους που διατίθονται προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις και να προωθηθούν οι θετικές. Θα πρέπει αρχικά να θέσει βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους σχετικούς στόχους για το πως μπορεί να πετύχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα σχετικά με τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της, όσο το δυνατό συντομότερα. Οι στόχοι θα πρέπει να είναι σταθεροί και συγκρίσιμοι ανά τα έτη και να βασίζονται σε διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα και δεσμεύσεις. Οι εναρμονισμένες με τα πρότυπα αρχές θα πρέπει να τηρούνται από την επιχείρηση σε κάθε χώρα στην οποία δραστηριοποιείται.[86]

Επίσης, η επιχείρηση πρέπει να γνωστοποιήσει τις διαδικασίες που ακολουθεί για την επικοινωνία και τη συνεργασία της με τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας της και πρέπει να κατανοηθούν από το κοινό τα επίσημα μέσα με τα οποία οι εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας μπορούν να γνωστοποιούν τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους. Η επιχείρηση θα πρέπει να δέχεται και να αντιμετωπίζει τυχόν παράπονα των εργαζομένων στην αλυσίδα αξίας της. Ο τρόπος που θα τα διαχειρίζεται θα πρέπει να είναι σύμφωνος με το σεβασμό των δικαιωμάτων και την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Ενώ, ακόμη και αν δεν εφαρμόζει αντίστοιχες διαδικασίες, θα πρέπει να

---

84 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S2 : Εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας, παρ. 1-2-3

85 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S2 : Εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας, SBM-2 – Ενδιαφέροντα και απόψεις των ενδιαφερόμενων.

86 [DRAFT] ESRS S2 : Workers in thw value chain.

γνωστοποιήσει το γεγονός αυτό, μαζί με τους λόγους για τους οποίους αδυνατεί να το κάνει καθώς και ένα χρονοδιάγραμμα για το πότε προβλέπει να το κάνει.[87]

Όπως προβλέπεται, επιχειρήσεις που το προσωπικό τους δεν ξεπερνά τους 750 εργαζόμενους κατά μέσο όρο, για τα δύο πρώτα χρόνια προετοιμασίας της έκθεσης βιωσιμότητας, μπορούν να παραλείψουν αναφορές σε αντίστοιχες πληροφορίες.[88] Επίσης, όταν η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να συλλέξει τις απαιτούμενες πληροφορίες για την αλυσίδα αξίας της, παρά τις εύλογες προσπάθειες της να το πράξει, αντλούνται υποστηρικτικές πληροφορίες, εσωτερικές ή εξωτερικές και δεδομένα από άμεσες ή έμμεσες πηγές, διαθέσιμα σε αυτήν κατά την ημερομηνία αναφοράς. Σε γενικά πλαίσια, ό,τι πληροφορίες απαιτούν τη συλλογή δεδομένων από την αλυσίδα αξίας αποτελούν σημαντική πρόκληση. Έτσι, για να αποφευχθούν υψηλά κόστη που δεν θα επιφέρουν αντίστοιχης ποιότητας αποτελέσματα έχει οριστεί ότι όταν η επιχείρηση παρά τις εύλογες που έχει κάνει δεν μπορεί να συλλέξει τις συγκεκριμένες πληροφορίες, τότε μπορεί να τις παραλείψει.[89]

[87] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S2 : Εργαζόμενοι στην αλυσίδα αξίας, S2-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας.

[88] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

[89] Due process note – First set of draft ESRS, παρ. 138.

4.3 E.S.R.S. S3 : ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Σχετικά με τις κοινότητες που επηρεάζονται από τις δράσεις των επιχειρήσεων, τα θέματα που απασχολούν το παρόν πρότυπο αφορούν τις επιπτώσεις προς αυτές καθώς και τις επιπτώσεις προς τους υπερασπιστές των δικαιωμάτων τους. Οι επιπτώσεις, μπορεί να σχετίζονται με τη γη, την ασφάλεια, την επαρκή στέγαση, το επαρκές φαγητό και νερό, την ελευθερία έκφρασης και την ελευθερία συνάθροισης. Εξετάζεται η επιρροή της κάθε επιχείρησης σχετικά με τα οικονομικά, κοινωνικά, αστικά, πολιτικά και πολιτιστικά δικαιώματα των επηρεαζόμενων κοινοτήτων. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι οι αρνητικές σχέσεις με τις επηρεαζόμενες κοινότητες μπορεί να διαταράξουν τις λειτουργίες της επιχείρησης και τη φήμη της, ενώ εποικοδομητικές σχέσεις μπορούν να αποφέρουν επιχειρηματικά οφέλη, λειτουργία χωρίς συγκρούσεις[90] και ταυτόχρονα μπορεί να αποτελούν κίνητρο για τους υποψήφιους υπαλλήλους της επιχείρησης να την επιλέξουν.[91]

Σκοπός του προτύπου είναι οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας να κατανοήσουν τους κινδύνους ή τις ευκαιρίες και τις ουσιώδεις επιπτώσεις που προκύπτουν προς τις επηρεαζόμενες κοινότητες από τις λειτουργίες της ίδιας της επιχείρησης, τις λειτουργίες της αλυσίδας αξίας της αλλά και από τις επιχειρηματικές της σχέσεις.

Αρχικά, απαιτείται μια εξήγηση της γενικής προσέγγισης που ακολουθεί η επιχείρηση για τον εντοπισμό και έπειτα για τη διαχείριση των τυχών επιπτώσεων. Πρέπει να γνωστοποιούνται πληροφορίες σχετικά με το πώς η επιχείρηση επηρεάζει τις κοινότητες αυτές, ποιες ενέργειες λαμβάνει για την πρόληψη, τον μετριασμό ή την αποκατάσταση των πραγματικών ή δυνητικών αρνητικών επιπτώσεων, την αντιμετώπιση των κινδύνων και την εκμετάλλευση των ευκαιριών. Επίσης, πρέπει να αναφέρεται ο βαθμός εξάρτησης της επιχείρησης και οι κίνδυνοι ή οι ευκαιρίες που σχετίζονται με τις εξαρτήσεις της.

Εάν εντοπιστούν πραγματικές ή πιθανές επιπτώσεις προς τις επηρεαζόμενες κοινότητες, η επιχείρηση πρέπει να περιγράψει εάν και πώς αυτές συνδέονται ή προέρχονται από τη στρατηγική της και το επιχειρηματικό μοντέλο της. Εάν εντοπιστούν κοινότητες που επηρεάζονται είτε από τη λειτουργία της επιχείρησης ή από την αλυσίδα αξίας της, θα πρέπει να γίνει και μια σύντομη περιγραφή των κοινοτήτων αυτών, με πληροφορίες για το είδος των επιπτώσεων.[92]

---

90 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S3 : Επηρεαζόμενες κοινότητες, παρ. 1 – 2 – 3.

91 [DRAFT] ESRS S3: Affective communities.

92 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S3 : Επηρεαζόμενες κοινότητες, SBM-3 – Ουσιώδες επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες και η αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο.

Έπειτα, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν οι ενέργειες και οι πολιτικές που έχει υιοθετήσει η επιχείρηση για τη διαχείριση των κινδύνων και των ουσιωδών επιπτώσεων ή την εκμετάλλευση των ευκαιριών. Με παράλληλη γνωστοποίηση των πόρων που η ίδια έχει διαθέσει για την διαχείριση των επιπτώσεων.[93] Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Ο.Η.Ε., οι πολιτικές που θα υιοθετήσει η επιχείρηση, θα πρέπει να συμμορφώνονται με το σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και παράλληλα να λαμβάνουν μέτρα για την αποκατάσταση επιπτώσεων προς τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αν παρατηρούνται σημεία παρέκκλισης προς τις οδηγίες του Ο.Η.Ε., θα πρέπει επίσης να γνωστοποιούνται τα σημεία αυτά. Είτε οι αρνητικές επιπτώσεις προέρχονται από την ίδια την επιχείρηση, ή από την αλυσίδα αξίας της, θα πρέπει να περιγραφούν οι διαδικασίες που εφαρμόζονται για την αποκατάσταση αυτών.

Παράλληλα, θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα στις κοινότητες που έχουν επηρεαστεί να εκφράσουν τις ανησυχίες τους είτε απευθείας στην επιχείρηση ή μέσω διαύλων που παρέχει για την κοινοποίηση τέτοιων θεμάτων. Στα πλαίσια αξιολόγησης των σημαντικών κινδύνων που μπορεί να προκύψουν, η επιχείρηση πρέπει να εξετάσει επιχειρηματικούς κινδύνους που σχετίζονται με τις επιπτώσεις της προς τις πληγείσες κοινότητες και μπορεί να επιφέρουν αρνητικά αποτελέσματα στη φήμη της ή προβλήματα νομικής φύσεως, απώλεια πρόσβασης σε γη, δαπανηρές καθυστερήσεις ή ακόμα και απώλεια της επιχειρηματικής συνέχειας. Ενώ, κατά την αξιολόγηση των επιχειρηματικών ευκαιριών, πρέπει να ληφθεί υπόψιν η δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης σε χρηματοδότηση.[94]

Η επιχείρηση θα πρέπει να αποκαλύψει τους σχετικούς στόχους που έχει θέσει για την μείωση των αρνητικών επιπτώσεων, για την προώθηση των θετικών επιπτώσεων και για τη διαχείριση των σημαντικών κινδύνων και ευκαιριών. Οι στόχοι της θα πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένοι και προσανατολισμένοι στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ο τρόπος που έχουν ληφθεί οι αποφάσεις σχετικά με τους στόχους θα πρέπει επίσης να κοινοποιείται, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για το εάν και πως η επιχείρηση έχει συνεργαστεί με τις επηρεαζόμενες κοινότητες για να θέσει σωστά προσανατολισμένους στόχους. Ενώ, στη διάρκεια υλοποίησης των στόχων, θα πρέπει να παρακολουθείται η σταθερότητα ή η μεταβλητότητα αυτών και ο βαθμός ικανοποίησης τους.[95]

---

93 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S3 : Επηρεαζόμενες κοινότητες, S3-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με επηρεαζόμενες κοινότητες.

94 [DRAFT] ESRS S3: Affective communities.

95 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S3 : Επηρεαζόμενες κοινότητες, S3-5 – Στόχοι που σχετίζονται με τη διαχείριση ουσιωδών αρνητικών επιπτώσεων, την προώθηση θετικών επιπτώσεων και τη διαχείριση σημαντικών κινδύνων και ευκαιριών.

Ομοίως με τα προηγούμενα πρότυπα, προβλέπεται ότι επιχειρήσεις που το προσωπικό τους δεν ξεπερνά τους 750 εργαζόμενους κατά μέσο όρο, για τα δύο πρώτα χρόνια προετοιμασίας της έκθεσης βιωσιμότητας, μπορούν να παραλείψουν αναφορές σε αντίστοιχες πληροφορίες.[96]

[96] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

4.4 E.S.R.S. S4 : ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΟΙ ΧΡΗΣΤΕΣ

Σχετικά με τους καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες, τα θέματα που απασχολούν το πρότυπο S4, είναι η ελευθερία έκφρασης αυτών, η δυνατότητα τους να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές πληροφορίες και πρόσβαση σε προϊόντα και υπηρεσίες, η μη διάκριση, η ασφάλεια και η υγεία τους καθώς και η προστασία των παιδιών. Οι τελικοί χρήστες και οι καταναλωτές αποτελούν μια ομάδα ατόμων που επηρεάζεται και επηρεάζει άμεσα τις οικονομικές αποφάσεις και το επιχειρηματικό μοντέλο κάθε επιχείρησης. Η επιχείρηση θα πρέπει να αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικά με το πως οι απόψεις ή τα συμφέροντα τους σε συνάρτηση με τη νοοτροπία της για σεβασμό προς τους καταναλωτές επηρεάζουν τις επιχειρηματικές της αποφάσεις.

Αντίστοιχα με τα προηγούμενα πρότυπα, σκοπός και του παρόντος προτύπου είναι οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας να κατανοήσουν τις επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει η ίδια ή η αλυσίδα αξίας της προς τους τελικούς χρήστες και καταναλωτές των προϊόντων της. Επίσης, να κατανοήσουν τους κινδύνους καθώς και τις ευκαιρίες που έχουν δημιουργηθεί ή που μπορεί να δημιουργηθούν. Η επιχείρηση θα πρέπει να αναφέρει με ποιο τρόπο επηρεάζει τους καταναλωτές των προϊόντων ή υπηρεσιών της και να αναφέρει τις πραγματικές ή πιθανές θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί. Θα πρέπει αρχικά να γίνει μια σύντομη περιγραφή των τύπων των καταναλωτών που υπόκεινται σε ουσιώδεις επιπτώσεις από τις λειτουργίες της ίδιας της επιχείρησης ή της αλυσίδας αξίας της. Αν πρόκειται για αρνητικές επιπτώσεις θα πρέπει να αναφερθεί αν αυτές είναι ευρέως διαδεδομένες ή αν σχετίζονται με μεμονωμένα περιστατικά. Αν πρόκειται για θετικές επιπτώσεις πρέπει να γίνει σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων που ενέχουν τις επιπτώσεις αυτές.[97]

Πρώτα απ’ όλα, πρέπει η επιχείρηση να αναφέρει τις διαδικασίες εντοπισμού των επιπτώσεων και των εξαρτήσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που μπορεί να προκύψουν. Έπειτα, πρέπει να αναλυθεί η φύση, η έκταση και το είδος τους. Επίσης, πρέπει να αναφέρει οποιεσδήποτε ενέργειες λαμβάνονται για την πρόληψη, την αποκατάσταση ή τον μετριασμό των αρνητικών επιπτώσεων, καθώς και τις ενέργειες προκειμένου να εκμεταλλευτούν τις θετικές επιπτώσεις. Ενώ, τέλος θα πρέπει να γίνει αναφορά και στις οικονομικές επιπτώσεις που αναμένονται δεδομένων των εξαρτήσεων της.[98]

Η επιχείρηση θα πρέπει να υιοθετήσει πολιτικές που στοχεύουν στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων προς τους καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες και το σύνολο των πολιτικών αυτών

---

97 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, SBM-3 – Ουσιώδεις επιπτώσεις, κίνδυνοι και ευκαιρίες και αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο.

98 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, παρ. 1-2-3.

θα πρέπει να γνωστοποιηθούν. Θα πρέπει να υιοθετηθούν κατάλληλες διαδικασίες αρχικά για τον εντοπισμό των αρνητικών επιπτώσεων και έπειτα πολιτικές για τον μετριασμό ή την αποκατάσταση αυτών. Κατά την εξέταση των κινδύνων, η επιχείρηση θα πρέπει να ελέγξει αν οι κίνδυνοι που συνδέονται με τις επιπτώσεις μπορεί να προκαλέσουν αρνητικά αποτελέσματα στη φήμη της. Επίσης, αν οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξάρτηση της προς τους καταναλωτές μπορεί να οδηγήσουν σε απώλεια της επιχειρηματικής συνέχειας. Αντίστοιχα, θα πρέπει να κοινοποιηθούν και οι πολιτικές για τον εντοπισμό των θετικών επιπτώσεων και τα μέτρα για την προώθηση αυτών. Διαχρονικά θα πρέπει να παρακολουθείται η σχετική απόδοση της επιχείρησης και ο βαθμός επίτευξης των στόχων της. Σχετικά με επιπτώσεις που συνδέονται με ευκαιρίες της επιχείρησης, θα πρέπει να ελεγχθεί αν περιλαμβάνουν διαφοροποίηση της αγοράς και μεγαλύτερη απήχηση προς τους πελάτες.[99]

Τέλος, η επιχείρηση θα πρέπει να θέσει σαφείς στόχους σχετικά με τους καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες, τους οποίους και θα πρέπει να αποκαλύψει στην έκθεση βιωσιμότητας της. Θα πρέπει το σύνολο των στόχων που έχει θέσει να βασίζεται σε αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές του Ο.Η.Ε. Μπορεί να θέσει βραχυπρόθεσμους, μεσοπρόθεσμους ή μακροπρόθεσμους στόχους και με την πάροδο του χρόνου θα πρέπει να ελέγχεται η σταθερότητα αυτών και η σχετική απόδοση της.[100] Ενώ, θα πρέπει να αναφερθούν και οι πόροι που δαπανά για την επίτευξη των στόχων.

Ακόμη, θα πρέπει να ακολουθεί διαδικασίες συνεργασίας με τους καταναλωτές ή τους εκπροσώπους αυτών για την κατανόηση των επιπτώσεων αλλά και τη διαχείριση αυτών. Θα πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές κανάλια μέσω των οποίων θα μπορούν να εκφράσουν τις απόψεις και τις ανησυχίες τους για θέματα που σχετίζονται με την επιχείρηση ή και μέσα ώστε να απευθύνονται κατευθείαν σε αυτήν. Ακόμη και για τη περίπτωση που η επιχείρηση δεν έχει ακόμη εφαρμόσει αντίστοιχες διαδικασίες, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν αρχικά οι λόγοι που δεν έχουν εφαρμοστεί και έπειτα ένα χρονοδιάγραμμα για το πότε σκοπεύει να τις εφαρμόσει.[101]

Όπως επίσης προβλέπεται από το πρότυπο, επιχειρήσεις που το προσωπικό τους δεν ξεπερνά τους 750 εργαζόμενους κατά μέσο όρο κατά το αναφερόμενο οικονομικό έτος, για τα δύο πρώτα χρόνια προετοιμασίας της έκθεσης βιωσιμότητας, μπορούν να παραλείψουν αναφορές στις άνω πληροφορίες.[102]

---

99 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, παράρτημα Α, παρ. 37.

100 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, S4-5 – Στόχοι που σχετίζονται με τη διαχείριση ουσιωδών αρνητικών επιπτώσεων, την προώθηση θετικών επιπτώσεων και τη διαχείριση σημαντικών κινδύνων και ευκαιριών.

101 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, S4-1 – Πολιτικές που σχετίζονται με καταναλωτές και τελικούς χρήστες.

102 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Γ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 : ΠΡΟΤΥΠΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

5.1 E.S.R.S. G1 : ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Το παρόν πρότυπο ασχολείται με την επιχειρηματική ηθική, την εταιρική κουλτούρα και τις επαγγελματικές σχέσεις των συνεργαζόμενων με την επιχείρηση. Την καταπολέμηση της διαφθοράς, τη διαχείριση των σχέσεων με τους προμηθευτές και τις δεσμεύσεις της επιχείρησης.[103] Απαιτεί γνωστοποιήσεις σχετικά με το ρόλο των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων και την εμπειρογνωμοσύνη αυτών σε θέματα επιχειρηματικής συμπεριφοράς.[104]

Οι χρήστες θα πρέπει με το σύνολο των γνωστοποιήσεων να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις πολιτικές της επιχείρησης σε θέματα επιχειρηματικής συμπεριφοράς και τον τρόπο που προωθεί την εταιρική κουλτούρα. Θα πρέπει επίσης να κατανοήσουν το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση έχει υιοθετήσει πολιτικές που αφορούν αρχικά τον εντοπισμό και έπειτα την αξιολόγηση, τη διαχείριση ή την αποκατάσταση των ουσιωδών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών που αφορούν θέματα επιχειρηματικής συμπεριφοράς. Επίσης, θα πρέπει να κατανοηθεί ο τρόπος με τον οποίο η επιχείρηση εδραιώνει, αναπτύσσει, προωθεί και αξιολογεί την εταιρική κουλτούρα της.

Αρχικά, πρέπει να περιγραφεί η διαδικασία που ακολουθείται για τον εντοπισμό των επιπτώσεων, κινδύνων ή ευκαιριών σε θέματα επιχειρηματικής συμπεριφοράς καθώς και τα σχετικά κριτήρια για τον ορισμό τους ως σημαντικά. Ακόμη, θα πρέπει να περιγραφούν οι μηχανισμοί που εφαρμόζονται από την επιχείρηση και αποσκοπούν στον εντοπισμό και στη διερεύνηση ανησυχιών για τυχόν παράνομες συμπεριφορές ή συμπεριφορές αντίθετες με τον κώδικα δεοντολογίας. Ενώ, ακόμα και για την περίπτωση που δεν έχει εφαρμόσει μηχανισμούς για την καταπολέμηση της διαφθοράς θα πρέπει να αναφέρει τους λόγους που δεν το έχει κάνει, καθώς και ένα χρονοδιάγραμμα για το πότε σκοπεύει να το κάνει. Οι πολιτικές της επιχείρησης για την αποφυγή της διαφθοράς και της δωροδοκίας περιλαμβάνουν και την εκπαίδευση που παρέχεται στους ίδιους τους εργαζόμενους καθώς και προς τα διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά της όργανα για την αποφυγή τέτοιων συμπεριφορών. Η σχετική γνωστοποίηση θα πρέπει να περιλαμβάνει τη φύση, το εύρος, και το βάθος των προγραμμάτων κατάρτισης.[105]

Σχετικά με τους συνεργαζόμενους με την επιχείρηση, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν πληροφορίες για την διαχείριση των σχέσεων με τους προμηθευτές της και τυχόν επιπτώσεις που έχουν αυτές στην αλυσίδα εφοδιασμού της. Οι χρήστες θα πρέπει να κατανοήσουν τη διαδικασία

[103] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS G4 : Επαγγελματική συμπεριφορά – Σκοπός.

[104] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, GOV-1 – Ο ρόλος των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων.

[105] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, G1-1 – Πολιτικές επιχειρηματικής συμπεριφοράς και εταιρική κουλτούρα.

προμήθειας και τη δίκαιη συμπεριφορά έναντι των προμηθευτών. Η επιχείρηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη εκτός των άλλων και κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια για την επιλογή των προμηθευτών και θα πρέπει να στοχεύει στην αποφυγή καθυστερημένων πληρωμών, κυρίως προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ιδιαιτέρως, για το συγκεκριμένο θέμα, θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές πληρωμών που ακολουθεί. Συγκεκριμένα, πληροφορίες για τους τυπικούς όρους πληρωμής ανά κατηγορία προμηθευτών, τον μέσο χρόνο που απαιτείται για την πληρωμή ενός τιμολογίου υπολογισμένο σε ημέρες, από τη μέρα που αρχίζει να υπολογίζεται η συμβατική προθεσμία πληρωμής και τις ιστάμενες καθυστερημένες πληρωμές. Για τον υπολογισμό των άνω, η επιχείρηση θα πρέπει να χρησιμοποιεί δειγματοληπτικές μεθόδους, με αντιπροσωπευτικό δείγμα και οι μέθοδοι πρέπει να γνωστοποιούνται.[106]

Το σύνολο των πληροφοριών που δημοσιεύονται και αφορούν τη διαχείριση των σχέσεων με τους προμηθευτές, θα πρέπει να περιλαμβάνουν τις πολιτικές για την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων και των διαταραχών που μπορεί να προκύψουν στην αλυσίδα εφοδιασμού της, τη διαχείριση των ενδεχόμενων κινδύνων, την εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της στον τομέα των προμηθειών, τις διαδικασίες για τον έλεγχο και την αξιολόγηση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προμηθευτών και τις πολιτικές που εφαρμόζει η επιχείρηση για να διαχειριστεί τους ευάλωτους προμηθευτές.[107]

Αν κατά την περίοδο αναφοράς έχουν παρατηρηθεί συμπεριφορές διαφθοράς ή δωροδοκίας, θα πρέπει το σύνολο αυτών να αναφερθούν στην έκθεση βιωσιμότητας. Στόχος είναι η παροχή διαφάνειας προς τους χρήστες και η κατανόηση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν. Αναλυτικότερα, θα πρέπει να γνωστοποιηθεί ο αριθμός και η φύση των επιβεβαιωμένων περιστατικών διαφθοράς ή δωροδοκίας, ο αριθμός των περιστατικών που έπειτα οι εργαζόμενοι απολύθηκαν ή τιμωρήθηκαν, ο αριθμός των περιστατικών που οδήγησαν σε λύση συμβάσεων.[108] Για την πρόληψη της διαφθοράς και της δωροδοκίας, θα πρέπει αρχικά να εντοπιστούν οι "λειτουργίες σε κίνδυνο", δηλαδή οι λειτουργίες που θεωρείται ότι κινδυνεύουν από διαφθορά λόγω των καθηκόντων και των ευθυνών των εμπλεκόμενων μερών. Κυρίως για τις διαδικασίες αυτές, η επιχείρηση θα πρέπει να έχει θεσπίσει προγράμματα παρακολούθησης και εσωτερικού ελέγχου για τον εντοπισμό τους.[109]

---

[106] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, G1-2 – Διαχείριση σχέσεων με προμηθευτές.

[107] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS G4 : Επαγγελματική συμπεριφορά, G1-2 – Διαχείριση σχέσεων με προμηθευτές.

[108] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS S4 : Καταναλωτές και τελικοί χρήστες, G1-4 – Περιστατικά διαφθοράς ή δωροδοκίας.

[109] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ESRS G4 : Επαγγελματική συμπεριφορά, G1-3 – Πρόληψη και ανίχνευση διαφθοράς και δωροδοκίας.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 : ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

6.1 ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Κατά την προετοιμασία της δήλωσης βιωσιμότητας, θα πρέπει η επιχείρηση να συμπεριλάβει κατάλογο γνωστοποιήσεων, στον οποίο θα αναφέρεται το σύνολο των απαιτήσεων γνωστοποίησης που ορίζονται από κάθε πρότυπο και έχουν καλυφθεί.[110] Ακόμη, υποχρεούται να συμπεριλάβει κάθε διαδικασία που έχει ακολουθήσει για τον εντοπισμό επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών, για την αξιολόγηση αυτών καθώς και για τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Στόχος είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη να είναι σε θέση να κατανοήσουν τις άνω διαδικασίες που έχει ακολουθήσει η επιχείρηση καθώς και τον τρόπο που κρίνεται η ουσιαστικότητα.

Αναλυτικότερα, η επιχείρηση πρέπει να επισκοπήσει τις διαδικασίες που ακολούθησε προκειμένου να εντοπίσει, να αξιολογήσει και να ιεραρχήσει τις πραγματικές αλλά και τις πιθανές επιπτώσεις προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον. Επίσης, να γνωστοποιήσει πληροφορίες σχετικές με την μεθοδολογία και τις παραδοχές που εφαρμόστηκαν για την αξιολόγηση της ουσιαστικότητας αυτών. Ενδεικτικά, η διαδικασία που προτείνεται για την προετοιμασία των πληροφοριών αυτών είναι πρωτίστως η επιχείρηση να κρίνει ποιες συγκεκριμένες δραστηριότητες, επιχειρηματικές σχέσεις, ή άλλοι παράγοντες ενέχουν αυξημένο κίνδυνο δυσμενών επιπτώσεων. Έπειτα, να επικεντρωθεί σε αυτές, εξετάζοντας την πληθώρα των επιπτώσεων που μπορεί να επιφέρουν. Στα πλαίσια αξιολόγησης των επιπτώσεων, έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει σε διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα και επηρεαζόμενα μέρη ώστε να κατανοήσει τον τρόπο που ενδέχεται και οι ίδιοι να επηρεαστούν. Το σύνολο των επιπτώσεων που έχουν παρατηρηθεί, θα πρέπει να ιεραρχηθούν με βάση τη σοβαρότητα τους και την πιθανότητα να συμβούν.[111]

Σχετικά με τους κινδύνους και τις ευκαιρίες, θα πρέπει επίσης να γνωστοποιηθεί μια επισκόπηση των ενεργειών αρχικά για τον εντοπισμό αυτών και έπειτα για την αξιολόγηση και την ιεράρχηση τους. Πρέπει να γίνει αναφορά στον τρόπο που συνδέονται οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες που θα προκύψουν με τις εξαρτήσεις και τις επιπτώσεις της επιχείρησης. Επίσης, πρέπει να γνωστοποιηθεί η διαδικασία που ακολούθησε για να αξιολογήσει το μέγεθος αυτών καθώς και τη πιθανότητα να συμβούν, με αναφορές στο σύνολο των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν στα πλαίσια της αξιολόγησης. Ενώ, αναφορά πρέπει να γίνει και στη διαδικασία λήψης σχετικών

[110] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ "Απαίτηση Γνωστοποίησης IRO-2 – Απαιτήσεις γνωστοποίησης στο ESRS που καλύπτονται από τη δήλωση βιωσιμότητας της επιχείρησης".

[111] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ "Απαίτηση Γνωστοποίησης IRO-1 – Περιγραφή της διαδικασίας για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ουσιωδών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών".

αποφάσεων. Τέλος, θα πρέπει να γνωστοποιηθούν ενδεχόμενες διαφορές στις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν την περίοδο αναφοράς σε σχέση με αυτές της προηγούμενης περιόδου.[112]

Όταν η επιχείρηση γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικές με τις ενέργειες και τις πολιτικές που εφαρμόζει για την πρόληψη ή τον μετριασμό των πραγματικών ή των πιθανών επιπτώσεων, για την αντιμετώπιση κινδύνων ή την επιδίωξη ευκαιριών, πρέπει κατ' ελάχιστο να γνωστοποιεί πληροφορίες για τα παρακάτω θέματα. Περιγραφή των βασικών σημείων της πολιτικής που εφαρμόζει, τους γενικούς στόχους της και τη διαδικασία παρακολούθησης των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών της για κάθε θέμα βιωσιμότητας που έχει κριθεί σημαντικό. Παράλληλα, θα πρέπει να αναφέρει το ανώτατο επίπεδο στον οργανισμό της που είναι υπόχρεο για την εφαρμογή των πολιτικών της. Επίσης, αν υπάρχουν πρότυπα ή πρωτοβουλίες τρίτων που η επιχείρηση έχει δεσμευτεί να ακολουθήσει, θα πρέπει επίσης να αναφερθούν.[113]

Θα πρέπει στην έκθεση βιωσιμότητας να περιγράφονται οι ενέργειες μέσω των οποίων η επιχείρηση διαχειρίζεται κάθε υλικό βιωσιμότητας συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών για σχέδια δράσης ή πόρους που έχει διαθέσει ή έχει προγραμματίσει να διαθέσει. Πρέπει να αποκαλύψει πληροφορίες για τις βασικές δράσεις που αναλήφθηκαν στο έτος αναφοράς καθώς και αυτές που έχουν προγραμματιστεί για το μέλλον με το χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης τους. Πρέπει επίσης να αποκαλύψει τα αποτελέσματα ή τα αναμενόμενα αποτελέσματα των δράσεων της, καθώς και το πως συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων και των σχετικών πολιτικών της.[114] Αν εφαρμόζει μετρήσεις για να παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών της για τη διαχείριση υλικών θεμάτων βιωσιμότητας, θα πρέπει το σύνολο τους να γνωστοποιείται. Επίσης, θα πρέπει σε σχετική παράγραφο να αναφέρεται αν η μέτρηση έχει επικυρωθεί από εξωτερικό φορέα.[115]

Τέλος, για να καλύψει τις ελάχιστες απαιτούμενες γνωστοποιήσεις, η επιχείρηση θα πρέπει να αποκαλύψει πληροφορίες για τους στόχους που έχει θέσει για κάθε σχετικό θέμα βιωσιμότητας, ώστε οι χρήστες να είναι σε θέση να κατανοήσουν πώς παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των ενεργειών που εφαρμόζει σε θέματα βιωσιμότητας υλικού. Για να είναι κατανοητοί οι στόχοι, θα πρέπει να είναι μετρήσιμοι και χρονικά περιορισμένοι ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η πρόοδο τους στην πάροδο του χρόνου. Ακόμα και για την περίπτωση όπου η επιχείρηση δεν έχει γνωστοποιήσει, ούτε έχει θέσει μετρήσιμους στόχους, προβλέπεται να γνωστοποιηθεί ένα

---

[112] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z "Απαίτηση Γνωστοποίησης IRO-1 – Περιγραφή της διαδικασίας για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ουσιωδών επιπτώσεων, κινδύνων και ευκαιριών".

[113] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z "Πολιτικές MDR-P – Πολιτικές που υιοθετήθηκαν για τη διαχείριση θεμάτων βιωσιμότητας υλικού".

[114] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z "Πολιτικές MDR-A – Δράσεις και πόροι σε σχέση με θέματα αειφορίας υλικού".

[115] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z "Πολιτικές MDR-M – Μετρήσεις σε σχέση με θέματα βιωσιμότητας υλικού".

χρονοδιάγραμμα για το πότε σκοπεύει να θέσει στόχους, καθώς και τους λόγους για τους οποίους δεν τους έχει θέσει ακόμη.[116]

[116] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z "Πολιτικές MDR-T – Παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των ενεργειών μέσω στόχων".

6.2 ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Σε γενικά πλαίσια, οι δηλώσεις βιωσιμότητας θα πρέπει να διαρθρώνονται από πληροφορίες τριών βασικών κατηγοριών: περιβαλλοντικές πληροφορίες, κοινωνικές πληροφορίες και πληροφορίες διακυβέρνησης.[117]

Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες, θα πρέπει κατ' ελάχιστο να περιλαμβάνουν θέματα που αφορούν την κλιματική αλλαγή, την χρήση πόρων και την κυκλική οικονομία, και τις επιπτώσεις, τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνεπάγονται. Το σημείο εκκίνησης είναι η αξιολόγηση της ουσιαστικότητας και της χρηματοοικονομικής σημαντικότητας των πληροφοριών. Αν η επιχείρηση κρίνει ότι κάποιο επίκαιρο θέμα δεν θεωρείται σημαντικό, τότε μπορεί να παραλείψει κάθε είδους σχετική γνωστοποίηση. Σε μια τέτοια περίπτωση, αρκεί μια σύντομη εξήγηση των θεμάτων που ερευνήθηκαν και των αποτελεσμάτων που προέκυψαν με τεκμηρίωση των λόγων που δεν τα καθιστούν σημαντικά. Με εξαίρεση την περίπτωση που πρόκειται για θέμα κλιματικής αλλαγής, όπου απαιτείται αναλυτική και όχι συνοπτική εξήγηση.[118] Αν το υπό εξέταση θέμα θεωρείται σημαντικό, ωστόσο δεν καλύπτεται από κάποιο επίκαιρο E.S.R.S. τότε η επιχείρηση μπορεί να παραλείψει όλες τις σχετικές πληροφορίες. Αντιθέτως, αν το υπό εξέταση θέμα καλύπτεται από επίκαιρο E.S.R.S., και ταυτόχρονα κριθεί ουσιαστικό, τότε η επιχείρηση πρέπει να ελέγξει αν έχει θεσπίσει κατάλληλες πολιτικές και αν έχει λάβει κατάλληλα μέτρα για τη διαχείριση των επιπτώσεων, των κινδύνων και των ευκαιριών που ενέχει, όπως ορίζει το αντίστοιχο κάθε φορά πρότυπο. Αν δεν έχει υιοθετήσει τα παραπάνω, τότε θα πρέπει να αναφέρει ένα χρονικό πλαίσιο στο οποίο εκτιμά ότι θα συμμορφωθεί, αναφέροντας παράλληλα όλες τις σχετικές πληροφορίες και μετρήσεις.[119]

Οι κοινωνικές πληροφορίες που παρουσιάζονται θα πρέπει να περιέχουν στοιχεία για το εργατικό δυναμικό, τους εργαζόμενους στην αλυσίδα αξίας, τους καταναλωτές και τους τελικούς χρήστες. Πρέπει να γίνεται αναφορά στη στρατηγική της επιχείρησης και στο επιχειρηματικό μοντέλο της, θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα ενδιαφέροντα και οι απόψεις των εμπλεκόμενων μερών, οι επιπτώσεις, οι κίνδυνοι, οι ευκαιρίες και η αλληλεπίδραση τους με τη στρατηγική και το επιχειρηματικό μοντέλο της.[120] Όταν για τον προσδιορισμό των σχετικών με την αλυσίδα αξίας μετρήσεων έχουν ληφθεί υπόψη δεδομένα προγενέστερης ή μεταγενέστερης αλυσίδας με τη χρήση έμμεσων πηγών, τότε θα πρέπει να αναφέρεται και η βάση για την προετοιμασία τους, το επίπεδο ακρίβειας που προκύπτει από τις έμμεσες πηγές, και οι σχεδιαζόμενες ενέργειες για να επιτευχθεί

[117] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 115.
[118] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ε.
[119] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ε.
[120] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ.

μέγιστη ακρίβεια στο μέλλον.[121] Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφέρονται ξεχωριστά οι ποσοτικές μετρήσεις και τα νομισματικά ποσά τα οποία υπόκεινται σε υψηλό βαθμό αβεβαιότητας.[122] Ενώ, όταν γίνεται αναφορά σε μελλοντικές προβλέψεις, θα πρέπει επίσης να αναφέρεται η αβεβαιότητα αυτών.[123]

Τέλος, πληροφορίες θα πρέπει να αναφέρονται και για τη διακυβέρνηση της επιχείρησης.[124] Στην ουσία θα πρέπει να γίνει δήλωση σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια που επιδεικνύεται από τα όργανα της σε θέματα βιωσιμότητας. Οι πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν αναφορά στο ρόλο των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων και πως αυτοί αντιμετωπίζουν ζητήματα βιωσιμότητας που προκύπτουν. Επίσης, μπορεί να περιλαμβάνει αναφορά σε θέματα εσωτερικών ελέγχων και διαχείρισης κινδύνων που προκύπτουν από θέματα βιωσιμότητας. Αναλυτικότερα, η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τη σύνθεση των διοικητικών, διαχειριστικών και εποπτικών οργάνων της, τον ρόλο και τις αρμοδιότητες τους. Οι χρήστες της έκθεσης βιωσιμότητας θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν την ποικιλομορφία των οργάνων καθώς και τις ευθύνες αυτών. Επίσης, την τεχνογνωσία και τις δεξιότητες τους καθώς και το ρόλο τους στη διαδικασία διαχείρισης κινδύνων και ευκαιριών. Οι σχετικές πληροφορίες που θα πρέπει να αποκαλύψει η επιχείρηση, αφορούν τον αριθμό των εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών, τα ποσοστά κατά φύλλο, την εκπροσώπηση των εργαζομένων και τη σχετική πείρα τους σε αντίστοιχους τομείς.[125] Οι χρήστες των εκθέσεων βιωσιμότητας πρέπει να πληροφορούνται αρχικά για τον τρόπο που ενημερώνονται τα όργανα της επιχείρησης για ζητήματα βιωσιμότητας και έπειτα για τον τρόπο που τα διαχειρίζονται, ώστε τελικά να είναι σε θέση να κρίνουν κατά πόσο εκπληρώνουν το ρόλο τους. Αναλυτικότερα, οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται είναι εάν, πόσο συχνά και με ποιο τρόπο τα όργανα της επιχείρησης ενημερώνονται για ουσιώδεις κινδύνους ή ευκαιρίες. Πρέπει να κρίνεται το εάν δείχνουν τη δέουσα επιμέλεια στη διαχείριση του κάθε θέματος και να αξιολογούνται τα αποτελέσματα των ενεργειών που υιοθέτησαν.[126] Αναφορά επίσης πρέπει να γίνεται στα συστήματα κινήτρων που συνδέονται με τις αποδοχές των οργάνων της και αν η απόδοση τους κρίνεται με βάση συγκεκριμένους στόχους που έχουν τεθεί.[127] Ακόμη, θα πρέπει να διευκρινίζεται αν τα όργανα της επιχείρησης επιδεικνύουν τη δέουσα επιμέλεια σε θέματα που τους αφορούν. Ωστόσο, τα E.S.R.S. δεν επιβάλλουν συγκεκριμένες απαιτήσεις συμπεριφοράς

---

121 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, παρ. 10.
122 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, παρ. 11.
123 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, παρ. 12.
124 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα ΣΤ.
125 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης GOV-1".
126 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης GOV-2".
127 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Ζ, "Απαίτηση γνωστοποίησης GOV-3".

αναφορικά με τις ενέργειες των οργάνων της, όπως αυτές ορίζονται από άλλη νομοθεσία. Αντιθέτως, απαιτούν από την επιχείρηση να παρέχει στους χρήστες των εκθέσεων μία χαρτογράφηση των ενεργειών και των πρακτικών των οργάνων της αναφορικά με την επιμέλεια που επιδεικνύουν στα ουσιώδεις θέματα που προκύπτουν.[128]

Επίσης, όταν παράλληλα με τις λοιπές πληροφορίες στην έκθεση βιωσιμότητας παρουσιάζονται και πληροφορίες βάση άλλου γενικά παραδεκτού προτύπου ή βάση άλλης νομοθεσίας θα πρέπει και πάλι να πληρούν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά όπως ορίζονται από τα E.S.R.S., ακόμα και αν δεν είναι στο πεδίο εφαρμογής αυτών.[129] Ωστόσο, για τις πληροφορίες προς δημοσίευση, η επιχείρηση μπορεί να θέσει ορισμένους περιορισμούς. Για παράδειγμα, αν πρόκειται για ευαίσθητες πληροφορίες που αφορούν τη στρατηγική της και αντιστοιχούν σε πληροφορίες πνευματικής ιδιοκτησίας, τεχνογνωσίας, καινοτομίας, η γνωστοποίηση του γεγονότος αυτού μπορεί να παραλειφθεί, ακόμα και αν θεωρείται ουσιώδης.[130]

Η επιχείρηση θα πρέπει να δημιουργήσει κατάλληλους δεσμούς των εκθέσεων βιωσιμότητας των προηγούμενων ετών και των πληροφοριών που προσανατολίζονται στο μέλλον, ώστε να πετύχει για το κοινό σαφή κατανόηση του τρόπου σύνδεσης αυτών. Για την επίτευξη συγκρισιμότητας προτείνεται να λάβει ένα έτος ως έτος βάσης και να συγκρίνει με αυτό όλες τις μεταγενέστερες πληροφορίες. Η συγκριτική παρουσίαση περιλαμβάνει όλες τις ποσοτικές μετρήσεις και τα χρηματικά ποσά που γνωστοποιήθηκαν την τρέχουσα περίοδο, σε σχέση με το έτος βάσης. Ενώ, αν κριθεί απαραίτητο για την καλύτερη κατανόηση των χρηστών, συγκριτικές πληροφορίες μπορεί να δημοσιευτούν και για αφηγηματικές γνωστοποιήσεις.[131] Όταν οι τρέχουσες πληροφορίες διαφέρουν από αυτές που είχαν δημοσιευτεί προγενέστερα, απαιτείται γνωστοποίηση των λόγων που έχουν προκαλέσει την αναθεώρηση τους. Όταν από τη μία περίοδο αναφοράς στην επόμενη προκύπτουν αλλαγές στα δεδομένα της έκθεσης, θα πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι που οδήγησαν στις εν λόγω αλλαγές και να εξηγούνται οι λόγοι που οι πληροφορίες, όπως αντικαταστάθηκαν θεωρούνται πιο χρήσιμες. Ενώ, θα πρέπει επίσης να αναφέρονται οι διαφορές μεταξύ των προηγούμενων και των αναθεωρημένων συγκριτικών αριθμών.[132]

Σχετικά με γεγονότα που έχουν παρατηρηθεί από την επιχείρηση μετά την περίοδο αναφοράς, αλλά πριν την έγκριση των εκθέσεων βιωσιμότητας, τότε αν αυτά αφορούν συνθήκες υφιστάμενες πριν την λήξη της περιόδου αναφοράς, θα πρέπει να ενημερωθούν κατά περίπτωση και οι εκτιμήσεις της επιχείρησης. Ενώ, αν αφορούν γεγονότα μετά τη λήξη της περιόδου

[128] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z, "Απαίτηση γνωστοποίησης GOV-4".
[129] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 114.
[130] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ενότ. 7.7.
[131] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 83.
[132] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παράρτημα Z, παρ. 13.

αναφοράς, τότε η επιχείρηση υποχρεούται να δώσει αφηγηματικές μόνο πληροφορίες σχετικά με αυτά.[133]

Σχετικά με σφάλματα επί των εκθέσεων βιωσιμότητας, αυτά μπορεί να οφείλονται σε αδυναμία χρήσης πληροφοριών ή σε κακή χρήση αξιόπιστων πληροφοριών. Μπορεί να αφορούν μαθηματικά λάθη, λάθη στην εφαρμογή ορισμών για μετρήσεις ή στόχους, παραλείψεις ή παρερμηνείες γεγονότων ή ακόμα και εκούσια λάθη. Αν αυτά έχουν εντοπιστεί πριν την έγκριση των εκθέσεων τότε η επιχείρηση προχωράει σε διόρθωση των σφαλμάτων. Ωστόσο, στο πλήθος των περιπτώσεων, τα λάθη εντοπίζονται σε μεταγενέστερες περιόδους. Σε αυτή τη περίπτωση, τα πρότυπα προβλέπουν τον προσδιορισμό της επίδρασης του λάθους και τη διόρθωση του στο βαθμό που είναι εφικτό και μέχρι την νωρίτερη δυνατή ημερομηνία.[134]

Αν η επιχείρηση που συντάσσει την έκθεση βιωσιμότητας αποτελεί μητρική ενός ομίλου και προετοιμάζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, τότε οι εκθέσεις βιωσιμότητας θα πρέπει επίσης να είναι ενοποιημένες και το γεγονός αυτό θα πρέπει να αναφέρεται ρητά. Όταν οι εκθέσεις συντάσσονται σε ενοποιημένη βάση, θα πρέπει να επιβεβαιώνεται ότι το εύρος της ενοποίησης είναι το ίδιο με το εύρος των οικονομικών καταστάσεων. Είτε πρόκειται για ενοποιημένη έκθεση, ή όχι, η περίοδος αναφοράς της θα πρέπει να είναι αυτή των οικονομικών καταστάσεων.

Η έκθεση βιωσιμότητας, όπως αναφέρεται στο παράρτημα ΣΤ του προτύπου, δεν πρέπει να συγχέεται με την έκθεση διαχείρισης. Περιληπτικά, στην έκθεση διαχείρισης αναφέρονται οι εξελίξεις, οι επιδόσεις και η θέση της επιχείρησης, η δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης καθώς και οι κύριοι κίνδυνοι και αβεβαιότητες της. Επίσης, προβλέψεις για την εξέλιξη των άνω θεμάτων μελλοντικά. Ενώ, πληροφορίες της επιχείρησης για θέματα αειφορίας προβλέπεται να παρουσιάζονται στην έκθεση διαχείρησης, σε ειδική ενότητα αυτής. Η παρουσίαση τους πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι εμφανή η διάκριση των πληροφοριών που γνωστοποιούνται βάση κάποιου E.S.R.S. επί της έκθεσης βιωσιμότητας, και των πληροφοριών που δημοσιεύονται στην έκθεση διαχείρισης.

Στην έκθεση βιωσιμότητας μπορεί να ενσωματώνονται πληροφορίες σχετικές και με άλλα τμήματα των οικονομικών καταστάσεων. Στη περίπτωση αυτή, θα πρέπει να γίνεται αναφορά του τμήματος της έκθεσης διαχείρισης, της δήλωσης διακυβέρνησης, της έκθεσης αποδοχών, ή άλλου σημείου των οικονομικών καταστάσεων, με το οποίο είναι σχετικές. [135] Ομοίως με πριν, το σύνολο των πληροφοριών αυτών, ανεξάρτητα του ότι ενσωματώνονται με παραπομπή, θα πρέπει επίσης να προετοιμάζονται στην ίδια βάση, σύμφωνα με τις υποδείξεις των E.S.R.S. Για παράδειγμα, όταν

[133] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ενότ. 7.3.
[134] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# ενότ. 7.5.
[135] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 119.

στην έκθεση βιωσιμότητας περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικές με τη διακυβέρνηση, θα πρέπει να συνδεθεί το σημείο αυτό με το αντίστοιχο σημείο που αναφέρει πληροφορίες για τη στρατηγική, τη διαχείριση κινδύνων και σχετικές μετρήσεις και στόχους, επί της δήλωσης διακυβέρνησης.[136] Όπως και για την περίπτωση όπου αναφέρονται πληροφορίες σχετικές με τη χρήση φυσικών πόρων ή την αλυσίδα εφοδιασμού, τότε ενδεχομένως να απαιτηθεί σύνδεση των πληροφοριών αυτών με τις οικονομικές επιπτώσεις στο κόστος παραγωγής, στα νέα περιουσιακά στοιχεία καθώς και στην επίπτωση τους σε σχέση με ενδεχόμενους κινδύνους.[137]

[136] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 123.
[137] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772# παρ. 123.

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 : ΚΟΣΤΗ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ

7.1 ΚΟΣΤΟΙ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Σε γενικά πλαίσια, οποιαδήποτε νέα διάταξη δημοσιευτεί που αφορά πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς, αυτή θα καθορίζεται από το Συμβούλιο Προτύπων Χρηματοοικονομικής Λογιστικής (Financial Accouting Standards Board – F.A.S.B.). Η διαδικασία θέσπισης των κάθε είδους προτύπων αποσκοπεί στο να ληφθούν υπόψιν οι απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, το Συμβούλιο δέχεται προτάσεις και αιτήματα από τα ενδιαφερόμενα μέρη και διενεργεί περιόδους δημόσιας διαβούλευσης πριν την οριστική έκδοση των νέων κάθε φορά διατάξεων. Για τα πρότυπα βιωσιμότητας λοιπόν, θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψιν εκτός των άλλων και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προτύπων. Η ομάδα των ενδιαφερόμενων μερών για περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα, καθώς και για πρότυπα διακυβέρνησης, είναι αρκετά ευρύτερη, σε σχέση με την ομάδα των ενδιαφερόμενων για χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Απόρροια αυτού, είναι οι στόχοι των ενδιαφερόμενων να διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους, ανάλογα την κατηγορία τους. Καταλήγουμε λοιπόν στο ό,τι στην πράξη, η διαδικασία αυτή είναι διαφορετική και ιδιαίτερα δύσκολη σε σχέση με τη σύνταξη χρηματοοικονομικών προτύπων αναφοράς. Η διαδικασία συμμετοχής τόσο έντονα ευρύτερου κοινού για τη θέσπιση προτύπων είναι ασυνήθιστη και ενδεχομένως κατά τη συγγραφή τους οι ποικιλία των απαιτήσεων να οδηγήσει σε πρότυπα λιγότερο σχετικά με τις πληροφοριακές ανάγκες κάποιων ομάδων, όπως της ομάδας των επενδυτών που ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Είναι λοιπόν σημαντικό, να τηρηθεί η ουσιαστικότητα των απαιτούμενων προς δημοσίευση πληροφοριών. Οπότε, ένα κρίσιμο ερώτημα είναι ποιοι είναι οι χρήστες των πληροφοριών και για ποιους σκοπούς τις χρησιμοποιούν; Δεδομένης της ευρύτητας των ενδιαφερόμενων μερών, το παραπάνω ερώτημα είναι δύσκολο να απαντηθεί, άρα και η ουσιαστικότητα, είναι δύσκολο να τηρηθεί. Για το λόγο αυτό, τα θέματα περιβάλλοντος, κοινωνίας και διακυβέρνησης (Environment, Social, Governance – E.S.G.) ακολουθούν τη προσέγγιση της διπλής ουσιαστικότητας. Δηλαδή, εξετάζεται η σημαντικότητα των πληροφοριών και ως προς την οικονομική τους σημασία, αλλά και ως προς την επιρροή τους προς το περιβάλλον και την κοινωνία.[138] Επιπλέον, η αντίληψη ότι οι επενδυτές ενδιαφέρονται αποκλειστικά για χρηματοοικονομικές πληροφορίες, φαίνεται πλέον μη ρεαλιστική, αφού ένας αυξανόμενος αριθμός επενδυτών λαμβάνει πλέον υπόψιν πολλές μη χρηματοοικονομικές πτυχές (Hong H., Kostovetsky L. 2012).

[138] Mandatory CSR and sustainability reporting.

Ωστόσο, οι απαιτήσεις των προτύπων για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από μόνες τους δεν αποτελούν κίνητρο για τις επιχειρήσεις να τις υιοθετήσουν. Μάλιστα υπάρχουν μελέτες που καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η υιοθέτηση των προτύπων δεν θα επιφέρει αυξημένη αποτελεσματικότητα στις επιχειρήσεις. Αντιθέτως, θα προκαλέσουν σύγκρουση της έως τώρα εσωτερικής κουλτούρας των επιχειρήσεων και της κουλτούρας που θέλουν να αναδείξουν τα πρότυπα.[139] Είναι γενικά παραδεκτό ότι τα συμφέροντα μιας επιχείρησης, δεν ταυτίζονται απαραίτητα με τα συμφέροντα των μετόχων της ή των λοιπών ενδιαφερόμενων για αυτήν. Αντίστοιχα, και η μεγιστοποίηση της αξίας της, δεν συνεπάγεται και μεγιστοποίηση των συμφερόντων των ενδιαφερόμενων. Ωστόσο, είναι μέρος της κουλτούρας των εταιριών η θέληση να εξυπηρετήσουν και τα συμφέροντα των τρίτων. Οι συγκεκριμένοι, έχουν πλέον και μη χρηματοοικονομικές προτιμήσεις και ενδιαφέρονται για τις επιπτώσεις προς την κοινωνία και το περιβάλλον ακόμα και όταν δεν έχουν άμεσες οικονομικές συνέπειες. Έτσι, και οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους επιδιώκουν ευρύτερους στόχους, πέρα από την αποκλειστική μεγιστοποίηση της αγοραίας αξίας τους. Στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας δεν είναι απαραίτητο, αλλά είναι πιθανό να θυσιάζουν κέρδη. Οι στόχοι που τίθενται έχουν μακροπρόθεσμο ορίζοντα με προοπτικές άυλης φύσης που είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Έτσι, συχνά θυσιάζονται βραχυπρόθεσμα κέρδη για να απολάβουν μακροπρόθεσμα οφέλη (Benabou R., Tirole J., 2010).

Οι επίμαχες πολιτικές προς τις οποίες τα πρότυπα απαιτούν ευαισθητοποίηση στοχεύουν στη βελτίωση τριών καναλιών προκειμένου να βελτιωθεί η μη χρηματοοικονομική πληροφόρηση και να συμμορφωθούν οι επιχειρήσεις με τις υποδείξεις της Πράσινης Συμφωνίας. Τα εν λόγω τρία βασικά κανάλια έχουν ως εξής : Αρχικά, στοχεύεται η μείωση των συστημικών κινδύνων για την οικονομία που θα προκύψει από το γεγονός ότι οι επενδυτικές αποφάσεις θα λαμβάνονται έχοντας υπόψιν θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα. Επίσης, στοχεύεται η αύξηση της ροής κεφαλαίων σε επιχειρήσεις και σε δραστηριότητες που δεν επιδεινώνουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα. Τέλος, στοχεύεται οι επιχειρήσεις να γίνουν πιο υπεύθυνες για τις επιπτώσεις τους προς την κοινωνία και το περιβάλλον. Από ορισμένους αναλυτές τα πρότυπα θεωρούνται ένα μέσο με το οποίο οι επιχειρήσεις θα κάνουν μετρήσιμες και θα αναδείξουν τις προσπάθειες τους προς περιβαλλοντικά, κοινωνικά ζητήματα και ζητήματα διακυβέρνησης. Σε σχέση με τους τρεις αυτούς κεντρικούς πυλώνες των προτύπων εξετάζεται από τους ενδιαφερόμενους η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα των εταιριών. Οι επιχειρήσεις με υψηλές αποδόσεις σε κάθε έναν από τους κεντρικούς πυλώνες θεωρείται ότι προβλέπουν και διαχειρίζονται καλύτερα μελλοντικούς μη χρηματοοικονομικούς κινδύνους και αντίστοιχα εκμεταλλεύονται μη χρηματοοικονομικές ευκαιρίες (Daugaard D., Ding A., 2022). Τα κριτήρια

[139] Dumay J., Dai T., “Integrated Thinking as a cultural control”, 2017.

αυτά, σε συνδυασμό με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων αναμένεται τελικά να οδηγήσουν τους επενδυτές σε βέλτιστες οικονομικές αποφάσεις (Drempetic S., et. al., 2020).

Υπάρχουν άφθονα στοιχεία που δείχνουν ότι οι πληροφορίες βιωσιμότητας που δημοσιεύονται επί του παρόντος από τις εταιρείες, δεν είναι επαρκείς. Συχνά παραλείπονται πληροφορίες που οι επενδυτές ή άλλοι ενδιαφερόμενοι θεωρούν σημαντικές. Επίσης, ο τρόπος που παρουσιάζονται έως τώρα οι πληροφορίες δεν τις καθιστά συγκρίσιμες μεταξύ των εταιριών. Έτσι, οι χρήστες των πληροφοριών δεν μπορούν με σιγουριά να τις εμπιστευτούν. Οι πληροφορίες βιωσιμότητας δηλαδή, παρουσιάζουν ακόμα προβλήματα στην ποιότητα τους. Οι επενδυτές δεν διαθέτουν αξιόπιστη πληροφόρηση σχετικά με τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται οι εταιρίες, σχετικά με τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον, καθώς και σχετικά με τις μελλοντικές ενέργειες που πρόκειται να λάβουν οι εταιρίες επί των θεμάτων αυτών. Χωρίς τις πληροφορίες αυτές οι επενδυτές δεν μπορούν να γνωρίζουν τον αντίκτυπο της βιωσιμότητας των εταιριών στις οποίες επενδύουν, άρα δεν μπορούν να είναι σίγουροι ότι επενδύουν σε φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες. Ενώ, με την υιοθέτηση των προτύπων, οι επιχειρήσεις θα αποκαλύπτουν όλες τις σχετικές με τη βιωσιμότητα πληροφορίες και θα είναι ικανές να πετύχουν καλύτερη πρόσβαση σε βιώσιμη χρηματοδότηση.[140] Ένα στοιχείο που επηρεάζει σημαντικά το γεγονός της ασυμμετρίας στην πληροφόρηση είναι ο εθελοντικός χαρακτήρας των προτύπων. Ωστόσο, έχει παρατηρηθεί ότι όσο οι δράσεις και οι γνωστοποιήσεις παραμένουν εθελοντικές, σχετίζονται θετικά με την αύξηση της αξίας της επιχείρησης. Αντιθέτως, οι υποχρεωτικές δράσεις και αναφορές σχετίζονται αρνητικά με την αξία της. Το γεγονός αυτό εξηγείται από τα διαφορετικά κίνητρα στην κάθε περίπτωση. Δηλαδή, οι εταιρίες που επιλέγουν εθελοντικά να δράσουν και να αναφέρουν σύμφωνα με E.S.G. θέματα, πιθανόν να έχουν ήδη υψηλότερες αποδόσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (Corporate Social Responsibility – C.S.R.). Ενώ, οι εταιρίες που υποχρεώνονται να συμπεριφερθούν αναλόγως αντιμετωπίζουν υψηλά κόστη συμμόρφωσης και πιθανόν να προχωρούν σε δραστηριότητες με αρνητική καθαρή παρούσα αξία (Chen et. al., 2017).

Από την πλευρά τους όμως οι επενδυτές, φαίνεται να ανταποκρίνονται θετικά στις γνωστοποιήσεις που τονίζουν κοινωνικά οφέλη, ακόμα και όταν οι υποκείμενες δραστηριότητες είναι ζημιογόνες για τις εταιρίες (Martin P.R., Moser D.V., 2016). Είναι όμως σημαντικό να κατανοηθεί η πρόκληση που αντιμετωπίζουν έως τώρα οι επενδυτές στη διαδικασία σύγκρισης μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, όταν αυτές δεν παρουσιάζουν ομοιομορφία στον τρόπο παρουσίασης. Ακόμη και αν έχουν τη πρόθεση να ενσωματώσουν πληροφορίες βιωσιμότητας στις επενδυτικές τους αποφάσεις, αντιμετωπίζουν σημαντικές δυσκολίες στο να το κάνουν, σε σημείο

[140] Q&A on the adoption of European Sustainability Reporting Standards.

που ενδεχομένως να τις παραλείπουν τελικά.[141] Οπότε, πλήθος επενδυτών αποφεύγουν να χρησιμοποιήσουν απευθείας και να αναλύσουν οι ίδιοι τις μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρέχουν οι επιχειρήσεις και προτιμούν να απευθύνονται σε οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας και να βασίζουν τις αποφάσεις τους στις αναλύσεις των οίκων. Ακόμα και με πλήρη αναφορά σε μη χρηματοοικονομικά στοιχεία, όταν οι πληροφορίες δεν είναι συγκρίσιμες μεταξύ των εταιριών, έστω του ίδιου κλάδου, τότε η αξία της πληροφορίας μειώνεται σημαντικά.

Τελικά, όσο οι νέοι κανονισμοί παραμένουν εθελοντικοί, οι εταιρίες φαίνονται πρόθυμες να συμμορφωθούν, μόνο αν θεωρήσουν ότι οι ενέργειες και οι αναφορές τους θα επηρεάσουν θετικά την οικονομική τους απόδοση. Με τις φιλικές προς θέματα E.S.G. δραστηριότητες δημιουργούν αφοσίωση και εμπιστοσύνη προς τις επιχειρήσεις, γεγονός που πρόκειται μελλοντικά να αποφέρει μεγαλύτερα έσοδα και χαμηλότερα κόστη (Cao Z., Rees B., 2000). Φυσικά, για να λειτουργήσει αυτό, θα πρέπει και οι ενδιαφερόμενοι να είναι πλήρως ενημερωμένοι και ευαισθητοποιημένοι. Η εθελοντική αναφορά θα πρέπει να πλησιάσει τις διατάξεις της υποχρεωτικής αναφοράς παρέχοντας ακριβείς, αξιόπιστες, συγκρίσιμες και εύκολες στην επεξεργασία πληροφορίες (Guo X. et. al. 2017).

Το έναυσμα για την αλλαγή και την αναθεώρηση των πολιτικών αναμένεται να προκύψει από τη διαφοροποίηση των απαιτήσεων και της συμπεριφοράς των επενδυτών και των λοιπών ενδιαφερόμενων για την επιχείρηση. Η συμπεριφορά αυτών αναμένεται τελικά να ωθήσει τις επιχειρήσεις στο να γίνουν πιο βιώσιμες μελλοντικά, και όχι, όπως προαναφέρθηκε, η κάθε αυτή επιβολή των προτύπων. Από την πλευρά τους οι επενδυτές θα έχουν μία πλήρη εικόνα σχετικά με το αντίκτυπο της επιχείρησης προς το περιβάλλον αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Ενώ, και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να ζητήσουν από τις επιχειρήσεις να λογοδοτήσουν σε περιπτώσεις όπου το αντίκτυπο τους δεν είναι εναρμονισμένο με τα πρότυπα. Στην μελλοντική αύξηση των εσόδων των επιχειρήσεων συμβάλει σημαντικά η εικόνα της επιχείρησης προς το κοινό καθώς την καθιστά περισσότερο ή λιγότερο ανταγωνιστική και ελκυστική. Μια δημοσιοποίηση επιθυμητών ενεργειών εκτός των οφελών που θα αποφέρει προς την αναφέρουσα επιχείρηση, θα παρακινήσει και τους ανταγωνιστές της να αναπροσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους και να κινηθούν παρόμοια, ώστε να διατηρήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Αποφέροντας τελικά προς το περιβάλλον και την κοινωνία ακόμα μεγαλύτερο όφελος (Tomar S., 2021). Ενώ, μια δημοσιοποίηση ανεπιθύμητων ενεργειών από μία εταιρία, όχι μόνο θα λειτουργήσει ως δυσφήμιση για την αξιοπιστία της, αλλά θα ενθαρρύνει και τους ανταγωνιστές της να αποφύγουν παρόμοιες ενέργειες και κατ΄επέκταση να βελτιώσουν τη δική τους φήμη (Johnson M.S. 2020).

[141] International Monetary Fund, October 2019, Global Financial Stability Report.

Η αποκάλυψη λοιπόν πληροφοριών βιωσιμότητας, όταν είναι αποδεκτές ή οι επιθυμητές μπορεί να βελτιώσει τη φήμη της επιχείρησης και να της δώσει πρόσβαση σε κεφάλαια, που δεν θα λάμβανε διαφορετικά. Οι πληροφορίες βιωσιμότητας που βάση των προτύπων θα παρέχονται πλέον πιο τυποποιημένες, εύκολα προσβάσιμες και συγκρίσιμες θα επιτρέψουν σε ορισμένες εκ των αναφερόμενων επιχειρήσεων να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ως πιο βιώσιμες έναντι των υπολοίπων. Ενώ, με την μη αποκάλυψη πληροφοριών οι επιχειρήσεις ενδέχεται να αποκτήσουν μειωμένη πρόσβαση σε νέους πελάτες ή νέα χρηματοδότηση. Ειδικότερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όταν αυτές δεν διαθέτουν είτε κίνητρα ή πόρους για την προετοιμασία και την παρουσίαση εκθέσεων βιωσιμότητας θα τοποθετηθούν σε μειονεκτική θέση απόκτησης οικονομικών οφελών έναντι άλλων επιχειρήσεων που συμμορφώνονται. Σε μελέτη των Ahmad, Mobarek και Roni, το 2021 αναλύθηκε το αντίκτυπο των E.S.G. θεμάτων στις χρηματοοικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψιν το ρόλο του μεγέθους. Τα αποτελέσματα της μελέτης τους κατέδειξαν ότι τα E.S.G. θέματα επιδρούν σημαντικά θετικά στην αγοραία αξία και στα κέρδη ανά μετοχή. Ωστόσο, η σχέση αυτή δεν βρέθηκε να αντιπροσωπεύει το σύνολο των επιχειρήσεων, καθώς όσο μετριάζεται το μέγεθος αυτών, μετριάζεται και η θετική επίδραση στην αγοραία αξία και στη χρηματοοικονομική επίδοση. Η έρευνα τους επίσης εστιάζει στη σημασία προβολής των ενεργειών των εταιριών από τα μέσα ενημέρωσης. Καταλήγοντας και πάλι στο ότι οι μεγαλύτερες εταιρίες που λαμβάνουν μεγαλύτερη κάλυψη από τα μέσα και ενισχύεται η διαφάνεια τους μπορούν να βελτιώσουν περισσότερο τις χρηματοοικονομικές επιδόσεις τους σε σχέση με μικρότερες εταιρίες που δεν λαμβάνουν σημαντική κάλυψη από τα μέσα για τις E.S.G. ενέργειες τους. Με την έρευνα τους σημειώνουν την ασυμμετρία πληροφόρησης των ενδιαφερόμενων και την ανάγκη για συνεχή επικοινωνία των ενεργειών των εταιριών από τα μέσα (Ahmad N., et. al. 2021). Στο σημείο αυτό, και έχοντας αναφερθεί στο δίλημμα των εταιριών μεταξύ βραχυπρόθεσμων κερδών και E.S.G. ενεργειών, οι Carnini et. al. με την έρευνα τους το 2022 καταλήγουν στο ότι η έγκαιρη αποκάλυψη πληροφοριών και η κάλυψη αυτών από τα μέσα είναι κρίσιμα σημεία για τα βραχυπρόθεσμα κέρδη των εταιριών (Carnini et. al. 2022). Θεωρείται λοιπόν ότι οι επενδύσεις σε βιώσιμες πρακτικές μπορεί να μην αποφέρουν άμεσα οικονομικά οφέλη. Ιδιαίτερα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όπου η συμμόρφωση τους συνεπάγεται πληθώρα επενδύσεων σε υποδομές, τεχνολογίες και ανθρώπινο δυναμικό, μπορεί να δημιουργηθούν προβλήματα στη ρευστότητα της εταιρίας και άρα στη λειτουργία της. Το γεγονός αυτό φυσικά αποθαρρύνει την ιδέα της υιοθέτησης των προτύπων (Γαρεφαλάκης Α., Δημητράς Α., 2020).

Η σειρά προτύπων E.S.R.S. προορίζονται να ανταποκριθούν στις ανάγκες των επενδυτών, έτσι καταρτίζονται βασισμένα στην έννοια της οικονομικής σημαντικότητας. Δηλαδή, τα πρότυπα απαιτούν τη γνωστοποίηση των πληροφοριών μόνο όταν αυτές κρίνονται σημαντικές για τους

επενδυτές. Ένα θέμα βιωσιμότητας κρίνεται σημαντικό όταν αφορά πραγματικό ή δυνητικό υλικό της επιχείρησης και έχει θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις στους ανθρώπους ή στο περιβάλλον. Επίσης, όταν η παράλειψη των συγκεκριμένων πληροφοριών θα μπορούσε εύλογα να επηρεάσει τις αποφάσεις των επενδυτών.[142] Οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι και οι οργανισμοί αξιολόγησης βιωσιμότητας, κάνουν σημαντικές δαπάνες προκειμένου να λάβουν τις απαιτούμενες πληροφορίες και να επαληθεύσουν την ακρίβεια τους. Η εφαρμογή των προτύπων όμως, θα τους διαθέσει τυποποιημένες, μετρήσιμες και εύκολα συγκρίσιμες πληροφορίες, γεγονός που θα μειώσει το κόστος που απαιτούταν για την επεξεργασία των δεδομένων. Εκτός της μείωσης του κόστους για τη συλλογή και την επαλήθευση πληροφοριών, με την εφαρμογή των προτύπων οι τρίτοι θα μπορούν να αυξήσουν και τις πληροφορίες για επιχειρήσεις στο χαρτοφυλάκιο τους. Δηλαδή, θα μπορούν να συμπεριλάβουν στο χαρτοφυλάκιο τους πληροφορίες για μικρότερες ή μικρομεσαίες επιχειρήσεις που χωρίς την εφαρμογή των E.S.R.S. δεν θα ήταν υπόχρεες να γνωστοποιήσουν αντίστοιχες πληροφορίες. Εκτός των επενδυτών, άλλοι χρήστες που ενδιαφέρονται για τη λήψη πληροφοριών βιωσιμότητας είναι τα εργατικά συνδικάτα και οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Οι συγκεκριμένοι βέβαια δεν χρησιμοποιούν τις πληροφορίες βιωσιμότητας στην έκταση που το πράττουν οι επενδυτές και οι οίκοι αξιολόγησης. Απαιτούν τη λήψη πιο συγκεκριμένων πληροφοριών και συχνά ασκούν πίεση προς τις αναφέρουσες επιχειρήσεις προκειμένου να τις λάβουν. Ελλείψει των προτύπων, είναι επίσης δύσκολη η λήψη ανάλογων πληροφοριών αλλά και η επεξεργασία τους ώστε να καταστούν συγκρίσιμες. Αντιθέτως, με την εφαρμογή των προτύπων οι χρήστες αυτοί θα επωφεληθούν από τη λήψη πληθώρας πληροφοριών και με τυποποιημένο τρόπο, που θα τις καθιστά συγκρίσιμες.

Σε σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια ανάλυσης κόστους και οφέλους, οι απόψεις σχετικά με την επιρροή της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησης λόγω των εκθέσεων βιωσιμότητας ήταν αμφιλεγόμενες. Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες υποστήριξαν ότι η αναφορά δεν θα επιφέρει κανένα αποτέλεσμα αφού, αφενός τα ίδια πρότυπα θα πρέπει να εφαρμοστούν και από τους ανταγωνιστές τους. Αφετέρου, υποστήριξαν ότι το ενδιαφέρον των πελατών για ανάλογες γνωστοποιήσεις είναι ακόμα μειωμένο. Συγκεκριμένα, οι πελάτες δεν λαμβάνουν υπόψιν τέτοιας φύσης πληροφορίες για την αξιολόγηση και την επιλογή προμηθευτή. Έτσι, δεν είναι καν σίγουροι για το αν δυνητικοί πελάτες θα διαβάσουν τις εκθέσεις βιωσιμότητας και αν η επιλογή τους θα κριθεί από τις πληροφορίες αυτές. Ενώ, ερωτηθέντες με αντίθετη άποψη αναφέρουν ότι η εφαρμογή των E.S.R.S. αναπόφευκτα θα έχει επιπτώσεις στη φήμη των επιχειρήσεων. Αρχικά, το πρόσθετο κόστος για την προετοιμασία και την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας θα επιφέρει αναγκαστική αύξηση της τιμής του παρεχόμενου προϊόντος ή της υπηρεσίας για να καλυφθεί το

[142] Explanatory note article 29b, p.11.

κόστος αυτό. Γεγονός που με τη σειρά του θα καταστήσει την επιχείρηση λιγότερο ανταγωνιστική σε σχέση με αυτές που δεν θα εφαρμόσουν τα πρότυπα, συνεπώς δεν θα αντιμετωπίσουν και κανένα πρόσθετο κόστος. Επίσης, οι πρόσθετες πληροφορίες προς δημοσίευση θα έχουν και πρόσθετο διοικητικό φόρτο.

Συμπερασματικά, με την απουσία των προτύπων το σύνολο των ενδιαφερόμενων, ανεξαρτήτως κατηγορίας, αντιμετωπίζουν δυσκολίες και στη συλλογή των δεδομένων, καθώς και στη σύγκριση αυτών. Τα E.S.R.S. λοιπόν μπορούν να παράγουν πιθανά οφέλη στην εξοικονόμηση κόστους στο σύνολο των χρηστών. Επίσης, ελλείψει των προτύπων πρόσθετα κόστη αντιμετωπίζουν και οι επιχειρήσεις για την προετοιμασία πληροφοριών ώστε να ανταποκριθούν στα αιτήματα των ενδιαφερόμενων, καθώς πρέπει αυτά να προετοιμαστούν ατομικά για κάθε ενδιαφερόμενο. Οπότε, η εφαρμογή των προτύπων πρόκειται να εξοικονομήσει κόστος και για τις δύο πλευρές.

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Συμβουλευτικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (European Financial Reporting Advisory Group – E.F.R.A.G.) αποτελεί την υπεύθυνη επιτροπή για την προετοιμασία των προτύπων βιωσιμότητας, έχοντας λάβει τον ρόλο του τεχνικού συμβούλου. Στο πλαίσιο αυτό, έχει κοινοποιήσει επιστολή συνοδευτική των προτύπων για την ανάλυση του κόστους και του οφέλους από την εφαρμογή αυτών. Η συγκεκριμένη έκθεση παρουσιάζει τη μεθοδολογία και τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν στα πλαίσια της ανάλυσης και καταλήγει στις τελικές εκτιμήσεις. Οι παρατηρήσεις της αναφέρονται παρακάτω.

7.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ

Οι περισσότερες εταιρείες φαίνονται ενημερωμένες σχετικά με τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν και οι ίδιες αλλά και η κοινωνία γενικότερα από την εφαρμογή στρατηγικών με βάση E.S.G. κριτήρια. Ωστόσο, αντιμετωπίζουν 2 βασικά ζητήματα στην εφαρμογή τους. Αρχικά, τις ανεπαρκείς ικανότητες για την προσαρμογή της πρακτικής τους ώστε να σχεδιάσουν και να ανταποκριθούν σε σχέδια μετάβασης. Επίσης, τα υψηλά κόστη που απαιτούνται, ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια, για την αλλαγή των πρακτικών τους. Τα δύο άνω ζητήματα μειώνουν σε μεγάλο βαθμό τα εσωτερικά κίνητρα των επιχειρήσεων για την εφαρμογή πρακτικών σύμφωνα με τις νέες διατάξεις.

Σε γενικές γραμμές, τα κόστη που παρατηρούνται μπορούν εύκολα να ποσοτικοποιηθούν, ενώ, σχετικά με τα οφέλη, σημειώθηκε ότι δύσκολα μπορούν να ποσοτικοποιηθούν, έτσι αποτιμώνται κυρίως σε ποιοτικούς όρους. Τα έξοδα λόγω της φύσης τους είναι εύκολα μετρήσιμα, ενώ τα οφέλη συχνά είναι άυλα και δεν μπορούν να αποτιμηθούν. Με την ολοκλήρωση της ανάλυσης, η E.F.R.A.G. σημειώνει ότι ενώ το κόστος επηρεάζει ορισμένες κατηγορίες ενδιαφερόμενων, είναι πιθανό σε εύθετο χρόνο να μην υπερβαίνει τα αντίστοιχα οφέλη, και των ενδιαφερόμενων μερών αλλά και του συνόλου της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.[143]

Για την εκτίμηση του κόστους, γίνεται διάκριση μεταξύ άμεσου κόστους και έμμεσου κόστους. Οι βασικές άμεσες δαπάνες κατηγοριοποιούνται σε διοικητικές δαπάνες, ίδιες και εξωτερικές δαπάνες, εφάπαξ και τρέχουσες δαπάνες και κόστη διασφάλισης. Η κάθε μία κατηγορία, παρουσιάζεται αναλυτικότερα παρακάτω.

Οι διοικητικές δαπάνες, συνήθως περιλαμβάνουν τα παρακάτω δύο στοιχεία. Τον παράγοντα “business as usual”, δηλαδή κόστη που θα επιβάρυναν τις οντότητες ακόμη και αν δεν υπήρχε η νέα αυτή υποχρέωση και τις διοικητικές επιβαρύνσεις, δηλαδή το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από τις διοικητικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται για να συμμορφωθεί η επιχείρηση με τα πρότυπα. Το Τυπικό Μοντέλο Κόστους, (Standard Cost Model – S.C.M.) που υιοθετήθηκε για την μέτρηση του κόστους, απαιτεί τη μέτρηση του ετήσιου κόστους κάθε σχετικής υποχρέωσης αναφοράς και έπειτα τον προσδιορισμό του μεριδίου των δαπανών που δημιουργούνται από τη συμμόρφωση με τους νέους κανονισμούς. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανά κεφάλαιο των E.S.R.S., έδειξαν ότι σχεδόν το 1/3 των επαναλαμβανόμενων διοικητικών δαπανών σχετίζονται με το E.S.R.S. E1 για την Κλιματική Αλλαγή. Αυτό οφείλεται στην πολυπλοκότητα των τεχνικών πληροφοριών που απαιτούνται για την κάλυψη των απαιτήσεων αυτού του προτύπου.

[143] EFRAG’s Cover Letter – Cost Benefit Analysis.

Σχετικά με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αναφέρεται ότι το πιο σημαντικό και αυξημένο από τα κόστη που πρόκειται να αντιμετωπίσουν, είναι το κόστος για τη συλλογή και την προετοιμασία περιβαλλοντικών πληροφοριών. Επίσης, για την παροχή πληροφοριών σχετικά με επιχειρήσεις στην αλυσίδα αξίας. Ακόμα και αν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν έχουν το ρόλο της αναφέρουσας επιχείρησης, θα πρέπει να προσαρμόσουν τις διαδικασίες τους και να μεταφράσουν τις πληροφορίες τους στους απαιτούμενους δείκτες ώστε να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες σε μεγάλες επιχειρήσεις ανάλογα με τα αιτήματα τους. Ειδικότερα, όταν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ανήκουν σε περισσότερες από μία αλυσίδες αξίας, τότε τα δεδομένα τους θα πρέπει να προετοιμαστούν κατάλληλα, ανάλογα με το κάθε αίτημα.

Σχετικά με τη διάκριση μεταξύ των ιδίων δαπανών και των εξωτερικών δαπανών, οι ίδιες δαπάνες περιλαμβάνουν δαπάνες προς το προσωπικό για τον αριθμό των ωρών που απαιτούνται προκειμένου να προετοιμαστούν οι εκθέσεις βιωσιμότητας. Ενώ, οι εξωτερικές δαπάνες περιλαμβάνουν αμοιβές συμβούλων ή άλλων εξωτερικών συνεργατών, καθώς αναμένεται τουλάχιστον κατά τα πρώτα έτη η χρήση εξωτερικών συμβούλων να είναι απαραίτητη προκειμένου να προετοιμαστούν οι πληροφορίες κατάλληλα. Στη σύνταξη των εκθέσεων βιωσιμότητας, οι εξωτερικές εταιρίες που θα καλούνται να πιστοποιήσουν τις δημοσιευμένες πληροφορίες, ενέχουν σημαντική θέση. Καθώς, όπως παρατηρήθηκε από σχετική έρευνα των Pflugrath και άλλων, το 2011, αποδείχθηκε ότι οι αναλυτές δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στις αναφορές αυτές όταν μια εξωτερική λογιστική ή ελεγκτική εταιρεία παρέχει διασφάλιση.

Λαμβάνοντας υπόψιν ότι το κόστος ποικίλλει με την πάροδο του χρόνου και ιδιαίτερα ότι κατά την πρώτη περίοδο αναφοράς το κόστος θα είναι ιδιαίτερα υψηλότερο, στην ανάλυση του κόστους απαιτείται να γίνει διάκριση των εφάπαξ και των τρεχουσών δαπανών.

Ακόμη, συνυπολογίζονται κόστη διασφάλισης τα οποία περιλαμβάνουν τόσο το κόστος ύπαρξης ελέγχου από νόμιμο ελεγκτή όσο και το κόστος διασφάλισης που μπορεί να ζητηθεί από τρίτους παρόχους. Στην ουσία, αναφερόμενοι σε έξοδα διασφάλισης, εννοούμε τα έξοδα που βαρύνουν την αναφέρουσα επιχείρηση και σχετίζονται αποκλειστικά με την παροχή δήλωσης ευθυγραμμισμένη με τα E.S.R.S. Τα συγκεκριμένα διαφέρουν ανάλογα με το τύπο διασφάλισης που λαμβάνεται από τον νόμιμο ελεγκτή, ο οποίος μπορεί να είναι είτε περιορισμένης αξιοπιστίας ή εύλογης διασφάλισης. Το κόστος αυτό αναμένεται να είναι υψηλότερο για τις εισηγμένες επιχειρήσεις, σε σχέση με των μη εισηγμένων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι εισηγμένες επιχειρήσεις, αφενός πρέπει να αναφέρονται βάση των διεθνών προτύπων, αφετέρου έχουν πιο πολύπλοκη εταιρική δομή από τις μη εισηγμένες. Έτσι, το πεδίο εφαρμογής ελέγχου σε αυτές τις επιχειρήσεις είναι πιο ολοκληρωμένο με αποτέλεσμα το υψηλότερο κόστος χρηματοοικονομικής διασφάλισης. Επίσης, εξετάζοντας τη χρονική εξάρτηση του κόστους διασφάλισης, παρατηρείται

ότι κατά τα δύο ή τρία πρώτα έτη αναφοράς οι επιχειρήσεις αναμένεται να αντιμετωπίσουν υψηλότερα κόστη διασφάλισης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι κατά τα πρώτη έτη προετοιμασίας των εκθέσεων οι ελεγκτές δεν έχουν τις απαιτούμενες πληροφορίες για την αναφέρουσα επιχείρηση. Θα πρέπει να αποκτήσουν κατανόηση των συστημάτων και των διαδικασιών της αφιερώνοντας σημαντικό χρόνο αλλά και εφαρμόζοντας διορθώσεις και αλλαγές.

Τα άνω κόστη σημειώνεται ότι θα διαφέρουν για επιχειρήσεις που ήδη παρείχαν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες βάση της οδηγίας N.F.R.D., σε σχέση με τις επιχειρήσεις που πρόκειται να προετοιμάσουν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες για πρώτη φορά.

Οι βασικές έμμεσες δαπάνες περιλαμβάνουν τα δικαστικά έξοδα, τον αντίκτυπο στο διεθνή ανταγωνισμό, τις αλλαγές στη συμπεριφορά και τη βελτιωμένη βιωσιμότητα. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται στις επόμενες παραγράφους.

Η έμμεση δαπάνη των δικαστικών εξόδων, μπορεί να προκύψει για τις αναφερόμενες επιχειρήσεις λόγω των πληροφοριών που δημοσιεύουν στα πλαίσια εξοικείωσης τους με τα πρότυπα. Τα υποχρεωτικά πρότυπα αναφοράς παρέχουν καθοδήγηση με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται κίνδυνοι δικαστικών διαμαχών. Ωστόσο, η υποβολή πληρέστερων εκθέσεων μπορεί να λειτουργήσει ως έναυσμα για μεγαλύτερο έλεγχο της αναφέρουσας επιχείρησης, γεγονός που βραχυπρόθεσμα θα δημιουργήσει κίνδυνο ενδεχόμενης δικαστικής διαμάχης. Οι εκθέσεις βιωσιμότητας χρησιμοποιούνται ολοένα και περισσότερο από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις για την υποβολή δικαστικών υποθέσεων κατά του ιδιωτικού τομέα, προκειμένου να αναγκαστούν οι αναφέρουσες επιχειρήσεις να συμμορφωθούν με δραστηριότητες φιλικές προς το κλίμα και το περιβάλλον. Αυτές οι δικαστικές υποθέσεις μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες. Περιπτώσεις που αμφισβητείται η ακρίβεια και η πληρότητα των δημοσιευμένων πληροφοριών και υποθέσεις που αμφισβητούνται οι δραστηριότητες των υπό εξέταση επιχειρήσεων.[144]

Σχετικά με το αντίκτυπο των προτύπων στο διεθνή ανταγωνισμό, οι δημοσιευμένες πληροφορίες μπορεί να προκαλέσουν αρνητικές επιπτώσεις στη φήμη των επιχειρήσεων, μειωμένη ζήτηση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους και τελικά να τους φέρει σε μειονεκτική ανταγωνιστική θέση.

Το συνολικό κόστος τελικά, έχει αντίθετη συμπεριφορά από το κόστος διασφάλισης. Δηλαδή, παρατηρείται αυξημένο στις μη εισηγμένες και χαμηλότερο στις εισηγμένες. Τελικά, το κόστος υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας αναμένεται να είναι υψηλότερο για εταιρίες οι οποίες στο παρελθόν δεν ήταν υπόχρεες για τη δημοσίευση πληροφοριών βιωσιμότητας, όπως οι εταιρίες με λιγότερους από 750 υπαλλήλους. Για το λόγο αυτό τα E.S.R.S. περιλαμβάνουν κάποιες

[144] "Deutsche Umwelthilfe v. Mercedes-Benz AG", "Kaiser, et al. v. Volkswagen AG".

πρόσθετες διατάξεις που δίνουν το δικαίωμα σταδιακής εισαγωγής. Έτσι, δίνουν στις εταιρείες περισσότερο χρόνο για την προετοιμασία των πληροφοριών ενώ, τους επιτρέπουν επίσης να κατανέμουν το αρχικό, υψηλό κόστος σε περισσότερες από μία χρήσεις.[145]

Τα πρότυπα δεν ορίζουν τι είναι σημαντικό για το σύνολο των εταιριών. Δίνουν ευελιξία στις εταιρίες να αποφασίσουν ποιες πληροφορίες κρίνονται σημαντικές για τις δικές τους ιδιαίτερες περιστάσεις και να παραλείψουν τις πληροφορίες που οι ίδιες δεν θεωρούν σημαντικές. Γεγονός που τους επιτρέπει να αποφύγουν σημαντικά κόστη για την προετοιμασία και τη δημοσίευση πληροφοριών που τελικά δεν θεωρούνται ουσιώδεις. Για τα σημεία αυτά που παραλείπονται, οι εταιρίες δεν αρκεί να παραλείψουν κάθε αναφορά σε αυτά, αλλά θα πρέπει να αναφέρουν ότι τα εν λόγω σημεία δεδομένων δεν είναι "ουσιώδεις".[146] Σε σχετική διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2022, με τα προσχέδια ακόμα των προτύπων, και δεδομένου του κόστους συλλογής των απαραίτητων κατά περίπτωση πληροφοριών προς δημοσίευση, συζητήθηκε η επαναδιαπραγμάτευση της ουσιαστικότητας των πληροφοριών. Συγκεκριμένα, υποστηρίχτηκε ότι και από άποψη κόστους καθώς και από άποψη χρόνου δεν εξυπηρετεί η ύπαρξη ενός κοινού καταλόγου για το σύνολο των επιχειρήσεων που θα ορίζει τις ουσιώδεις πληροφορίες και θα ισχύουν για όλες τις περιστάσεις. Αντιθέτως, η κάθε αναφέρουσα επιχείρηση είναι σε θέση να γνωρίζει η ίδια ποιες πληροφορίες είναι ουσιαστικές χωρίς να βασίζεται σε έναν δεδομένο κατάλογο που ορίζεται στα πρότυπα.[147]

Για να αποφεύγονται λοιπόν περιττά κόστη θα πρέπει η αναφέρουσα επιχείρηση να κρίνει ποια θέματα αναμένεται ότι όντως θα μπορούσαν να επηρεάσουν την ανάπτυξη της, την οικονομική της θέση ή απόδοση, τις ταμειακές ροές της, την πρόσβαση της σε χρηματοδότηση ή το κόστος κεφαλαίου της. Το θέμα της επιρροής θα πρέπει να εξετάζεται σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο.[148]

Οι εταιρίες λοιπόν αντιμετωπίζουν ακόμα ιδιαίτερες δυσκολίες όχι μόνο στην εφαρμογή E.S.G. πρακτικών αλλά και στην αναφορά των πρακτικών αυτών. Δηλαδή, προκειμένου να αναφέρουν ζητήματα E.S.G. χρειάζεται να συλλέξουν και να αναλύσουν σημαντικό όγκο ιδιαίτερων δεδομένων, γεγονός που καθίσταται χρονοβόρο και δαπανηρό, ειδικά για αυτές τις εταιρείες που ακόμα δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους ή την απαραίτητη εξειδίκευση. Οπότε, από την πλευρά τους οι ρυθμιστικές αρχές και οι επενδυτές δεν λαμβάνουν επαρκή σχετικά δεδομένα που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως βάση για τις επιχειρηματικές τους αποφάσεις (Lu Y., Wang L., Zhang Y., 2022). Ενώ, έχει διαπιστωθεί ότι οι εταιρείες με καλύτερη E.S.G.

[145] Q&A on the adoption of European Sustainability Reporting Standards.
[146] Q&A on the adoption of European Sustainability Reporting Standards.
[147] Due process note – First set of draft ESRS, παρ. 123.
[148] [Draft] EFRAG IG 1: Materiality assessment implementation guidance.

απόδοση τείνουν να έχουν πιο βιώσιμη αλλά και πιο καινοτόμα απόδοση. Κάνουν αντίστοιχες αναφορές και προσελκύουν πιο ευρύ φάσμα επενδυτών που δίνουν προτεραιότητα στη βιωσιμότητα και στην κοινωνική ευθύνη. Αυτό οδηγεί σε αυξημένη ροή κεφαλαίων και βελτιωμένη οικονομική απόδοση. Επιπλέον οι εταιρίες μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς κινδύνους και μειώνουν νομικά ή ρυθμιστικά κόστη καθώς και κόστη ως προς τη φήμη τους που θα επηρέαζαν τελικά αρνητικά την οικονομική τους απόδοση (Zhou et. al., 2023).

Με την έρευνα των Γαρεφαλάκη και Δημητρά, το 2020, επισημαίνονται οι υπάρχουσες δυσκολίες ως προς τη συμμόρφωση με κριτήρια E.S.G. και από την πλευρά των επιχειρήσεων, αλλά και από την πλευρά των ενδιαφερόμενων. Τα έως τώρα εθελοντικά πρότυπα, είναι σαφές ότι δεν είναι πάντα ορισμένα με ακρίβεια και μπορεί να χρειαστεί διαφορετικός τρόπος μεταχείρισης τους ανάλογα τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης ή της γεωγραφικής περιοχής της. Γεγονός που δυσκολεύει τις επιχειρήσεις να κατανοήσουν πλήρως τα οριζόμενα και να εφαρμόσουν τις κατά περίπτωση απαιτούμενες ενέργειες. Ακόμα και αν υπάρχει πλήρη κατανόηση των απαιτήσεων, η συμμόρφωση με τα κριτήρια E.S.G. ενδεχομένως να απαιτεί επενδύσεις σε υποδομές και τεχνολογίες καθώς και ανθρώπινους πόρους που αναμένεται να δημιουργήσουν προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα για θέματα της εφοδιαστικής αλυσίδας, η συλλογή δεδομένων μπορεί να είναι ιδιαίτερα περίπλοκη και ιδίως όταν περιλαμβάνει πολλούς προμηθευτές και πληθώρα εργοστασίων σε διαφορετικές χώρες. Επίσης, από την πλευρά των ενδιαφερόμενων, η αξιολόγηση των επιδόσεων σε E.S.G. θέματα εκτός από πολύπλοκη, είναι και υποκειμενική για το κάθε ενδιαφερόμενο μέρος που λειτουργεί ως λήπτης των αναφορών. Οι αναφέρουσες εταιρείες χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης, άρα λαμβάνουν διαφορετικά αποτελέσματα στις αναλύσεις τους, γεγονός που δημιουργεί προβλήματα στην σύγκριση των αποτελεσμάτων τους (Γαρεφαλάκης Α., Δημητράς Α., 2020).

Σε πρακτικό επίπεδο, ακόμη ένα από τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζονται κατά την υλοποίηση ενεργειών με γνώμονα E.S.G. θέματα είναι η αντίσταση των διευθυντών και των εργαζομένων. Οπότε, κρίσιμο σημείο για τη συμμόρφωση των εταιριών με τις νέες απαιτήσεις είναι η συμπεριφορά των εργαζομένων της. Οι ίδιοι θα πρέπει να ενημερωθούν πλήρως και να ευαισθητοποιηθούν έναντι των νέων απαιτήσεων προκειμένου να είναι και οι ίδιοι αφοσιωμένοι στους κοινούς στόχους. Με την αύξηση της αφοσίωσης των εργαζομένων αναμένεται μείωση των μισθολογικών δαπανών. Είτε γιατί οι ίδιοι θα είναι πρόθυμοι να εργαστούν με χαμηλότερους μισθούς, ενόψει του κοινού σκοπού, ή γιατί θα αυξηθεί το ποσοστό διατήρησης εργαζομένων και εσωτερικής παρακίνησης (Greening D.W., Turban D.B., 2000).

Παρά το πλήθος των διατάξεων που έχουν δημοσιευτεί ανά τα χρόνια για την αποκάλυψη μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι επενδυτές φαίνεται ακόμα να έχουν απαιτήσεις που δεν καλύπτονται. Συγκεκριμένα, σε σχετική έρευνα των Chalmers et. al. το 2021, μόνο το 1/3 των επενδυτών που συμμετείχαν θεωρούσαν ότι η ποιότητα των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών που λαμβάνουν είναι αρκετή. Ενώ, τα 2/3 αυτών δεν θεωρούν επαρκείς τις πληροφορίες που λαμβάνουν. Σημειώνοντας επιπρόσθετα ότι οι πληροφορίες που θέλουν ως προτεραιότητα να λάβουν αφορούν περιβαλλοντικά θέματα και συγκεκριμένα μετρήσεις εκπομπών των εταιριών, είτε άμεσες ή έμμεσες (Chalmers et. al. 2021). Ενώ, από άλλη σχετική μελέτη των Naeem et. al. το 2021, φαίνεται ότι τελικά οι περιβαλλοντικές δράσεις έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο μόνο όταν αφορούν εταιρείες με υψηλές περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ενώ για τις λοιπές εταιρείες, φαίνεται να είναι σημαντικοί οι τομείς της κοινωνίας και της διακυβέρνησης. Όπως παρατηρήθηκε από διάφορες μελέτες, ιδιαίτερα για τις μικρότερες εταιρείες εκλείπουν τα κίνητρα υιοθέτησης πρακτικών E.S.G. Οπότε, σε αυτό το σημείο λαμβάνουν θέση τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, και συγκεκριμένα οι τράπεζες. Υποστηρίζεται λοιπόν ότι η στάση και οι ευνοϊκοί όροι που μπορούν να προτείνουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς τις εταιρείες που συμμορφώνονται θα έχουν σημαντικά θετικό αντίκτυπο και θα λειτουργήσουν ως κίνητρο για τις εταιρείες να συμμορφωθούν με θέματα E.S.G. (Sharma E., Sathish M., 2022).

Οι Cornel και Damodaran, σε σχετική αναφορά τους το 2020 φαίνονται αρνητικοί προς τα πρότυπα που ορίζουν E.S.G. κριτήρια και δημοσιεύσεις. Αρχικά, διακρίνουν το πρόβλημα που προκύπτει κατά την επεξεργασία των δημοσιευμένων πληροφοριών, υποστηρίζοντας ότι οι εμπλεκόμενοι είναι ακόμα σε πολύ πρώιμα στάδια ώστε να αναγνωρίσουν ποια πληροφορία θεωρείται σημαντική βάση των E.S.G. κριτηρίων και έπειτα πως θα πρέπει να αναλυθεί και να διαχειριστεί η κάθε πληροφορία. Υποστηρίζουν τελικά την άποψη ότι οι κάθε αυτές ενέργειες E.S.G. δεν είναι πιθανό να βελτιώσουν την οικονομική απόδοση της εταιρίας. Ο μόνος τρόπος να βελτιωθεί η οικονομική της απόδοση είναι μέσω της διαφήμισης για τις E.S.G. επιδόσεις της (Cornel B., Damodaran A., 2020). Σε συμφωνία με τους άνω έρχεται και η άποψη του Edmans A., το 2022, ο οποίος χαρακτηριστικά αναφέρει ότι “Το E.S.G. είναι εξαιρετικά σημαντικό και τίποτα το ιδιαίτερο”. Μέσω της δικής του μελέτης καταλήγει δηλαδή στο ότι οι επενδύσεις των εταιριών σύμφωνα με E.S.G. κριτήρια είναι εξαιρετικά σημαντικές διότι μακροπρόθεσμα επηρεάζουν την αξία των μετοχών τους. Από την άλλη, είναι επενδύσεις, όπου για τις εταιρείες δεν προσφέρουν τίποτα λιγότερο ή περισσότερο από κάθε είδους άλλη επένδυση, που μακροπρόθεσμα θα βελτίωνε και πάλι τη τιμή των μετοχών της (Edmans A., 2022).

Τέλος, τα πρότυπα ενέχουν ένα βαθμό ασάφειας σχετικά με την αξιολόγηση της ουσιαστικότητας των πληροφοριών, οπότε και τα αποτελέσματα μεταξύ των ενδιαφερόμενων

ενέχουν αποκλίσεις ανάλογα με την κρίση τους για την ουσιαστικότητα των θεμάτων. Τα δεδομένα που αξιολογήθηκαν αφορούν εκτιμήσεις κόστους με βάση τις τρέχουσες τιμές. Ενώ, με τον πληθωρισμό να έχει αυξητική πορεία ενδέχεται σε βάθος χρόνου να παρατηρηθούν έντονες αποκλίσεις των πραγματικών αποτελεσμάτων σε σχέση με αυτά που έχουν εκτιμηθεί. Ενώ, σημαντικό κίνδυνο για ενδεχόμενο αυξημένο κόστος ενέχει και το γεγονός ότι υπάρχει έλλειψη σε ειδικούς στην υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας. Αν και υπάρχει πλήθος επιχειρήσεων που ήδη προχωρούν σε γνωστοποιήσεις μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, δεν υπάρχουν ακόμα επιχειρήσεις που έχουν γνωστοποιήσει τις πληροφορίες βάση των E.S.R.S. Οπότε, έπρεπε να γίνει εκτίμηση του κόστους βάση της εμπειρίας των εμπλεκόμενων στην έρευνα για το τι είναι πιθανό να κοστίσει η υιοθέτηση των E.S.R.S. Γεγονός που σημαίνει ότι οι εκτιμήσεις αυτές ενέχουν κίνδυνο απόκλισης από το πραγματικό κόστος που θα προκύψει, το οποίο μπορεί να παρατηρηθεί μόνο μετά την εφαρμογή των νέων προτύπων.

7.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΟΦΕΛΟΥΣ

Τελικά, η συμμόρφωση των επιχειρήσεων με πρότυπα E.S.G. φαίνεται να παρουσιάζει πολλές προκλήσεις. Αρχικά, το ακόμα νέο, πολύπλοκο και εξελισσόμενο τοπίο που καλούνται οι επιχειρήσεις να κινηθούν, αποτελεί από μόνο του μία σημαντική πρόκληση. Επίσης, οι περιορισμένοι πόροι και η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, η δυσκολία συλλογής και ανάλυσης δεδομένων περικλείουν εξίσου σημαντική δυσκολία. Από την αντίθετη πλευρά, φαίνεται να υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για τις εταιρείες που αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις και τελικά συμμορφώνονται με E.S.G. πρακτικές. Η βελτίωση της φήμης τους και η πρόσβαση σε κεφάλαια φαίνεται να βελτιώνουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα τους, ακόμα και αν σε βραχυπρόθεσμο χρόνο τα οφέλη δεν είναι εύκολα παρατηρήσιμα (Adams C., Abhayawansa S., 2022). Είτε άμεσα ή έμμεσα, είναι δύσκολο να εκτιμηθούν, έτσι η εκτίμηση τους είναι ποιοτική.

Έχουν παρατηρηθεί πιθανές εξοικονομήσεις κόστους για τις εταιρίες που πρόκειται να δημοσιεύσουν εκθέσεις βιωσιμότητας από τη μείωση των αιτημάτων των ενδιαφερόμενων μερών για τη λήψη περαιτέρω πληροφοριών βιωσιμότητας. Γεγονός που εξοικονομεί και χρόνο για τους ενδιαφερόμενους, οι οποίοι θα λάβουν το σύνολο των πληροφοριών όπως θα είναι ψηφιακά προσβάσιμο, χωρίς να κάνουν αίτημα προς την εταιρία αναμένοντας για την απάντηση της. Ειδικότερα για τις μεγάλες και τις εισηγμένες επιχειρήσεις, αυτές δαπανούν σημαντικούς πόρους για την προετοιμασία και γνωστοποίηση πληροφοριών βιωσιμότητας προς ενδιαφερόμενους χρήστες, όπως οργανισμούς αξιολόγησης, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις. Ενώ, υιοθετώντας τα πρότυπα και παρέχοντας επαρκείς και δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες βιωσιμότητας θα μειωθεί ο αριθμός των αιτημάτων τρίτων για να λάβουν αντίστοιχες πληροφορίες και ως επακόλουθο, θα μειωθεί και το κόστος που συνδέεται με την προετοιμασία των πληροφοριών αυτών. Τα αιτήματα των ενδιαφερόμενων για να λάβουν τις απαιτούμενες πληροφορίες, μπορεί να έχουν τη μορφή συναντήσεων, κλήσεων, ερωτηματολογίων, και ερευνών. Για να ανταποκριθούν οι επιχειρήσεις στα αιτήματα αυτά θα δημιουργήσουν πρόσθετα κόστη. Ενώ, η μη ανταπόκριση τους μπορεί να έχει αρνητικά αποτελέσματα στη φήμη τους. Ωστόσο, η πλειοψηφία των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων δεν αναμένει σημαντική μείωση του κόστους που σχετίζεται με τα αιτήματα των ενδιαφερόμενων.

Σύμφωνα με σχετική μελέτη των Huang και Watson, το 2015, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι εξωτερικοί ενδιαφερόμενοι για τις επιχειρήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Η συμπεριφορά των εταιριών σχετικά με θέματα E.S.G. επηρεάζεται άμεσα από τις πιέσεις που αυτοί ασκούν. Συγκεκριμένα, οι μέτοχοι και οι επενδυτές μπορούν με τις πιέσεις που ασκούν να αυξήσουν την τάση για δραστηριότητες με γνώμονα E.S.G. θέματα και τη γνωστοποίηση περισσότερων μη

χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Επιπλέον, εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν οι κυβερνήσεις. Εκτός από την άμεση επιρροή που μπορεί να ασκήσουν με την επιβολή υποχρεωτικών ρυθμίσεων, ασκούν και έμμεση επιρροή με πολιτικούς δεσμούς ή επιδοτήσεις που παρέχουν προς τις εταιρείες προκειμένου να συμμορφωθούν με το πλαίσιο των E.S.G. Απόρροια των νέων απαιτήσεων είναι δραστηριότητες που παλαιότερα θεωρούνταν μη ωφέλιμες για την αξία της εταιρίας, πλέον να θεωρούνται ωφέλιμες, καθώς οι προτιμήσεις των ενδιαφερόμενων έχουν διαφοροποιηθεί.

Η υιοθέτηση των κοινών προτύπων θα επιτρέψει στις επιχειρήσεις να αποφύγουν τη χρήση πολλαπλών εθελοντικών προτύπων βιωσιμότητας, τα οποία υιοθετούσαν μέχρι πρότινος. Έτσι, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αναμένεται να μειωθεί το κόστος υποβολής των εκθέσεων. Μια αποτελεσματική και πλήρη συμμόρφωση με τα πρότυπα, προϋποθέτει για τις επιχειρήσεις τη δημιουργία συστημάτων πληροφοριών, αντίστοιχων με τα λογιστικά και τα ελεγκτικά προγράμματα ώστε να παρακολουθούν τις διαδικασίες τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και να αναφέρονται αναλόγως. Είναι βέβαια αντιληπτό ότι ένα τέτοιο σύστημα θα ήταν ιδιαίτερα κοστοβόρο (Leuz C., Wysocki P.D., 2016).

Όπως η σύνταξη, έτσι και ο έλεγχος αντίστοιχων πληροφοριών απαιτούν μη χρηματοοικονομικές, αλλά τεχνικές και επιστημονικές γνώσεις, τις οποίες οι ρυθμιστικές αρχές προς το παρόν δεν φαίνεται να διαθέτουν, δεδομένου ότι επί του παρόντος επέβλεπαν χρηματοοικονομικές μόνο πληροφορίες. Οπότε, και από την πλευρά των ελεγκτικών εταιρειών απαιτείται σημαντική επένδυση σε υποδομές και τεχνογνωσία. Ιδιαίτερα, λόγω της φύσης και του ποιοτικού στοιχείου των πληροφοριών αυτών, η αξιοπιστία τους είναι ακόμα χαμηλή. Οπότε, η διασφάλιση από τρίτους, που προς το παρόν υστερεί, είναι ακόμα πιο σημαντική και μελλοντικά πρόκειται να δώσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις εταιρείες που φαίνονται πρόθυμες και θα συμμορφωθούν.[149]

Η προοπτική που υιοθετούν τα πρότυπα είναι διπλής ουσιαστικότητας. Δηλαδή, οι εταιρίες υποχρεούνται να αναφέρουν τόσο τις επιπτώσεις τους προς τους ανθρώπους και το περιβάλλον, όσο και τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που προκύπτουν από τα διάφορα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα.[150] Έτσι, με την εφαρμογή τους, οι επιχειρήσεις αναμένεται να αποκομίσουν έμμεσα κάποια οφέλη, λόγω των αλλαγών που απαιτούν τα πρότυπα στη γενικότερη συμπεριφορά και φιλοσοφία τους. Δηλαδή, αναμένεται να ευαισθητοποιηθούν περισσότερο σε θέματα αειφορίας, να βελτιώσουν τις εσωτερικές διαδικασίες τους, να αλλάξουν τις πολιτικές τους,

149 Mandatory CSR and sustainability reporting.
150 Q&A on the adoption of European Sustainability Reporting Standards.

τις στρατηγικές τους έναντι των κινδύνων και τον τρόπο διαχείρισης αυτών, ακόμα και να αναθεωρήσουν την αλυσίδα αξίας τους.

Τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων αποτελούν επίσης βασικούς πυλώνες στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις δίνοντας βάση στις ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες εργασίας, στην παροχή δίκαιης αμοιβής, στο σεβασμό των δικαιωμάτων των εργαζόμενων αλλά και η ταυτόχρονη εξασφάλιση ότι οι προμηθευτές των εταιρειών ακολουθούν τις ίδιες πρακτικές, αποφεύγουν την παιδική εργασία και προωθούν δίκαιες συνθήκες εργασίας, συμβάλουν στη δημιουργία θετικής και υποστηρικτικής εργασιακής κουλτούρας. Ενώ, ταυτόχρονα ενισχύουν την κοινωνική αποδοχή και τη φήμη της εταιρείας. Οι ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης και προαγωγής προς όλους τους εργαζόμενους χωρίς διακρίσεις ως προς το φύλλο ή τη σεξουαλική προτίμηση μπορούν να ενισχύσουν την καινοτομία και τη δημιουργικότητα της εταιρείας. Οι επιχειρήσεις θα επωφεληθούν από μια ευρύτερη ποικιλία απόψεων και θα ενισχυθούν οι πρακτικές και η έρευνα και ανάπτυξη τους. Η ενίσχυση της φήμης τους σε αντίστοιχα θέματα, αναμένεται επίσης να εξασφαλίσει μακροπρόθεσμη επιτυχία μέσω της προσέλκυσης και διατήρησης ταλέντων στο εργατικό δυναμικό τους (Alareeni B., Hamdan A., 2020).

Οι πληροφορίες βιωσιμότητας όπως γνωστοποιούνται χωρίς την εφαρμογή των E.S.R.S. δεν ακολουθούν συγκεκριμένο πλαίσιο, οπότε οι επενδυτές είναι δύσκολο να προχωρήσουν σε συγκρίσεις των δεδομένων μεταξύ των επιχειρήσεων με αποτελεσματικό τρόπο.[151] Με την απουσία λοιπόν τυποποίησης των πληροφοριών, οι επενδυτές από την πλευρά τους ξοδεύουν σημαντικούς πόρους αρχικά για την εύρεση πληροφοριών και έπειτα για την επεξεργασία τους ώστε να καταστούν συγκρίσιμες.[152] Ενώ, με την εφαρμογή των E.S.R.S. οι δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες θα αυξηθούν. Επίσης, θα προετοιμάζονται υπό το ίδιο πλαίσιο, γεγονός που θα τις καθιστά συγκρίσιμες, διευκολύνοντας το έργο των επενδυτών.

Σε γενικά πλαίσια, τα κόστη είναι πιο ορατά και μετρήσιμα βραχυπρόθεσμα, ενώ τα οφέλη είναι κυρίως μη μετρήσιμα, εξαρτώνται από άλλες νομοθετικές και μη νομοθετικές εξελίξεις και θα γίνουν εμφανή μεσοπρόθεσμα η μακροπρόθεσμα.[153] Ωστόσο, κατά την εξέταση των πορισμάτων θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν ορισμένοι περιορισμοί που παρατηρήθηκαν στη μεθοδολογία καθώς και στις απαντήσεις που λήφθηκαν. Αρχικά, τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται για μία μέση και συνήθως αποδοτική επιχείρηση. Γεγονός που σημαίνει ότι τα αποτελέσματα δεν είναι απαραίτητα αντιπροσωπευτικά για κάθε υπόχρεο μέρος.

---

151 The Sustainability Institute by ERM, 2020.

152 Minnis, Shroff, 2017, "Why Regulate Private Firm Disclosure and Auditing". και Christensen et. al., 2021, "Mandatory CSR and Sustainability reporting: economic analysis and literature review.

153 Cost – Benefit Analysis of the first set of draft European Sustainability Reporting Standards.

Σημαντική είναι και η άποψη άλλων μελετητών, όπως αυτή του Justin Freeman, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι επιχειρήσεις δεν είναι οργανισμοί με αποκλειστικό σκοπό την κερδοσκοπία. Αλλά θα πρέπει οι ίδιες να βρίσκονται σε συνεχή προσπάθεια να ανταποκρίνονται στις ανάγκες του πλήθους των ενδιαφερόμενων και να προσπαθούν να λαμβάνουν υποστήριξη από το κράτος. Έτσι, οι υποστηρικτές αυτής της άποψης πιστεύουν ότι με την καθιέρωση E.S.G. προτύπων αναμένεται να μειωθούν οι συγκρούσεις μεταξύ επιχειρήσεων και ενδιαφερόμενων μερών. Γεγονός που μακροπρόθεσμα θα αυξήσει και την χρηματοοικονομική απόδοση, όμως όχι με κεντρικό σκοπό αυτό. Ιδιαίτερα για τα περιβαλλοντικά πρότυπα, και λαμβάνοντας υπόψιν την έντονη απαισιοδοξία που δημιουργεί προς το πλήθος των πολιτών το θέμα της κλιματικής αλλαγής, και βλέποντας τις επιχειρήσεις να καταβάλουν προσπάθειες να συμμορφωθούν, προκαλείται τουλάχιστον μία αιτία αισιοδοξίας (Tuan – Hock Ng. et. al., 2020).

Για τη διερεύνηση της σχέσης γνωστοποιήσεων E.S.G. και κόστος χρέους, οι Caragano et. al. διενήργησαν σχετική έρευνα το 2021, λαμβάνοντας δείγμα 8.264 παρατηρήσεων για την περίοδο 2010 έως 2019. Τα αποτελέσματα της μελέτης τους καταδεικνύουν ότι όσο αυξάνονται οι γνωστοποιήσεις E.S.G. τόσο μειώνεται το κόστος του χρέους των εταιριών. Οι εταιρίες λοιπόν επωφελούνται με πρόσβαση σε οικονομικούς πόρους με ευνοϊκότερους όρους, όταν μέσω των γνωστοποιήσεων τους δείχνουν μεγαλύτερα επίπεδα διαφάνειας (Caragnano et. al., 2021).

7.4 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ

Το ερώτημα που ανά τα χρόνια έχει απασχολήσει πλήθος ερευνητών είναι το αν η οικονομική βιωσιμότητα και οι επενδυτικές στρατηγικές με γνώμονα κριτήρια E.S.G. μπορούν τελικά να βελτιώσουν την οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων. Θα μπορούσαμε να περιμένουμε ότι με το πλήθος των σχετικών ερευνών το συμπέρασμα θα ήταν πια ξεκάθαρο. Ωστόσο, η κάθε έρευνα μελετά και αναλύει άλλο αντικείμενο και αντιμετωπίζει διαφορετικά τα δεδομένα που λαμβάνει. Ορισμένες έρευνες αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο η απόδοση E.S.G. των επιχειρήσεων συνδέεται με την οικονομική τους απόδοση. Άλλες έρευνες αφορούν την οικονομική απόδοση των κεφαλαίων E.S.G. και των χαρτοφυλακίων E.S.G. σε σχέση με συμβατικά χαρτοφυλάκια. Ενώ, άλλες έρευνες αναφέρονται στα οφέλη των E.S.G. προς την κλιματική αλλαγή. Οπότε, η ασάφεια παραμένει. Τα αποτελέσματα είναι μικτά και διφορούμενα. Το μεγαλύτερο χάσμα φυσικά παρατηρείται μεταξύ ακαδημαϊκών ερευνών, ερευνών από επιχειρήσεις και ερευνών από επενδυτές.[154]

Στις έρευνες που αναλύουν την απόδοση E.S.G. σε σχέση με την οικονομική απόδοση, ή αλλιώς στις έρευνες "εταιρικού τύπου", μελετάται πως και κατά πόσο οι πρωτοβουλίες βιωσιμότητας μπορούν να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη οικονομική απόδοση και τελικά σε Πρότυπο Οικονομικό Σχεδιασμό (Certified Financial Planner – C.F.P.). Ορισμένες θεωρίες υποστηρίζουν ότι οι πιο βιώσιμες επιχειρήσεις αναμένεται να πετύχουν βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα και ταυτόχρονα υψηλότερες οικονομικές επιδόσεις. Η σχέση λοιπόν E.S.G. και C.F.P. θα μπορούσε να περιγραφεί ως ένας κύκλος. Η αυξημένη οικονομική απόδοση δίνει τη δυνατότητα για περισσότερες βιώσιμες επενδύσεις. Η βιωσιμότητα με τη σειρά της οδηγεί σε καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα τα οποία θα οδηγήσουν μελλοντικά σε περαιτέρω επενδύσεις. Αντιθέτως, άλλες θεωρίες υποστηρίζουν ότι με επενδύσεις που στοχεύουν προς τη βιωσιμότητα μειώνονται οι μελλοντικές ταμειακές ροές. Η σχέση λοιπόν E.S.G. και C.F.P. είναι αντίστροφη. Δηλαδή, μόνο στα "καλά οικονομικά έτη", οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα να επενδύουν περισσότερους πόρους σε βιώσιμες στρατηγικές και πρακτικές. Επίσης, μετά από την ανάλυση κόστους – οφέλους του Κέντρου Μελετών Ευρωπαϊκής Πολιτικής (Centre for European Policy Studies – C.E.P.S.), σημειώνεται ότι οι ανησυχίες των εταιρειών είναι έντονες και αφορούν πιθανούς κινδύνους από δικαστικές διαφορές, ανταγωνιστικές θέσεις και γνωστοποίηση ευαίσθητων πληροφοριών.[155]

Στις έρευνες που αφορούν την οικονομική απόδοση των χαρτοφυλακίων, ή αλλιώς στις έρευνες "τύπου επενδυτών" τείνει να εξετάζεται η άμεση σχέση μεταξύ απόδοσης χαρτοφυλακίων

[154] Trends in ESG investing, July 2022.

[155] Corporate Sustainability Reporting Directives – Impacts on Stakeholders, έρευνα διαθέσιμη online, https://lutpub.lut.fi/bitstream/handle/10024/167556/Masters_thesis_Scamans.pdf?sequence=1

και θεμάτων E.S.G. Εξετάζονται αρχικά οι στρατηγικές των επενδυτών για την επιλογή του χαρτοφυλακίου και έπειτα η απόδοση των χαρτοφυλακίων που έχουν επιλεγεί με κριτήρια E.S.G. σε σχέση με την απόδοση των συμβατικών χαρτοφυλακίων. Ωστόσο, το πλήθος των σχετικών ερευνών καταλήγουν στο ότι η απόδοση των χαρτοφυλακίων είναι αδιάφορη από το αν πρόκειται για E.S.G. ή συμβατικό χαρτοφυλάκιο. Σε σχετική έρευνα που διενεργήθηκε από τον οίκο αξιολόγησης Fitch παρατηρήθηκε ότι τα θέματα διακυβέρνησης είναι ο πιο δυναμικός παράγοντας που επηρεάζει τις αποφάσεις των επενδυτών. Τα κοινωνικά θέματα επίσης αποτελούν σημαντικό, αλλά όχι τον σημαντικότερο παράγοντα. Τέλος, οι περιβαλλοντικοί παράγοντες επηρεάζουν ακόμα λιγότερους τομείς. Φυσικά, καθώς οι πολιτικές εξελίσσονται και αυξάνεται η κοινωνική πίεση προς τις οικονομικές οντότητες, αναμένεται ο σχετικός αντίκτυπος να αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου.[156]

Τέλος στις έρευνες με αντικείμενο την κλιματική αλλαγή εξετάζεται ο ρόλος της κλιματικής αλλαγής και ο τρόπος που το συγκεκριμένο θέμα επηρεάζει αφενός τις επιχειρήσεις και αφετέρου τους επενδυτές. Για το συγκεκριμένο θέμα, η έρευνα του οίκου Fitch, που προαναφέρθηκε, σημειώνει ότι πάνω από τις μισές Τράπεζες παγκοσμίως πλέον λαμβάνουν υπόψιν το θέμα της κλιματικής αλλαγής για τις επενδυτικές τους αποφάσεις.

Όσο λοιπόν το θέμα εξετάζεται από διαφορετικές οπτικές, ακόμα και με τη χρήση των ίδιων δεδομένων, οι αντιφάσεις επιμένουν.[157]

[156] Fitch Ratings – ESG In Credit 2020, έρευνα διαθέσιμη online, https://your.fitch.group/rs/732-CKH-767/images/Fitch%20Ratings%20-%20ESG%20In%20Credit%202020.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiT0dJd09UVTBNbVV3TXpObCIsInQiOiJCNlBlaFdaYjg4M1hTRzVQZHFyRmZiRzE4a1JibW9VdVwveHE4SWpHNWQ2YzJEVU1BdWEzdmdxR1wvUkhMOWhkT1dpYXJzbkVJenJpTVNFKytLOVh1cHljMGFUYjg1Wmp5a0dVamFrOWxjT0xYWTd0RDlFUUdvS3Z3Zmxhck5TVHJlUndSK21TSXpQczVRbmIyZ21xTVM3QT09In0%3D

[157] Appendix Trends in ESG Investing, 2021.

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 : ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

8.1 ΠΕΔΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στην ανάλυση της ενημέρωσης των επαγγελματιών και άλλων εμπλεκόμενων φορέων σχετικά με τα περιβαλλοντικά, τα κοινωνικά πρότυπα και τα πρότυπα διακυβέρνησης. Μέσω ποιοτικών μεθόδων συλλογής δεδομένων, επιχειρήθηκε η αποτύπωση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά τη γνώση, τις αντιλήψεις και τις πρακτικές που ακολουθούν τα άτομα και οι οργανισμοί σχετικά με την εφαρμογή των προτύπων. Σκοπός της έρευνας ήταν να αναδειχθούν οι προκλήσεις, οι ανάγκες, καθώς και οι λοιποί παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των περιβαλλοντικών πολιτικών και μέτρων σε διάφορους τομείς.

Η συλλογή δεδομένων για την παρούσα μελέτη πραγματοποιήθηκε μέσω δύο βασικών μεθόδων: τη διάθεση ερωτηματολογίων και τη διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Η έρευνα μέσω ερωτηματολογίων διήρκησε ένα μήνα. Τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν μέσω e-mail σε στελέχη μικρών, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός Ελλάδας, με στόχο να αποτυπωθεί η αντίληψη και η ενημέρωση τους σχετικά με τα περιβαλλοντικά, τα κοινωνικά πρότυπα και τα πρότυπα διακυβέρνησης.

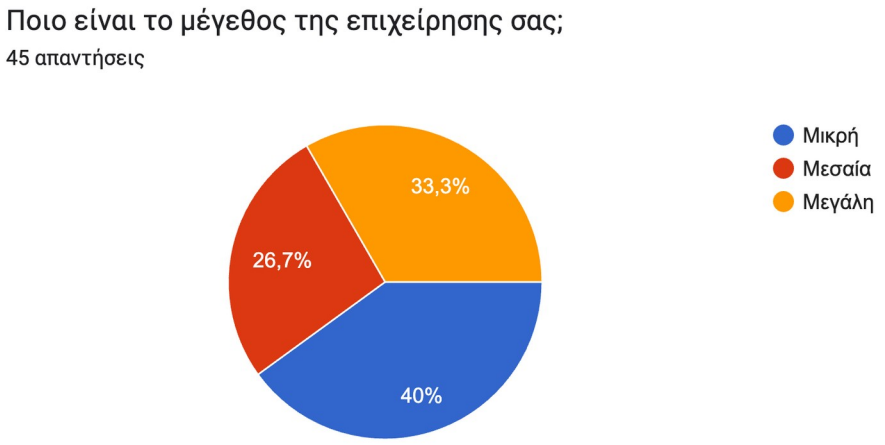
Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν μέσω τηλεφωνικών κλήσεων ή, όταν αυτό ήταν δυνατό, δια ζώσης. Στόχος ήταν να εξακριβωθούν σε βάθος οι απόψεις και οι πρακτικές των επαγγελματιών που εμπλέκονται άμεσα με την εφαρμογή των περιβαλλοντικών, κοινωνικών κανονισμών και κανονισμών διακυβέρνησης. Διεξήχθησαν συνεντεύξεις με στελέχη και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, καθώς και με στελέχη ελεγκτικών εταιρειών.

Η ποικιλία συμμετεχόντων στην έρευνα εξασφάλισε την αναλυτική καταγραφή των απόψεων και εμπειριών από διαφορετικούς κλάδους και μεγέθη επιχειρήσεων, δίνοντας έτσι μια συνολική εικόνα για την ενημέρωση και την εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας στην ελληνική επιχειρηματική κοινότητα.

Στις ενότητες που ακολουθούν παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία αναδεικνύουν τα κύρια ευρήματα και τις τάσεις που προέκυψαν από τη μελέτη.

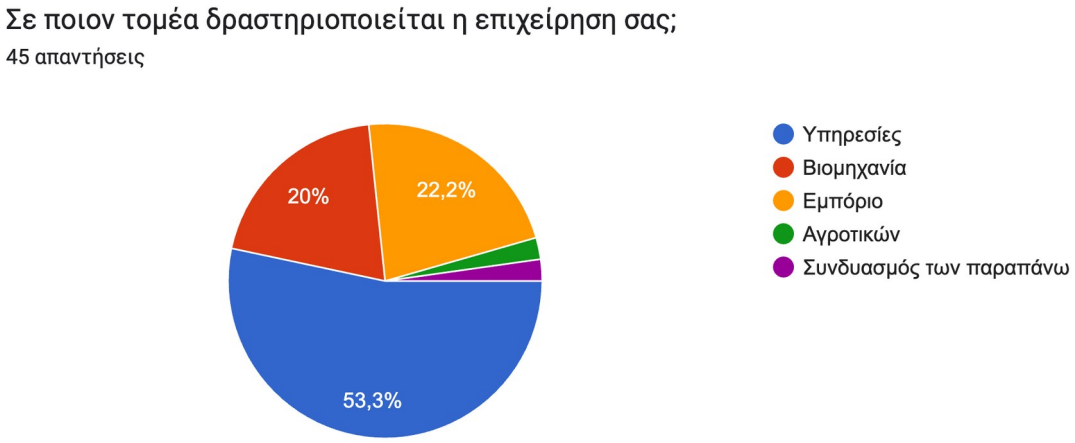
8.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

Η κατηγοριοποίηση των ερωτηθέντων επιχειρήσεων βάση μεγέθους αποτελεί κρίσιμο σημείο, καθώς επιτρέπει την κατανόηση των διάφορων απόψεων και εμπειριών. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται η κατανομή των επιχειρήσεων ανάλογα με το μέγεθος τους, το οποίο κρίνεται από τον αριθμό των εργαζομένων και τον κύκλο εργασιών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα μεγέθη.

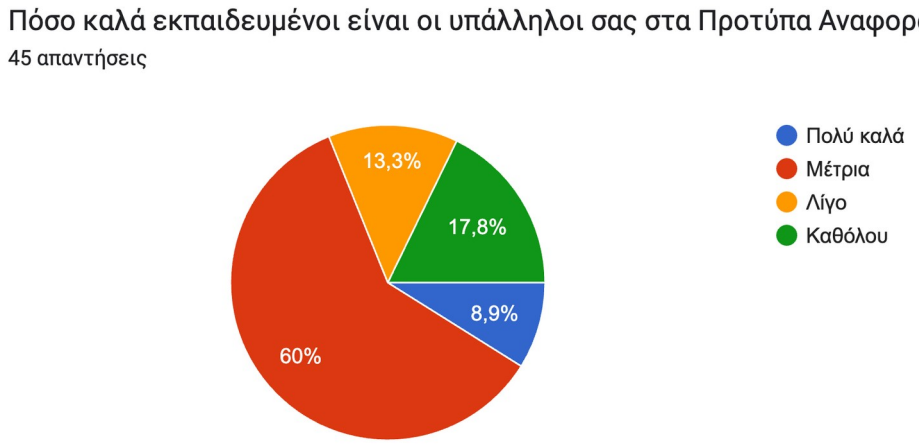
Γράφημα 1 : Ποιο είναι το μέγεθος της επιχείρησης σας ;

Κρίσιμο σημείο επίσης αποτελεί ο τομέας δραστηριότητας της κάθε συμμετέχουσας επιχείρησης. Οι κατά περίπτωση απαιτήσεις και προκλήσεις και τα κατά περίπτωση κόστη και οφέλη, καθορίζονται άμεσα από τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Ακολουθεί διάγραμμα που αποτυπώνει την κατανομή των επιχειρήσεων βάση του τομέα δραστηριότητας, δίνοντας και πάλι μια εικόνα ποικιλομορφίας του δείγματος.

Γράφημα 2: Σε ποιον τομέα δραστηριοποιείται η επιχείρηση σας ;

Ακόμη ένα καθοριστικό σημείο για την κατανόηση της ικανότητας των επιχειρήσεων να εισάγουν ενεργά τα E.S.G. πρότυπα στις αποφάσεις τους είναι το επίπεδο εκπαίδευσης των υπαλλήλων τους. Παρακάτω παρουσιάζεται διάγραμμα που αποτυπώνει το επίπεδο εκπαίδευσης και γίνεται ανάλυση των συσχετίσεων του επιπέδου εκπαίδευσης με το μέγεθος της επιχείρησης.

Γράφημα 3 : Πόσο καλά εκπαιδευμένοι είναι οι υπάλληλοι σας στα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας;

Η γενική εικόνα θέλει του εργαζομένους με μέτρια εκπαίδευση σε θέματα ESG, με το 60% αυτών να υποστηρίζουν την επιλογή αυτή.

Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι για το συγκεκριμένο ερώτημα έγινε περαιτέρω συσχέτιση του επιπέδου εκπαίδευσης με το μέγεθος της επιχείρησης. Τα αποτελέσματα της συσχέτισης έδειξαν ότι το επίπεδο εκπαίδευσης των υπαλλήλων φαίνεται να επηρεάζεται σημαντικά από το μέγεθος της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, οι μικρές επιχειρήσεις αναφέρουν ότι το προσωπικό τους έχει περιορισμένη ή καθόλου εκπαίδευση σε θέματα E.S.G. Αναλυτικότερα, το 40% των μικρών επιχειρήσεων δεν έχει προσφέρει καμία σχετική εκπαίδευση στους υπαλλήλους της. Ενώ, το υπόλοιπο 60% αυτών έχει προσφέρει λίγη ή μέτρια εκπαίδευση. Πολύ καλή ενημέρωση για τα πρότυπα δεν φαίνεται να έχει λάβει κανένα μέρος μικρής επιχείρησης. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στους περιορισμένους πόρους και στην έλλειψη εξειδικευμένων τμημάτων που να ασχολούνται με θέματα βιωσιμότητας.

Αντίθετα, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις διαθέτουν συνήθως περισσότερους πόρους και πιο οργανωμένες δομές, επιτρέποντας την παροχή εκτενέστερης εκπαίδευσης. Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να ενσωματώνουν πιο αποτελεσματικά τις αρχές βιωσιμότητας στις καθημερινές τους λειτουργίες. Ωστόσο, τα ποσοστά για πολύ καλή ενημέρωση, παραμένουν ιδιαίτερα χαμηλά. Συγκεκριμένα, σε μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις μόνο το 15% θεωρεί ότι έχει λάβει πολύ καλή ενημέρωση. Ενώ, το 80% έχει λίγη έως μέτρια ενημέρωση. Η διαφορά αυτή υπογραμμίζει την

ανάγκη για στοχευμένες εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, ιδιαίτερα στις μικρότερες επιχειρήσεις, ώστε να ενισχυθεί η κατανόηση και η εφαρμογή των E.S.G. σε όλο το φάσμα του επιχειρηματικού κόσμου.

Σε σχετική έρευνα που έλαβε χώρα από το Ινστιτούτο Ορκωτών Χρηματοοικονομικών Αναλυτών (Chartered Financial Analyst Institute – C.F.A.) περίπου 47.000 μέλη του κλήθηκαν να απαντήσουν σε μια ομάδα ερωτήσεων που τους κοινοποιήθηκαν μέσω e-mail. Η έρευνα διήρκησε περίπου 20 μέρες και λήφθηκαν περίπου 1.600 απαντήσεις με περιθώριο σφάλματος ± 2,40 %.[158] Πλέον οι μισοί από τους ερωτηθέντες απάντησαν πως κανένα μέλος στην επιχείρηση που εργάζονται δεν έχει λάβει σχετική εκπαίδευση για το πως θα πρέπει να αξιολογεί τα θέματα E.S.G. Ωστόσο, ακόμα και το μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων που απάντησαν πως έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση, μόνο το 20% αυτών έλαβε δομημένη εκπαίδευση από εκπαιδευτικά προγράμματα. Τα μεγαλύτερα ποσοστά εκπαιδεύτηκαν μέσω ερευνών τρίτων ή "έμαθαν κάνοντας". Το γεγονός ότι δεν υπάρχει επαρκής εκπαίδευση από την πλευρά των εταιριών υποδεικνύει παράγοντες που περιορίζουν τη θέληση των εταιριών να λάβουν υπόψιν E.S.G. θέματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως οι παράγοντες αυτοί είναι η έλλειψη ποιοτικών πληροφοριών, η αδυναμία σύγκρισης των πληροφοριών μεταξύ των εταιριών και η αμφισβητούμενη ποιότητα των πληροφοριών. Ενώ, σημαντικό ποσοστό, περίπου το 40% δήλωσε πως ο σημαντικότερος λόγος που οι εταιρίες ακόμα απέχουν από το να λάβουν υπόψιν E.S.G. θέματα είναι το υψηλό κόστος που απαιτείται για να το κάνουν. Ωστόσο, το πλήθος των ερωτηθέντων θεωρούν απαραίτητη την αποκάλυψη δεικτών βιωσιμότητας έστω από τις εταιρίες δημοσίου ενδιαφέροντος σύμφωνα με το πιο ενημερωμένο και ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφοράς και φυσικά με τις αποκαλύψεις να λαμβάνουν ανεξάρτητη επαλήθευση, ανάλογη του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Ταυτόχρονα, επίσης το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δεν μπορούσε να προσδιορίσει το κόστος που θεωρεί ότι θα ήταν ιδανικό για έναν τέτοιου είδους ανεξάρτητο έλεγχο, πάντως αυτό να μην ξεπερνάει το ¼ του κόστους του ετήσιου ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων.[159]

Ωστόσο, παρά τα χαμηλά ποσοστά ενημέρωσης, το πλήθος των επιχειρήσεων φαίνεται να θεωρούν σημαντική την εφαρμογή προτύπων βιωσιμότητας. Οι σχετικές απαντήσεις διαμορφώθηκαν ως εξής :

[158] Environmental, Social and Governance (ESG) Survey Report, διαθέσιμη online https://www.cfainstitute.org/-/media/documents/survey/esg-survey-report-2017.ashx

[159] Environmental, Social and Governance (ESG) Survey Report, διαθέσιμη online https://www.cfainstitute.org/-/media/documents/survey/esg-survey-report-2017.ashx

Γράφημα 4: Πόσο σημαντικά θεωρείτε τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Η ανάλυση του μεγέθους και του τομέα δραστηριότητας των επιχειρήσεων σε σχέση με το πόσο σημαντικά θεωρούν τα πρότυπα αποκαλύπτει σημαντικές διαφοροποιήσεις. Αυτές αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές προτεραιότητες και δυνατότητες κάθε κατηγορίας ερωτηθέντων.

Οι μεγάλες επιχειρήσεις εμφανίζουν σαφή προτίμηση στα πρότυπα βιωσιμότητας, ιδιαίτερα στους τομείς του εμπορίου και των υπηρεσιών. Ειδικότερα, στον τομέα του εμπορίου, το 80% των επιχειρήσεων τα θεωρούν "Σημαντικά", ενώ το υπόλοιπο 20% αυτών τα αξιολογούν ως "Πολύ σημαντικά". Στον τομέα των υπηρεσιών, το 80% των επιχειρήσεων θεωρούν τα πρότυπα "Πολύ σημαντικά" ή "Σημαντικά", ενώ το υπόλοιπο 20% τα θεωρούν “Λιγότερο Σημαντικά. Η γενική τάση δείχνει ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις αναγνωρίζουν την αξία των E.S.G. θεμάτων στην ενίσχυση της αξιοπιστίας και της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας, αξιοποιώντας τα για να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Ωστόσο, παρατηρείται και μια μικρή αντίδραση, στον τομέα των υπηρεσιών.

Οι μεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν μικτή εικόνα. Παρόλο που οι περισσότερες αξιολογούν τα πρότυπα ως "Σημαντικά" ή "Πολύ σημαντικά", υπάρχουν και ουδέτερες στάσεις. Συγκεκριμένα, στον τομέα της βιομηχανίας, το 75% των επιχειρήσεων θεωρούν τα θέματα E.S.G. "Σημαντικά" ή “Πολύ Σημαντικά”, ενώ το 25%, τα θεωρούν “Ουδέτερα”. Στον τομέα των υπηρεσιών, η κατανομή είναι παρόμοια, με το 80% να θεωρούν τα πρότυπα "Σημαντικά" ή “Πολύ Σημαντικά” και το 20% να τα θεωρούν ουδέτερα. Αυτές οι κατηγορίες επιχειρήσεων φαίνεται να είναι σε μεταβατικό στάδιο, όπου παράλληλα με την αναγνώριση της σημασίας των E.S.G. θεμάτων, παραμένει ένα ποσοστό που δεν έχει ακόμη πλήρη δέσμευση. Στον τομέα του εμπορίου, η κατανομή διαφέρει με το 100% των επιχειρήσεων να θεωρούν τα πρότυπα "Σημαντικά" ή “Πολύ Σημαντικά”.

Οι μικρές επιχειρήσεις, όπως ήταν αναμενόμενο, εμφανίζουν την πιο διαφοροποιημένη εικόνα. Συγκεντρωτικά, μόνο το 45% αυτών θεωρούν τα πρότυπα “Πολύ Σημαντικά”, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό τα θεωρεί “Λιγότερο Σημαντικά” ή “Ουδέτερα”. Η μεγάλη ποικιλία απόψεων στις μικρές επιχειρήσεις μπορεί να οφείλεται στους περιορισμένους πόρους και την έλλειψη στρατηγικών προτεραιοτήτων σε θέματα E.S.G. Ωστόσο, υπάρχει αυξανόμενη συνειδητοποίηση της αξίας των προτύπων.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι το μέγεθος και ο τομέας δραστηριότητας επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την αντίληψη για τα πρότυπα. Οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη τάση να αξιολογούν τα E.S.G. θέματα ως "Πολύ σημαντικά", ενώ οι μικρότερες εμφανίζουν μεγαλύτερη ποικιλία στις απόψεις τους. Παράλληλα, ο τομέας δραστηριότητας παίζει καθοριστικό ρόλο, με τους τομείς του εμπορίου και των υπηρεσιών να εμφανίζονται πιο δεκτικοί. Ωστόσο, υπάρχουν ακόμη τομείς, όπως η βιομηχανία, όπου παρατηρείται κάποια επιφυλακτικότητα. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για στοχευμένες στρατηγικές που να λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες και προκλήσεις κάθε κατηγορίας επιχειρήσεων.

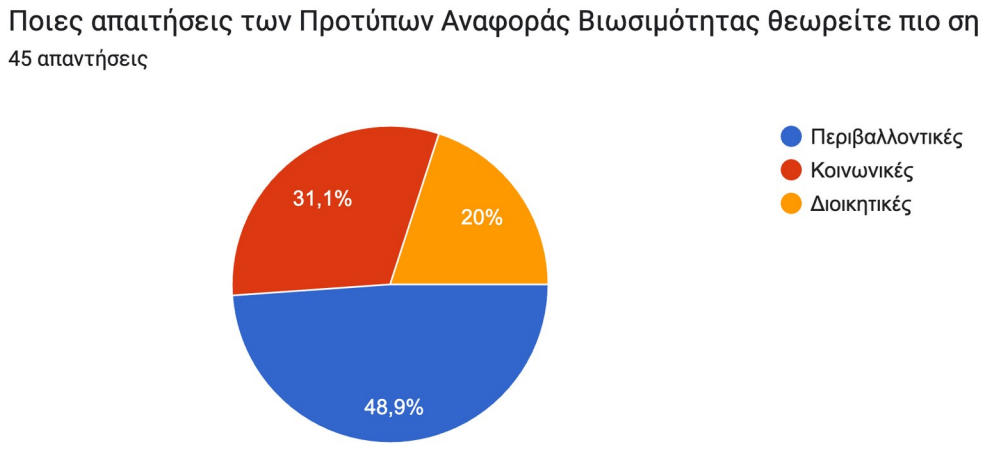
Στη σχετική έρευνα που προαναφέρθηκε, όπως διεξήχθη από το ινστιτούτο C.F.A., το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων δήλωσε ότι λαμβάνει υπόψιν E.S.G. πληροφορίες προκειμένου να λάβει επενδυτικές αποφάσεις. Ενώ, το 30 % περίπου δήλωσε το αντίθετο. Ο επικρατέστερος λόγος που πολλοί αναλυτές δεν λαμβάνουν υπόψιν τέτοιου είδους πληροφορίες είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει ζήτηση από πελάτες ή επενδυτές. Επίσης, σημαντικό ποσοστό αναλυτών δήλωσε πως τα συγκεκριμένα θέματα δεν προσφέρουν προστιθέμενη αξία στις επενδύσεις, άρα δεν τα θεωρούν υλικά. Ενώ, άλλες απαντήσεις που επικράτησαν είναι η έλλειψη E.S.G. πληροφοριών, η ανεπαρκής γνώση για τον τρόπο εξέτασης των πληροφοριών αυτών και η αδυναμία ενσωμάτωσης τους στα μοντέλα αξιολόγησης. Για το μέρος των αναλυτών που φαίνονται να μην λαμβάνουν υπόψιν E.S.G. θέματα, οι επικρατέστεροι λόγοι που θα τους έκαναν να συμπεριφερθούν διαφορετικά είναι η απαίτηση από πελάτες ή επενδυτές και η αποδεδειγμένη σχέση μεταξύ E.S.G. θεμάτων και οικονομικής απόδοσης. Ενώ, άλλοι λόγοι που θα μπορούσαν να τους ωθήσουν στη χρήση E.S.G. κριτηρίων είναι η επιβολή αυτού από κανονιστικές ή νομικές απαιτήσεις, η καλύτερη ποιότητα των πληροφοριών ή η ανάπτυξη της ικανότητας τους να τις διαχειριστούν. Από τον αριθμό των ερωτηθέντων που δήλωσαν πως τα κριτήρια τους περιλαμβάνουν θέματα E.S.G., το 70% περίπου αυτών απάντησαν πως ο λόγος που τα λαμβάνουν υπόψη είναι για την καλύτερη διαχείριση των επενδυτικών κινδύνων. Ενώ, μικρότερο αλλά σημαντικό ποσοστό, δήλωσαν πως ο λόγος που τα λαμβάνουν υπόψη είναι αποκλειστικά το ότι το απαιτούν οι πελάτες ή οι επενδυτές. Άλλοι ερωτηθέντες απάντησαν ότι θεωρούν τα E.S.G. θέματα ένα δείκτη για τη μέτρηση της ποιότητας του management ή ένα μέσο για να εντοπίσουν

επενδυτικές ευκαιρίες. Τέλος, ένα ποσοστό ύψους 40% των ερωτηθέντων δήλωσε πως λαμβάνουν υπόψη E.S.G. θέματα απλά για να αποκομίσουν όφελος για τη φήμη της εταιρίας τους ή γιατί οι κανονισμοί το απαιτούν.

Σχετικά με το πως οι αναλυτές λαμβάνουν μέχρι στιγμής τα δεδομένα αυτά, το 80% αυτών δήλωσε ότι λαμβάνει την πληροφόρηση από δημόσια ενημέρωση και το 70% αυτών από έρευνες τρίτων. Ενώ, μόλις το 60% των αναλυτών λαμβάνει την πληροφόρηση από αναφορές και δηλώσεις της ίδιας της εταιρίας.

Σημαντικό σημείο της έρευνας επίσης αποτελεί το ερώτημα για το πως οι αναλυτές εντοπίζουν τα υλικά σημεία από το σύνολο των σχετικών πληροφοριών. Για το θέμα αυτό, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως αξιολογούν τα υλικά σημεία συμβουλευμένοι έρευνες τρίτων και έρευνες ή παρουσιάσεις από εσωτερικές ομάδες διαχειριστών χαρτοφυλακίου. Μόνο το 20% των ερωτηθέντων δήλωσαν πως αξιολογούν τα θέματα βασισμένοι σε λογιστικά πρότυπα αειφορίας.[160]

Σύμφωνα με τα δεδομένα, των ερωτηματολογίων, οι απαιτήσεις των προτύπων που θεωρούνται πιο σημαντικές από τις επιχειρήσεις, διαμορφώθηκαν ως εξής :

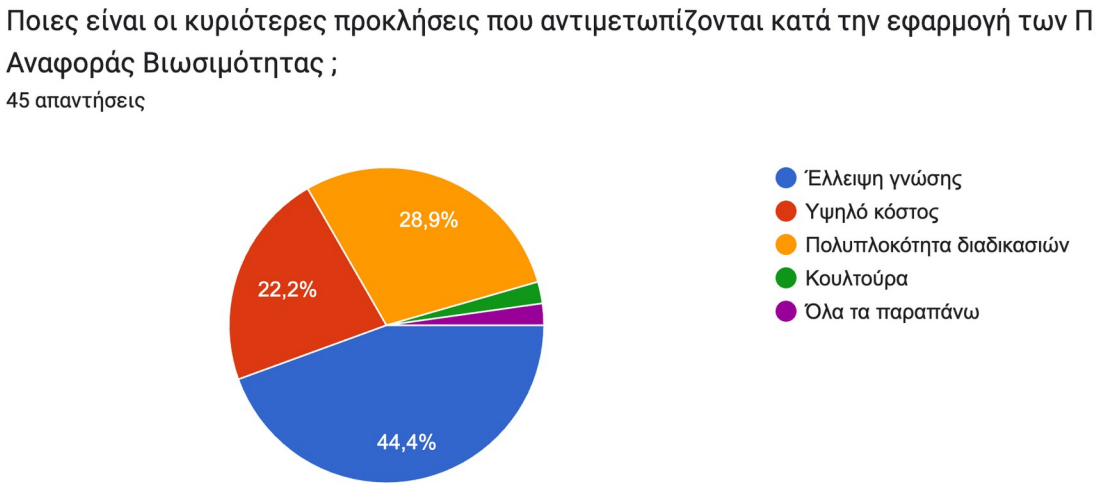
Γράφημα 5 : Ποιες απαιτήσεις των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θεωρείτε πιο σημαντικές ;

Έμφαση δίνεται κυρίως στις περιβαλλοντικές πτυχές, οι οποίες σχετίζονται με τη διαχείριση φυσικών πόρων και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Ακολουθούν οι κοινωνικές απαιτήσεις, που περιλαμβάνουν θέματα όπως η ευημερία των εργαζομένων και οι κοινωνικές ευθύνες. Τέλος, οι διοικητικές απαιτήσεις καταλαμβάνουν μικρότερο αλλά σημαντικό μερίδιο, τονίζοντας τη σημασία της εσωτερικής διακυβέρνησης και συμμόρφωσης. Η κατανόηση των

[160] Environmental, Social and Governance (ESG) Survey Report, διαθέσιμη online https://www.cfainstitute.org/-/media/documents/survey/esg-survey-report-2017.ashx

απαιτήσεων που θεωρούνται πιο σημαντικές αναδεικνύει τις προτεραιότητες που θέτουν οι επιχειρήσεις και τις ανάγκες που προσπαθούν να καλύψουν.

Οι κύριες προκλήσεις και οι σημαντικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις κατά την εφαρμογή των προτύπων σχετίζονται με την πολυπλοκότητα, τη γνώση, και τους πόρους. Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι σημαντικότερες προκλήσεις όπως αναφέρθηκαν από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις.

Γράφημα 6 : Ποιες είναι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται κατά την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Η έλλειψη γνώσης, με το υψηλότερο ποσοστό, φαίνεται να αποτελεί την σημαντικότερη πρόκληση για τις επιχειρήσεις. Η παράμετρος αυτή μπορεί να περιλαμβάνει θέματα όπως την ανεπαρκή κατανόηση των απαιτήσεων των προτύπων, την απουσία εξειδικευμένου προσωπικού και τη δυσκολία στη συλλογή και ερμηνεία σχετικών δεδομένων. Λόγω των παραπάνω, επηρεάζεται η δυνατότητα των επιχειρήσεων να ενσωματώσουν αποτελεσματικά τις πρακτικές των προτύπων, καθώς η κατανόηση τους αποτελεί τη βάση για την εφαρμογή τους.

Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών φαίνεται να θεωρείται η δεύτερη μεγαλύτερη πρόκληση. Οι επιχειρήσεις συχνά αναφέρουν ότι οι απαιτήσεις των προτύπων συνοδεύονται από πολύπλοκες διαδικασίες, οι οποίες περιλαμβάνουν εκτενή αναφορές, συνεχή παρακολούθηση δεδομένων, και αλληλεπιδράσεις με διάφορους φορείς. Αυτό μπορεί να αποτρέψει την πλήρη εφαρμογή των προτύπων, ειδικά σε επιχειρήσεις με περιορισμένη διοικητική δομή.

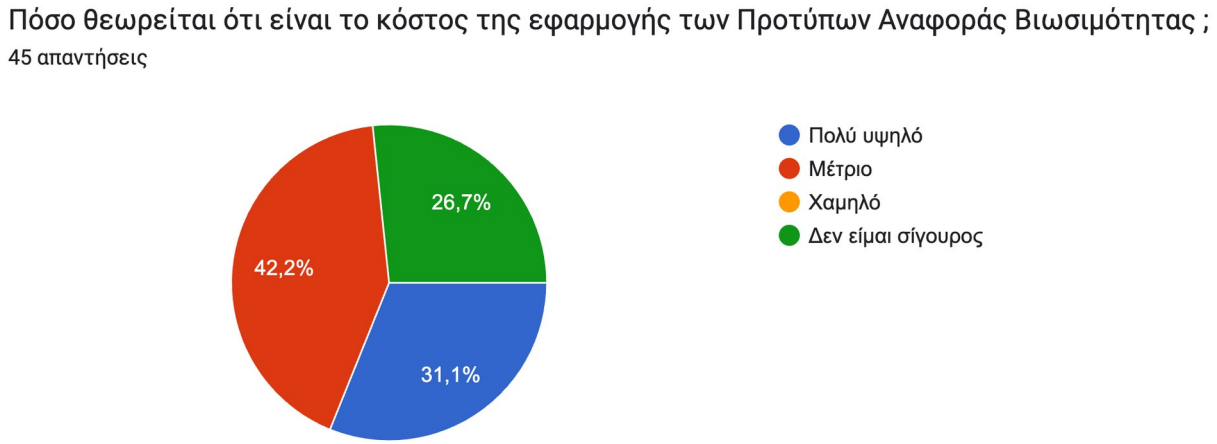
Το υψηλό κόστος, αποτελεί επίσης μια σημαντική ανησυχία. Η εφαρμογή των προτύπων απαιτεί επενδύσεις σε εξοπλισμό, εκπαιδευτικά προγράμματα και υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων. Αυτές οι απαιτήσεις καθιστούν δύσκολη την εναρμόνιση των επιχειρήσεων με περιορισμένους πόρους.

Ενώ, ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων αντιμετωπίζει μια συνδυασμένη πρόκληση από την έλλειψη γνώσης, την πολυπλοκότητα διαδικασιών και το υψηλό κόστος. Αυτές οι επιχειρήσεις βρίσκονται σε ιδιαίτερα μειονεκτική θέση, καθώς πρέπει να διαχειριστούν ταυτόχρονα πολλαπλές δυσκολίες.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι μερικές επιχειρήσεις αναφέρουν ότι η αλλαγή της κουλτούρας αποτελεί το σημαντικό εμπόδιο στην υιοθέτηση των προτύπων. Πρόκειται για αντιστάσεις που παρατηρούνται στην εσωτερική αλλαγή και την προσαρμογή σε νέες πρακτικές, ειδικά σε οργανισμούς που έχουν παραδοσιακές δομές.

Συμπερασματικά, η ανάλυση δείχνει ότι η έλλειψη γνώσης και η πολυπλοκότητα διαδικασιών είναι τα κυριότερα εμπόδια, επηρεάζοντας σχεδόν τα 3/4 των επιχειρήσεων. Προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην εκπαίδευση, ώστε να ενισχυθεί η υιοθέτηση των προτύπων. Επιπλέον, η αντιμετώπιση του κόστους απαιτεί στρατηγικές υποστήριξης, όπως επιδοτήσεις ή εργαλεία χρηματοδότησης για μικρότερες επιχειρήσεις. Τέλος, ενώ οι προκλήσεις όπως η κουλτούρα ή οι συνδυασμένες δυσκολίες εμφανίζονται λιγότερο συχνά, δεν πρέπει να παραγνωρίζονται, καθώς μπορούν να αποτελέσουν εμπόδια για την αποτελεσματική υλοποίηση σε συγκεκριμένους τύπους επιχειρήσεων.

Σχετικά με την ανάλυση για την εκτίμηση του κόστους εφαρμογής των προτύπων, τα αποτελέσματα διαμορφώθηκαν όπως φαίνεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Γράφημα 7 : Πόσο θεωρείται ότι είναι το κόστος της εφαρμογής των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων, θεωρεί το κόστος εφαρμογής διαχειρίσιμο, υποδηλώνοντας ότι μπορεί να ενσωματωθεί στα λειτουργικά τους έξοδα. Αντιθέτως, ένα εξίσου υψηλό ποσοστό, αξιολογεί το κόστος υψηλό, γεγονός που αντικατοπτρίζει την πρόκληση της συμμόρφωσης με τα E.S.G. πρότυπα, ειδικά για επιχειρήσεις με περιορισμένους πόρους. Ενώ, ένα

σημαντικό ποσοστό, δεν έχει σαφή εικόνα για το κόστος, πιθανώς λόγω περιορισμένης πληροφόρησης ή εμπειρίας.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ενώ οι περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούν το κόστος μέτριο, υπάρχει αξιοσημείωτη αβεβαιότητα, αλλά και ανησυχία για την επιβάρυνση που τελικά θα επιφέρει η εφαρμογή των προτύπων.

Σχετικά με τις κατηγορίες κόστους που φαίνεται να είναι οι πιο σημαντικές, τα αποτελέσματα είχαν ως εξής :

Γράφημα 8 : Ποιες από τις παρακάτω κατηγορίες κόστους σας φαίνονται πιο σημαντικές στην εφαρμογή Προτύπων Βιωσιμότητας;

Τα κόστη παραγωγής, αποτελούν την πιο συχνά αναφερόμενη κατηγορία κόστους. Περιλαμβάνουν δαπάνες που σχετίζονται με την προσαρμογή των διαδικασιών παραγωγής για να πληρούν τις απαιτήσεις των προτύπων.

Τα κόστη διαχείρισης αποτελούν την δεύτερη πιο σημαντική κατηγορία. Περιλαμβάνουν τις δαπάνες για την παρακολούθηση, την αναφορά δεδομένων και τη διασφάλιση συμμόρφωσης.

Τα κόστη εφοδιαστικής αλυσίδας σχετίζονται με την ανάγκη συμμόρφωσης των προμηθευτών και τη διαφάνεια στην αλυσίδα αξίας.

Τα κόστη πιστοποίησης, αφορούν τη διαδικασία πιστοποίησης σύμφωνα με τα πρότυπα βιωσιμότητας, ειδικά για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυστηρά ρυθμιζόμενους τομείς.

Η ανάλυση δείχνει ότι τα κόστη παραγωγής και διαχείρισης αποτελούν τις δύο κυριότερες ανησυχίες, ενώ τα κόστη πιστοποίησης και εφοδιαστικής αλυσίδας είναι επίσης σημαντικά, αλλά λιγότερο έντονα. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για στρατηγικές που να μειώνουν τα διαχειριστικά

και παραγωγικά κόστη, καθώς και την ανάγκη για ενίσχυση της αποδοτικότητας σε όλη την εφοδιαστική αλυσίδα.

Ακολουθεί η ανάλυση για τις κυριότερες πηγές κόστους που σχετίζονται με την εφαρμογή των προτύπων, για την οποία τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν τα παρακάτω.

Γράφημα 9 : Ποιες είναι οι κυριότερες πηγές κόστους που σχετίζονται με την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Η εκπαίδευση του προσωπικού αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή κόστους, καθώς οι επιχειρήσεις χρειάζονται σημαντικές επενδύσεις για να εξοικειώσουν τους εργαζομένους με τις απαιτήσεις των προτύπων.

Οι δαπάνες για εξωτερικούς συμβούλους είναι επίσης σημαντικές, ιδιαίτερα για επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν εσωτερική τεχνογνωσία.

Η συλλογή των δεδομένων για την μέτρηση και την παρακολούθηση των δεικτών E.S.G. αναφέρεται ως σημαντική πηγή κόστους επίσης, απαιτώντας επενδύσεις σε τεχνολογικά εργαλεία που έως τώρα παραλειπόταν.

Τέλος, η υλοποίηση των στόχων αναφέρεται λιγότερο συχνά ως πηγή κόστους, πιθανώς επειδή συνδέεται με πιο μακροπρόθεσμες δαπάνες.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι η εκπαίδευση προσωπικού και οι δαπάνες για εξωτερικούς συμβούλους είναι οι κυριότερες πηγές κόστους για τις επιχειρήσεις. Η συλλογή δεδομένων έρχεται τρίτη, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για επενδύσεις σε συστήματα παρακολούθησης. Οι επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν λύσεις που μειώνουν αυτά τα κόστη, όπως η ανάπτυξη εσωτερικής τεχνογνωσίας και η χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων.

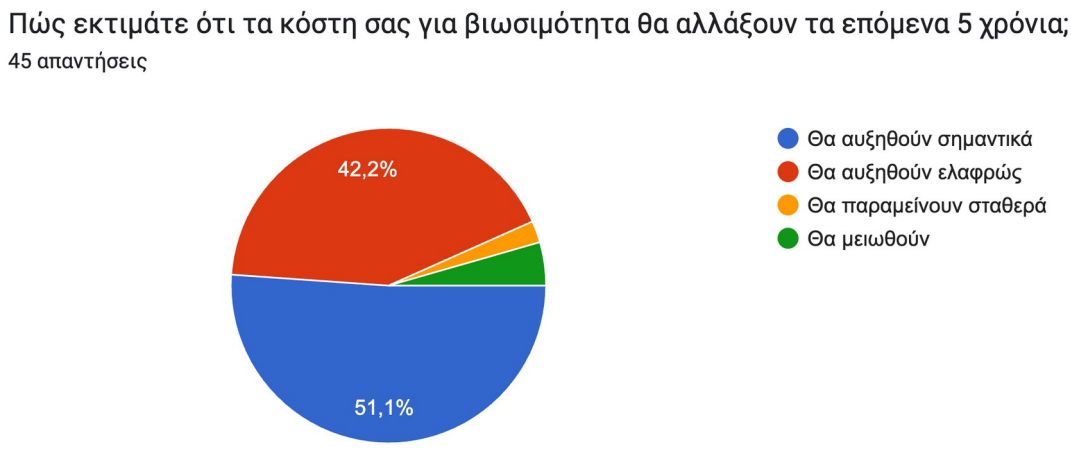
Σχετικά με τη συμπεριφορά του κόστους τα επόμενα 5 έτη, τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το 90% περίπου των ερωτηθέντων, αναμένουν αυτά να αυξηθούν, εκ των οποίων το 51,11% αναμένει να αυξηθούν σημαντικά. Οι αυξήσεις αυτές αποδίδονται κυρίως στις νέες απαιτήσεις συμμόρφωσης, στις ανάγκες για επενδύσεις σε νέο εξοπλισμό και σε τεχνολογίες παρακολούθησης και αναφοράς και στην προσαρμογή στις αλλαγές των κανονισμών.

Το 42,22% αναμένει να αυξηθούν ελαφρώς. Αυτή η κατηγορία πιθανώς περιλαμβάνει επιχειρήσεις που έχουν ήδη κάνει βασικές επενδύσεις ή ήδη διαθέτουν σχετική εμπειρία στη συμμόρφωση με τα πρότυπα.

Αντίθετα, το 4,44% μόνο των επιχειρήσεων αναμένει τα κόστη να μειωθούν. Αυτή η αντίληψη είναι πιο πιθανή από επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει ήδη σε βιώσιμες πρακτικές και τεχνολογίες και βλέπουν μακροπρόθεσμα οφέλη από τις αρχικές επενδύσεις. Όπως τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους και την απόσβεση των δαπανών που έχουν ήδη πραγματοποιήσει.

Τέλος, το 2,22% αναμένει ότι τα κόστη θα παραμείνουν σταθερά. Αυτό υποδεικνύει επιχειρήσεις που έχουν ήδη ευθυγραμμιστεί με τα πρότυπα και σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα δεν βλέπουν την ανάγκη για περαιτέρω αλλαγές στις διαδικασίες τους.

Τα αποτελέσματα αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα.

Γράφημα 10 : Πώς εκτιμάτε ότι τα κόστη σας για βιωσιμότητα θα αλλάξουν τα επόμενα 5 χρόνια;

Εν κατακλείδι, η πλειοψηφία των επιχειρήσεων αναμένει αυξήσεις στα κόστη, υποδεικνύοντας ότι η μετάβαση προς τη βιωσιμότητα εξακολουθεί να είναι μια δαπανηρή διαδικασία. Ωστόσο, το γεγονός ότι ένα ποσοστό βλέπει μόνο ελαφρές αυξήσεις δείχνει μια σχετική ωρίμανση στις διαδικασίες για ορισμένες επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις που αναμένουν μείωση ή σταθερότητα πιθανότατα έχουν επενδύσει ήδη σε τεχνολογίες και στρατηγικές που μειώνουν το

κόστος μακροπρόθεσμα. Αυτή η τάση καταδεικνύει την ανάγκη για πολιτικές και εργαλεία που θα βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να διαχειριστούν καλύτερα το κόστος μετάβασης.

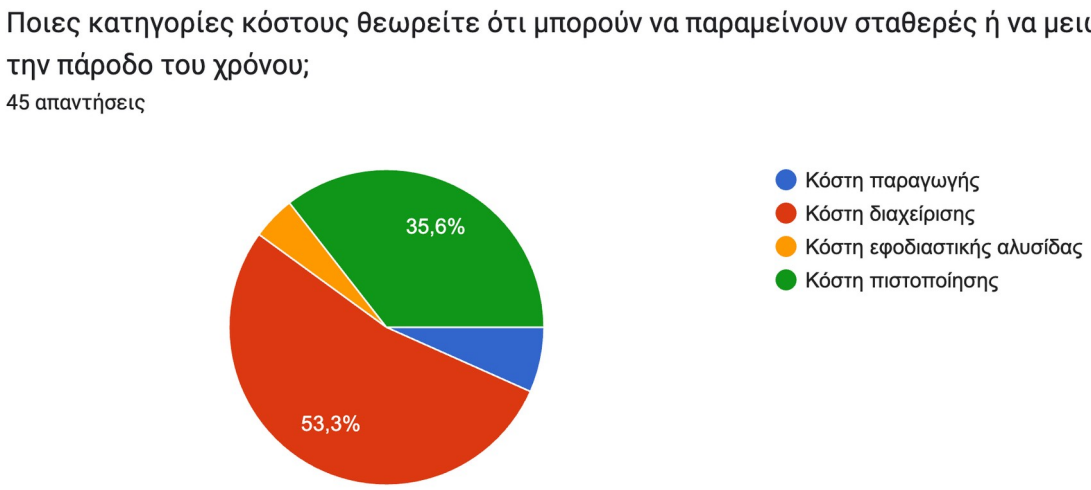
Σχετικά με την αναμενόμενη πορεία των διάφορων κατηγοριών κόστους, το 53,3% θεωρούν ότι τα κόστη διαχείρισης πρόκειται να σταθεροποιηθούν ή να μειωθούν. Οι λόγοι περιλαμβάνουν την εισαγωγή αυτοματισμών και τεχνολογιών διαχείρισης δεδομένων καθώς και τη βελτιστοποίηση των διαδικασιών μέσω εμπειρίας και εξειδίκευσης.

Το 35,5% θεωρούν ότι ανάλογη συμπεριφορά θα έχουν και τα κόστη πιστοποίησης. Θεωρώντας ότι η διαδικασία πιστοποίησης θα γίνει πιο αποδοτική. Αυτό μπορεί να οφείλεται στη βελτίωση της πρόσβασης σε πιστοποιημένα πρότυπα και στη μείωση της πολυπλοκότητας των απαιτήσεων.

Μόνο ένα μικρό ποσοστό, το 6,6% θεωρεί ότι τα κόστη παραγωγής μπορούν να μειωθούν. Η μείωση θα εξαρτηθεί από την υιοθέτηση καινοτόμων τεχνολογιών και τη χρήση βιώσιμων υλικών.

Τέλος, ένα επίσης μικρό ποσοστό, το 4,4% θεωρούν ότι το κόστος στην εφοδιαστική αλυσίδα μπορεί να μειωθεί, με τις απαιτήσεις συμμόρφωσης και διαφάνειας να αυξάνουν τελικά τη σταθερότητα.

Διαγραμματικά, η αποτύπωση των αποτελεσμάτων φαίνεται παρακάτω.

Γράφημα 11 : Ποιες κατηγορίες κόστους θεωρείτε ότι μπορούν να παραμείνουν σταθερές ή να μειωθούν με την πάροδο του χρόνου;

Τα κόστη διαχείρισης και τα κόστη πιστοποίησης είναι οι πιο πιθανές κατηγορίες που μπορεί να παραμείνουν σταθερές ή να μειωθούν, υποδεικνύοντας το δυναμικό βελτιστοποίησης σε

αυτούς τους τομείς. Αντίθετα, τα κόστη παραγωγής και εφοδιαστικής αλυσίδας παρουσιάζουν λιγότερες πιθανότητες μείωσης, λόγω της αυξημένης πολυπλοκότητας των απαιτήσεων.

Για το καίριο θέμα του πως αναμένεται τα κόστη αυτά να επηρεάσουν την οικονομική απόδοση, λήφθηκαν τα εξής αποτελέσματα.

Γράφημα 12 : Πώς επηρεάζει το κόστος αυτό την οικονομική απόδοση;

Το 35,6% θεωρούν ότι τα κόστη θα έχουν μέτριο αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομική απόδοση των επιχειρήσεων και δεν θα προκληθούν σημαντικά προβλήματα στην αποδοτικότητα τους. Θεωρούν λοιπόν το κόστος διαχειρίσιμο. Η στάση αυτή δείχνει μία αισιόδοξη προσέγγιση με τις επιχειρήσεις να είναι διατεθημένες να επενδύσουν στην εφαρμογή των προτύπων χωρίς να δείχνουν ανησυχία για τις οικονομικές επιπτώσεις.

Το 31,1% θεωρούν ότι τα κόστη θα είναι ουδέτερα και δεν θα έχουν ουσιαστική επίδραση στην απόδοση των επιχειρήσεων. Η στάση αυτή δείχνει ακόμη μεγαλύτερη αισιοδοξία με τις επιχειρήσεις να εκτιμούν ότι είναι ήδη επαρκώς προετοιμασμένες και τα μελλοντικά οφέλη τους πρόκειται να εξισορροπήσουν ή και να υπερκαλύψουν τα κόστη τους.

Αντιθέτως, το 20% των ερωτηθέντων εμφανίζονται πιο προβληματισμένοι. Θεωρούν ότι τα κόστη θα έχουν σοβαρό αντίκτυπο και τελικά θα υπάρξει σημαντική δυσκολία συμμόρφωσης. Η άποψη αυτή αντανακλά την ανησυχία των επιχειρήσεων για το βαθμό προσαρμοστικότητας τους στις υψηλές απαιτήσεις των προτύπων, ιδιαίτερα όταν οι πόροι τους είναι περιορισμένοι.

Τέλος, ένα μικρό ποσοστό εστιάζει στα πλεονεκτήματα και θεωρεί ότι τα κόστη θα έχουν θετική αντίδραση λόγω των μακροπρόθεσμων ωφελειών που θα αποκομίσουν οι επιχειρήσεις. Οι ωφέλειες αυτές περιλαμβάνουν τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της φήμης και την πρόσβαση σε νέες αγορές. Γεγονότα που αναμένεται ότι σε βάθος χρόνου θα αντισταθμίσουν τα κόστη.

Σχετικά με τα αναμενόμενα οφέλη, το πιο συχνά αναφερόμενο όφελος που αναμένεται να προκύψει από την εφαρμογή των προτύπων είναι η βελτίωση της φήμης των επιχειρήσεων. Οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν έστω ελάχιστα από το σύνολο των προτύπων διαπιστώνουν βελτίωση της εικόνας τους και της αξιοπιστίας τους προς την αγορά.

Άλλο σημαντικό όφελος που αναμένουν οι επιχειρήσεις από την εφαρμογή των προτύπων είναι η αύξηση της πελατειακής βάσης τους, άρα η δυναμικότερη θέση τους στη αγορά. Η τάση των πελατών να δείχνουν όλο και περισσότερο ενδιαφέρον για E.S.G. κριτήρια ενισχύει και τα κίνητρα των επιχειρήσεων να τα εφαρμόσουν.

Από ένα μικρό ποσοστό θεωρείται ότι η εφαρμογή των προτύπων μπορεί ταυτόχρονα να μειώσει και τα λειτουργικά κόστη των επιχειρήσεων, κυρίως μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας τους και της βέλτιστης διαχείρισης των πόρων τους.

Ένα μικρότερο ακόμα ποσοστό ερωτηθέντων θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις θα αποκομίσουν ένα συνδυασμό όλων των παραπάνω ωφελειών, επισημαίνοντας τη συνολική αξία συμμόρφωσης με τα πρότυπα. Η βελτίωση της φήμης, η αύξηση της πελατειακής βάσης και η μείωση των λειτουργικών εξόδων, συνδυαστικά αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντική βελτίωση της συνολικής απόδοσης.

Τέλος, μια άποψη που αξίζει να σημειωθεί, είναι ότι η εφαρμογή των προτύπων αναμένεται να συμβάλει στην μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων αφού αποσβεστεί το κόστος υλοποίησης των επενδύσεων της.

Διαγραμματικά, οι άνω απόψεις παρουσιάζονται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 13 : Ποια είναι τα κύρια οφέλη από την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Τελικά, η βελτίωση της φήμης αποτελεί το κύριο όφελος, υποδεικνύοντας τη σημασία που έχει η δημόσια αντίληψη για τις πρακτικές των επιχειρήσεων.

Στη συνέχεια, παρατηρώντας τις κύριες πηγές ωφέλειας που θα προκύψουν από την εφαρμογή των προτύπων, παρατηρείται ότι η πιο συχνά αναφερόμενη πηγή ωφέλειας, με ποσοστό 42,2% θεωρείται το κόστος εξοικονόμησης. Μείωση του κόστους εξοικονόμησης θα προκύψει με μείωση των λειτουργικών εξόδων, όπως προαναφέρθηκε, με την βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας που μειώνει τις δαπάνες για ενέργεια. Επίσης, με τη καλύτερη διαχείριση των πόρων και την ανακύκλωση.

Εξίσου σημαντική πηγή ωφέλειας, με ποσοστό 31,1% θεωρείται η δυνατότητα λήψης εξωτερικής χρηματοδότησης ή επιδοτήσεων μέσω κρατικών προγραμμάτων ή επενδύσεων που ευνοούν την βιωσιμότητα. Η συμμόρφωση με τα πρότυπα συχνά αποτελεί κριτήριο επιλεξιμότητας για την ένταξη σε κρατικά επιδοτούμενα προγράμματα και αντιστρόφως οι κρατικές επιδοτήσεις λειτουργούν ως κίνητρο για τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν βιώσιμες πρακτικές. Επιπλέον, πολλές τράπεζες δείχνουν πλέον ιδιαίτερη προτίμηση σε επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με E.S.G. κριτήρια και παρέχουν σε αυτές προνομιακούς όρους χρηματοδότησης.

Τέλος, το υπόλοιπο 26,7% θεωρεί ως κύρια πηγή ωφέλειας τη δυνατότητα της επιχείρησης να προσελκύσει νέους πελάτες και να εισέλθει σε νέες αγορές που θα δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στις πρακτικές της και δεν θα επικεντρώνονται μόνο σε οικονομικούς παράγοντες. Η βελτίωση της φήμης των επιχειρήσεων θα τους προσφέρει τη δυνατότητα να διαφοροποιηθούν έναντι των ανταγωνιστών τους και να εξασφαλίσουν μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Μια σύνοψη των σχετικών απαντήσεων παρουσιάζεται στο παρακάτω γράφημα ως εξής.

Γράφημα 14 : Ποιες είναι οι κύριες πηγές ωφέλειας που παρατηρείτε από τις βιώσιμες πρακτικές;

Τα αποτελέσματα της έρευνας κατέληξαν στο ότι η εξοικονόμηση κόστους είναι η κύρια ωφέλεια που λαμβάνουν οι επιχειρήσεις από τις βιώσιμες πρακτικές που εφαρμόζουν. Οι βιώσιμες πρακτικές τους λοιπόν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως στρατηγικό εργαλείο για τη μείωση των

λειτουργικών εξόδων τους. Η εξωτερική χρηματοδότηση και οι νέες αγορές αποτελούν επίσης σημαντικές πηγές ωφέλειας και οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα μελλοντικά, θα επιδιώκουν την ανάπτυξη τους μέσω των βιώσιμων πρακτικών τους. Τελικά, τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις είναι πολυδιάστατα.

Συγκεκριμένα, για το θέμα της αλλαγής στην πελατειακή βάση, οι συμπεριφορές που αναμένονται είναι οι εξής.

Γράφημα 15 : Έχετε παρατηρήσει αλλαγές στην πελατειακή σας βάση λόγω των βιώσιμων πρακτικών;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων αναφέρουν ότι αναμένουν μικρή μόνο αύξηση στην πελατειακή τους βάση, κάτι που υποδεικνύει ναι μεν θετική, αλλά ωστόσο περιορισμένη επίδραση από τις βιώσιμες πρακτικές. Οι άποψη αυτή καταδεικνύει τη συντηρητική στάση των καταναλωτών και την ανεπαρκή πληροφόρηση τους για E.S.G. θέματα.

Ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό αναφέρει ότι η πελατειακή βάση δεν πρόκειται να επηρεαστεί από το αν εφαρμόζονται ή όχι βιώσιμες πρακτικές. Η άποψη αυτή υποδεικνύει ότι οι καταναλωτές δεν έχουν ακόμη συνειδητοποιήσει την αξία της βιωσιμότητας άρα δεν τους επηρεάζει στις αποφάσεις τους. Οι παράγοντες που αποκλειστικά τους επηρεάζουν είναι η τιμή και η ποιότητα αφήνοντας περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα σε δεύτερη θέση. Γίνεται λοιπόν αντιληπτή η ανάγκη για ενημέρωση των καταναλωτών με στόχο την ευαισθητοποίηση τους.

Ενώ, αξίζει να σημειωθεί ότι το 22,2% των επιχειρήσεων δεν γνωρίζουν καν αν τελικά θα έχουν αλλαγές στην πελατειακή τους βάση λόγω των βιώσιμων πρακτικών τους. Στη χειρότερη περίπτωση μάλιστα, μπορεί να προκληθεί μείωση της πελατειακής βάσης. Αν υποθέσουμε ότι τα κόστη των επιχειρήσεων από την εφαρμογή των προτύπων θα επιβαρύνουν σε έναν βαθμό τον τελικό καταναλωτή, σε συνάρτηση με την στάση των καταναλωτών να δείχνουν ιδιαίτερη βαρύτητα στην τιμή, η άποψη περί αύξησης της πελατειακής βάσης, καταρρίπτεται.

Τέλος, ένα μικρό μόνο ποσοστό αναμένει αύξηση της πελατειακής βάσης τους. Παρόλο που το ποσοστό είναι περιορισμένο, καταδεικνύει ότι κάποιες επιχειρήσεις έχουν αναγνωρίσει τη σημαντικότητα των βιώσιμων πρακτικών ως εργαλείο εισόδου σε νέες αγορές.

Η πλειοψηφία λοιπόν των ερωτηθέντων δεν βλέπει σημαντικές αλλαγές στην πελατειακή βάση ή παραμένει αβέβαιη. Γεγονός που υποδηλώνει ότι οι βιώσιμες πρακτικές δεν αποτελούν ακόμη κρίσιμο παράγοντα διαφοροποίησης για τις επιχειρήσεις. Καταλήγοντας τελικά στο ότι απαιτούνται στοχευμένες στρατηγικές marketing και προβολής ώστε να αξιοποιηθούν τα οφέλη από τις βιώσιμες πρακτικές στην πελατειακή βάση των επιχειρήσεων.

Αναφορικά, όχι μόνο με την επίδραση προς την πελατειακή βάση, αλλά με την γενικότερη συνολική απόδοση των επιχειρήσεων, τα ευρήματα ήταν τα εξής.

Γράφιμα 16 : Πόσο πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα επηρεάσει τη συνολική απόδοση των επιχειρήσεων;

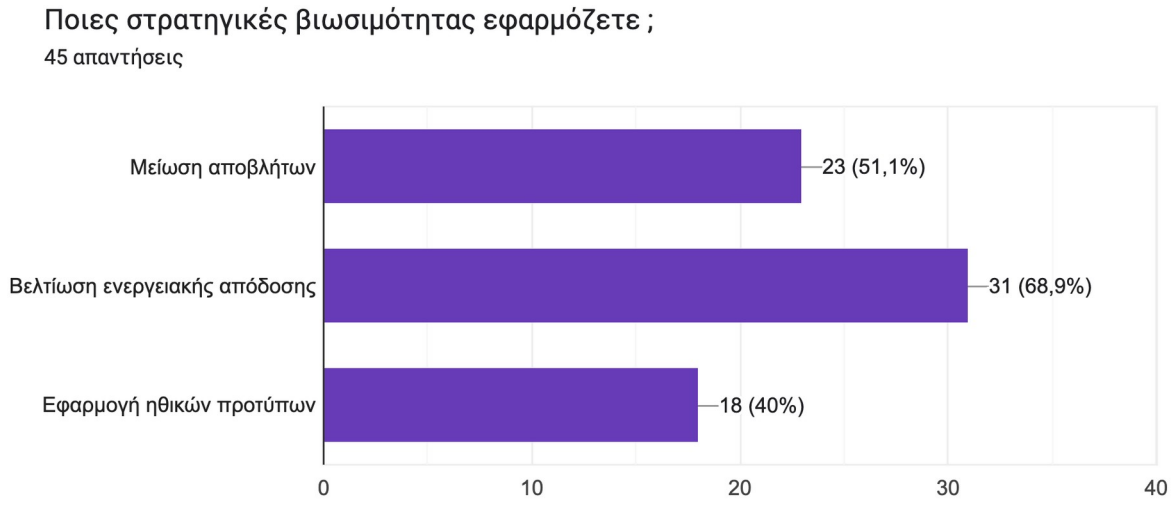
Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, θεωρούν ότι η εφαρμογή των προτύπων θα έχει θετική ή πολύ θετική επίδραση στη συνολική τους απόδοση ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα και την αξιοπιστία τους. Η συμμόρφωση με E.S.G. κριτήρια φαίνεται να συνδέεται με την ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ενδιαφερόμενων μερών για την επιχείρηση, συμπεριλαμβανόμενων των επενδυτών, δημιουργώντας έτσι μακροπρόθεσμα οφέλη και για την εταιρική βιωσιμότητα.

Ωστόσο, παραμένει ισχυρό το ποσοστό όσων θεωρούν ότι τα πρότυπα θα είναι ουδέτερα, δεν θα επηρεάσουν δηλαδή ούτε αρνητικά, ούτε θετικά την απόδοση τους. Η άποψη αυτή, πιθανόν να υιοθετείται από τις επιχείρησης που δεν συνδέουν τις βιώσιμες πρακτικές με μετρήσιμα οικονομικά οφέλη και καταδεικνύει ότι ενδεχομένως οι επιχειρήσεις να χρειάζονται περισσότερη και καλύτερη ενημέρωση σχετικά με την αξιοποίηση των προτύπων.

Τέλος, λίγες επιχειρήσεις θεωρούν ότι τα πρότυπα E.S.G. μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την απόδοση τους. Οι λόγοι που στηρίζουν την άποψη αυτή είναι κυρίως οι οικονομικές επιβαρύνσεις όπως το κόστος των αρχικών επενδύσεων σε τεχνολογίες και υποδομές και των υψηλών λειτουργικών δαπανών, ή και άλλες προκλήσεις που μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο.

Γενικά, τα πρότυπα καταδεικνύονται ως εργαλείο βελτίωσης της συνολικής απόδοσης των επιχειρήσεων. Παρόλο που υπάρχουν και διαφορετικές απόψεις, το θετικό πρόσημο των περισσότερων απαντήσεων δείχνει ότι τα πρότυπα γίνονται σταδιακά αποδεκτά από τις επιχειρήσεις.

Τα ευρήματα σχετικά με τις εφαρμοζόμενες στρατηγικές βιωσιμότητας, αποτελούν κρίσιμο σημείο καθώς αναδεικνύουν τις προτεραιότητες που θέτουν οι επιχειρήσεις και το πως αντιλαμβάνονται την αξία αυτών στη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Γράφημα 17 : Ποιες στρατηγικές βιωσιμότητας εφαρμόζετε ;

Το πλήθος των επιχειρήσεων εφαρμόζουν ήδη πρακτικές για βελτίωση της ενεργειακής τους απόδοσης. Αυτή αποτελεί γενικότερα την πιο διαδεδομένη στρατηγική, δεδομένου ότι συμβάλλει και στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος καθώς και στην εξοικονόμηση κόστους για τις επιχειρήσεις.

Ένα μικρότερο, αλλά εξίσου σημαντικό ποσοστό εστιάζει σε δράσεις για μείωση των αποβλήτων. Σε γενικά πλαίσια, η διαχείριση και η μείωση των αποβλήτων είναι κρίσιμη για τη βιωσιμότητα ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μονάδες που παράγουν σημαντικές ποσότητες αποβλήτων και απορριμμάτων.

Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων που εφαρμόζει ηθικά πρότυπα είναι συγκριτικά μικρότερο. Για την ακρίβεια, μόνο το ¼ των επιχειρήσεων εστιάζουν σε θέματα όπως οι δίκαιες

εργασιακές πρακτικές και η διαφάνεια στη λειτουργία τους. Παρά του ότι η εφαρμογή τέτοιων προτύπων εμφανίζεται σε μικρότερο βαθμό, πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή τους είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κοινωνική υπευθυνότητα. Συμπερασματικά, υπάρχει έντονη η ανάγκη περαιτέρω ενίσχυσης των στρατηγικών.

Τελικά, η εφαρμογή των προτύπων, φαίνεται να επηρεάζει τις στρατηγικές για βιωσιμότητα όπως φαίνεται παρακάτω.

Γράφημα 18 : Πόσο σας επηρεάζει η αναφορά των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας στη στρατηγική σας για βιωσιμότητα ;

Πάνω από τις μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ότι η εφαρμογή των προτύπων έχει επηρεάσει τη στρατηγική τους σε μικρό μόνο βαθμό. Αυτό οφείλεται στην περιορισμένη ακόμα ενσωμάτωση των E.S.G. κριτηρίων και στον χαμηλό βαθμό συμμόρφωσης.

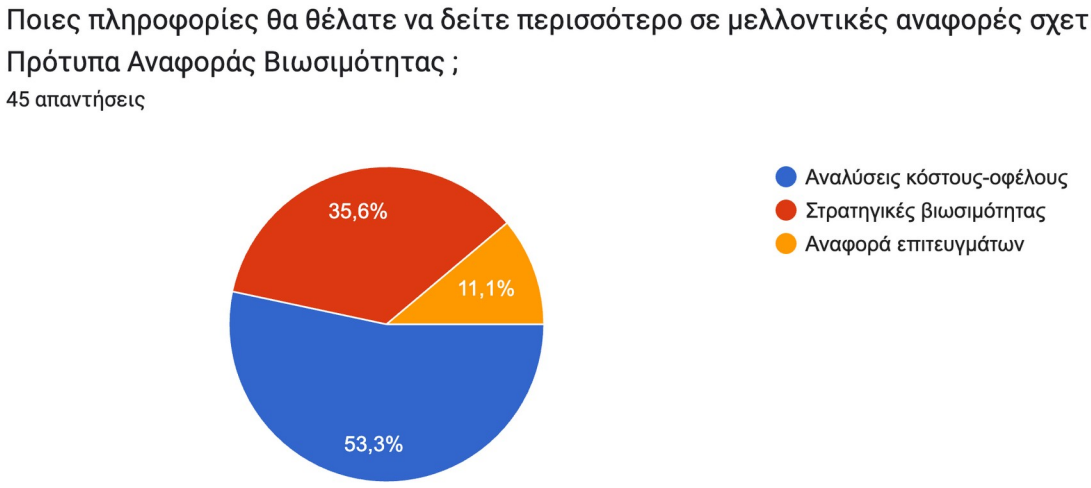
Αντιθέτως, ένα σημαντικό ποσοστό αναγνωρίζει ότι η εφαρμογή των προτύπων έχει μεγάλη επίδραση στη στρατηγική τους. Πρόκειται για επιχειρήσεις που βλέπουν την εφαρμογή των προτύπων ως ένα εργαλείο βελτίωσης της βιωσιμότητας τους.

Τέλος, μια μικρή ομάδα επιχειρήσεων δηλώνει ότι δεν έχει επηρεαστεί καθόλου η στρατηγική τους από κριτήρια E.S.G. Το γεγονός αυτό μπορεί να σχετίζεται με την ελλιπή ενημέρωση αυτών και τις διαφορετικές προτεραιότητες που θέτουν.

Τα άνω ευρήματα υποδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της εφαρμογής των προτύπων στις επιχειρησιακές στρατηγικές και την ανάγκη για στοχευμένη καθοδήγηση των επιχειρήσεων ώστε να συνδέσουν τα κριτήρια E.S.G. με τους στόχους τους.

Για να ανταποκριθούν οι επιχειρήσεις στις απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, πρέπει αρχικά να κατανοήσουν τις πραγματικές ανάγκες τους για τις παρεχόμενες πληροφορίες. Έπειτα, να

αξιολογήσουν την πληρότητα των πληροφοριών που ήδη γνωστοποιούν και να εντοπίσουν τα κενά και τα περιθώρια βελτίωσης. Σχετικά με τις πληροφορίες που οι ενδιαφερόμενοι επιθυμούν να βλέπουν περισσότερο σε μελλοντικές αναφορές, τα ευρήματα της έρευνας κατέληξαν στα παρακάτω.

Γράφημα 19 : Ποιες πληροφορίες θα θέλατε να δείτε περισσότερο σε μελλοντικές αναφορές σχετικά με τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων έχουν την ανάγκη για καλύτερη κατανόηση της οικονομικής απόδοσης των βιώσιμων πρακτικών, έτσι ζητάνε αναφορές που περιλαμβάνουν αναλυτικότερα στοιχεία για τα κόστη και τα οφέλη που απορρέουν από την εφαρμογή των προτύπων. Κρίνοντας την ανάλυση κόστους και οφέλους ως την κορυφαία προτεραιότητα υποδεικνύεται η ανάγκη των ενδιαφερόμενων να λάβουν τεκμηριωμένη πληροφόρηση για τα οικονομικά αποτελέσματα.

Ένα σημαντικό ποσοστό της τάξεως του 35,6% ενδιαφέρεται για καθοδήγηση, κατευθύνσεις και παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών, έτσι ζητάει την προβολή πρακτικών στρατηγικών που μπορούν να εφαρμοστούν.

Τέλος, ένα μικρότερο ποσοστό στρέφει το ενδιαφέρον του προς την αναφορά επιτευγμάτων και την προβολή των επιτυχιών. Γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για τις επιχειρήσεις που στο παρόν δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για κριτήρια E.S.G.

Αυτό που ενδιαφέρει τελικά τις επιχειρήσεις, είναι η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα τους και όχι η εφαρμογή πρακτικών που πρόκειται να βελτιώσουν την απόδοση τους μόνο βραχυπρόθεσμα. Σχετικά με τη συμβολή των προτύπων στην μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα, οι απόψεις έχουν ως εξής.

Γράφημα 20 : Θεωρείτε ότι τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας θα συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων;

Το 60% των επιχειρήσεων εκτιμά ότι μακροπρόθεσμα η εφαρμογή των προτύπων θα συμβάλει σημαντικά στη βιωσιμότητα τους. Οι επιχειρήσεις αυτές αναγνωρίζουν την ισχυρή επίδραση των E.S.G. κριτηρίων και τη σημασία υιοθέτησης βιώσιμων πρακτικών.

Το 28,9% των επιχειρήσεων πιστεύει ότι η συμβολή των προτύπων είναι περιορισμένη, υποδεικνύοντας την ανάγκη για καλύτερη ενσωμάτωση τους στις επιχειρησιακές λειτουργίες. Οι επιχειρήσεις αυτές ενδεχομένως να αντιμετωπίζουν δυσκολία στη μετάφραση των κατευθυντήριων γραμμών των πρότυπων σε πρακτικές εφαρμογές και τα οικονομικά οφέλη δεν είναι εμφανή για αυτούς.

Τέλος, ένα μικρό ποσοστό επιχειρήσεων θεωρεί ότι τα πρότυπα βιωσιμότητας δεν έχουν καμία συμβολή στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα τους. Η άποψη αυτή στηρίζεται από επιχειρήσεις που δεν έχουν θέσει τη βιωσιμότητα ως στόχο θεωρώντας ότι το υψηλό κόστος συμμόρφωσης δεν θα επιφέρει αντιλαμβανόμενη αξία.

Ωστόσο, η συνολική αντίληψη είναι θετική και οι αρνητικές αντιλήψεις στηρίζονται κυρίως στην ελλειπή πληροφόρηση για τα πλήρη οφέλη που μπορεί να αποκομίσουν οι επιχειρήσεις. Άλλο ένα σημείο όπου τονίζεται η ανάγκη για στοχευμένη ενημέρωση των επιχειρήσεων πριν την επιβολή των προτύπων ως υποχρεωτικά.

Με τις περιορισμένες πρακτικές που έως τώρα εφαρμόζονται, οι παρατηρήσεις σχετικά με τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Γράφημα 21 : Έχετε δει μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ;

Η πλειοψηφία έχει παρατηρήσει κάποια μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, δείχνοντας έτσι ότι οι πρακτικές έχουν αρχίσει να αποδίδουν. Αποδεικνύεται ότι ακόμα και μικρές αλλαγές στη λειτουργία των επιχειρήσεων, μπορούν συνολικά να έχουν ουσιαστικό αντίκτυπο. Η θετική άποψη των ενδιαφερόμενων μπορεί να λειτουργήσει ως κίνητρο για τις επιχειρήσεις να επενδύσουν σε επιπρόσθετες πρωτοβουλίες βιωσιμότητας.

Μικρότερο ποσοστό δεν έχει παρατηρήσει ή δηλώνει αβεβαιότητα για το αν έχει παρατηρήσει την οποιαδήποτε μείωση. Φυσικά, δεν μπορεί να κατηγορηθεί η στάση αυτή δεδομένου ότι οι πρακτικές βιωσιμότητας είναι ακόμη περιορισμένες ή πολλές φορές αναποτελεσματικές. Επίσης, υπάρχει έλλειψη συστημάτων παρακολούθησης και μέτρησης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος γεγονός που καθιστά δύσκολο το να σχηματιστεί μια ολοκληρωμένη και ορθή άποψη.

Τελικά, η πλειοψηφία θεωρεί ότι η εφαρμογή των προτύπων θα ενισχύσει την αξιοπιστία των επιχειρήσεων στην αγορά. Γίνεται λοιπόν αντιληπτή η σημασία συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τα πρότυπα για την ενίσχυση της φήμης και της εμπιστοσύνης τους. Έτσι, ενισχύεται η ανάγκη για ακόμα περισσότερες βιώσιμες πρακτικές.

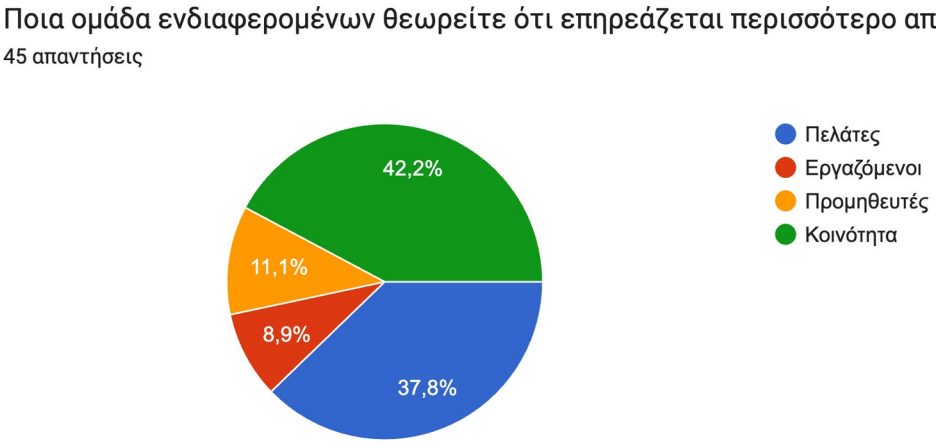
Ένα σημαντικό ποσοστό αναφέρει περιορισμένη ή καθόλου επίδραση στην αξιοπιστία λόγω της χαμηλής ευαισθησίας των πελατών σε θέματα βιωσιμότητας. Συγκεκριμένα, τα ποσοστά παρουσιάστηκαν όπως φαίνεται παρακάτω.

Γράφημα 22 : Πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα αυξήσει την αξιοπιστία στην αγορά ;

Από το σύνολο των ενδιαφερόμενων, αυτοί που φαίνεται να επηρεάζονται περισσότερο από τις αναφορές για βιώσιμες πρακτικές είναι οι επηρεαζόμενες κοινότητες και οι πελάτες. Το γεγονός αυτό δείχνει την αυξανόμενη σημασία που δίνουν καταναλωτές για τις βιώσιμες πρακτικές των επιχειρήσεων και τη σημαντικότητα της εικόνας που προβάλλουν οι επιχειρήσεις προς το κοινό.

Μικρότερη επίδραση φαίνεται να υπάρχει προς προμηθευτές και εργαζόμενους, με την εσωτερική ευαισθητοποίηση να μην είναι ακόμα πλήρως ενσωματωμένη στις στρατηγικές για βιωσιμότητα. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις αναφορές σε κριτήρια E.S.G. για να ενισχύσουν τη σχέση τους με την κοινότητα και τους πελάτες, και παράλληλα να ενδυναμώσουν τη δέσμευση των εργαζομένων και των προμηθευτών. Τα ευρήματα του ερωτήματος αυτού είχαν ως εξής.

Γράφημα 23 : Ποια ομάδα ενδιαφερομένων θεωρείτε ότι επηρεάζεται περισσότερο από τις αναφορές;

Σχετικά με τους μελλοντικούς στόχους των επιχειρήσεων, περίπου οι μισές επιχειρήσεις έχουν θέσει κάποιους γενικούς στόχους χωρίς συγκεκριμένη στρατηγική, κατεύθυνση και συγκεκριμένα κριτήρια μέτρησης.

Ένα μικρότερο ποσοστό δεν έχει θέσει καθόλου στόχους καθώς αντιμετωπίζει έλλειψη γνώσεων ή κεφαλαίων για στρατηγικό σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων. Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται η ανάγκη για περισσότερη ευαισθητοποίηση και υποστήριξη στον σχεδιασμό στρατηγικών βιωσιμότητας.

Αντιθέτως, ένα αντίστοιχο ποσοστό έχει θέσει πολύ συγκεκριμένους στόχους, έχει αναλάβει υψηλότερη δέσμευση και έχει σχεδιάσει προχωρημένες στρατηγικές βιωσιμότητας έχοντας πλέον αντιληφθεί την σημαντικότητα των ωφελειών που μπορεί να προκύψουν.

Γράφημα 24 : Έχετε θέσει στόχους για τη μελλοντική ανάπτυξη στον τομέα της βιωσιμότητας;

Η τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου ζητούσε από τους συμμετέχοντες να προσθέσουν παρατηρήσεις ή σχόλια σχετικά με την εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας. Οι απαντήσεις ποικίλλουν. Πολλοί τονίζουν την έλλειψη γνώσης για την εφαρμογή των προτύπων και την ανάγκη για μεγαλύτερη ενημέρωση και υποστήριξη. Άλλοι επισημαίνουν ότι η βιωσιμότητα αποτελεί κρίσιμο παράγοντα, όχι μόνο μέσω μεμονωμένων στρατηγικών, αλλά απαιτείται ένα παγκόσμιο πλαίσιο που να συντονίζει τις δράσεις και να δημιουργεί ανάλογη κουλτούρα. Κάποιοι εστίασαν στο κόστος εφαρμογής, επισημαίνοντας ότι σε οικονομίες όπως η ελληνική, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών και μείωση κερδοφορίας. Τέλος, υπήρξαν σχόλια σχετικά με την ανάγκη βελτίωσης της μικροοικονομικής ανάλυσης των προτύπων και την προετοιμασία της επιχειρηματικότητας για τις νέες συνθήκες που αναμένεται να προκύψουν.

8.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Στα πλαίσια της συγκεκριμένης έρευνας λήφθηκαν συνεντεύξεις με στελέχη και ιδιοκτήτες επιχειρήσεων από διαφορετικούς κλάδους, καθώς και με στελέχη ελεγκτικών εταιρειών, ώστε να κατανοηθούν οι αντιλήψεις, οι εμπειρίες και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και σχετίζονται με την εφαρμογή E.S.G. προτύπων. Όπως προαναφέρθηκε, η εφαρμογή τους βρίσκεται ακόμα σε πολύ πρώιμο στάδιο, με τις περισσότερες επιχειρήσεις να μην είναι υπόχρεες για την υιοθέτηση τους. Ωστόσο, ακόμα και ο εθελοντικός τους χαρακτήρας επηρεάζει τις λειτουργίες των επιχειρήσεων και τις προτεραιότητες που θέτουν. Μέσω της έρευνας που διενεργήθηκε, στόχος είναι να αναφερθεί το πώς οι επιχειρήσεις αξιολογούν τα κόστη και τα οφέλη στη διαδικασία συμμόρφωσης τους με τα πρότυπα. Επίσης, πώς επηρεάζονται οι αποφάσεις τους και τελικά η αποτελεσματικότητα τους.

Στο παρόν κεφάλαιο αναφέρονται απόψεις και παραδείγματα για το πως οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν την πρόκληση των προτύπων καθώς και για τα εμπόδια και τις ευκαιρίες που προκύπτουν στη διαδικασία εφαρμογής τους. Παρουσιάζεται μια συνολική εικόνα της πραγματικότητας στο ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον σχετικά με την πορεία προς την βιώσιμη ανάπτυξη.

ΕΡΩΤΗΘΕΝΟΙ	ΘΕΣΗ	ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	ΤΡΟΠΟΣ ΠΟΥ ΛΗΦΘΗΚΕ Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ
Ε.1	Πρόεδρος Δ.Σ.	Κατασκευαστικές εργασίες και εργασίες γεωτρήσεων	Μικρή	Μέτρια γνώση	Εμπειρικά, μέσω πιστοποιήσεων	Περιορισμένη συμμόρφωση ανάλογα με τις απαιτήσεις του Δημοσίου
Ε.2	Δ/ντης τμήματος μετρήσεων αποδόσεων	Ενέργεια	Μικρή	Καλή γνώση	Μεταπτυχιακά προγράμματα και σεμινάρια	Μεμονομένα μέτρα συμμόρφωσης
Ε.3	Μηχανολόγος - Μηχανικός	Κατασκευή ΠΡΟΚΑΤ	Μεσαία	Καλή γνώση	Προσωπική προσπάθεια και δράσεις εταιρίας, ISO 14001 και FSE	Πλήρης συμμόρφωση σε συγκεκριμένους τομείς
Ε.4	Υπεύθυνος τμήματος ποιοτικού ελέγχου	Κατασκευή πλαστικών - Εξαγωγική	Μεγάλη	Καλή γνώση	Εμπειρικά, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων της εταιρείας	Περιορισμένη συμμόρφωση με διαρκή εξέλιξη
Ε.5	Δ/ντης τμήματος service	Χονδρικό εμπόριο και υδραυλικά συστήματα – Θυγατρική ομίλου	Μεγάλη	Πλήρη συμμόρφωση πριν το 2021	Εθελοντικά από την εταιρία	Πλήρη συμμόρφωση
Ε.6	Στέλεχος Λογιστηρίου	Βιομηχανική - Εξαγωγική	Μεγάλη	Περιορισμένη	Εκπαίδευση τμήματος ποιοτικού ελέγχου	Περιορισμένη συμμόρφωση με προαιρετική εφαρμογή των προτύπων
Ε.7	Μέλος ελεγκτικής ομάδας	Ελεγκτική εταιρεία	Μεγάλη	Μέτρια γνώση	Σεμινάρια και προσωπική προσπάθεια	Δεν εφαρμόζονται ακόμα
Ε.8	Manager	Ελεγκτική εταιρεία	Μεγάλη	Περιορισμένη γνώση	Προσωπική προσπάθεια και σεμινάρια	Μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες δεν ελέγχονται πλήρως

Πίνακας 1 : Συμμετέχοντες στην έρευνα μέσω συνεντεύξεων

8.4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Το πρώτο πεδίο της έρευνας μέσω συνεντεύξεων αφορά συνεντεύξεις με στελέχη επιχειρήσεων. Η γενική εικόνα αναγνωρίζει πλέον τα E.S.R.S. ως ένα εργαλείο που μπορεί να ενισχύσει τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, τη μακροπρόθεσμη εταιρική απόδοση και τη φήμη τους. Όπως αναφέρθηκε από τους ερωτηθέμενους "Η συμμόρφωση με τα E.S.R.S. θεωρείται αναπόφευκτη για να επιτευχθούν περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί στόχοι και να μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Αν και υπάρχει σημαντικό κόστος και φόρτος εργασίας, θεωρείται απαραίτητη για τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων, αλλά και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τους".

Οι επιχειρήσεις φαίνεται να θέλουν να ενισχύσουν τον κοινωνικό ρόλο τους και παίρνουν αντίστοιχες πρωτοβουλίες με άμεσο κοινωνικό αντίκτυπο. Για παράδειγμα, με παροχές προς τους εργαζόμενους ή με χρηματοδότηση έργων βιωσιμότητας σε ευάλωτες κοινότητες. Συγκεκριμένα, μία εκ των ερωτηθέντων επιχειρήσεων ανέφερε ότι έχει δημιουργηθεί ενεργειακή κοινότητα όπου οι υπάλληλοι της μπορούν να συμμετάσχουν και να περιορίσουν το οικιακό κόστος ρεύματος στο πάγιο του Δήμου. Αυτή η πρωτοβουλία παρέχει σημαντική ελάφρυνση στα προσωπικά έξοδα των εργαζομένων, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί κίνητρο προσέλκυσης νέων εργαζομένων. Άλλο παράδειγμα που αναφέρθηκε αφορά όμιλο εταιριών ο οποίος χρηματοδοτεί εγκαταστάσεις άντλησης νερού σε ευάλωτες κοινότητες με περιορισμένη πρόσβαση, όπως στην Κένυα, την Ονδούρα και το Μεξικό, παρέχοντας νερό σε εκατομμύρια ανθρώπους. Παράλληλα, ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εργαζομένων μέσω δωρεών για τέτοια έργα, συνδυάζοντας τη βιωσιμότητα με την κοινωνική προσφορά.

Ωστόσο, παρουσιάζονται ακόμα σημαντικές προκλήσεις στην εφαρμογή των προτύπων, όπως η δυσκολία μετάφρασης των στόχων που θέτουν τα πρότυπα σε πρακτικές εφαρμογές, τα κόστη εκπαίδευσης των υπαλλήλων και τα λοιπά κόστη που αναμένονται στη διαδικασία συμμόρφωσης.

Ως προς τις δυσκολίες εφαρμογής των προτύπων, το σύνολο των ερωτηθέντων επισημαίνουν δύο βασικά σημεία. Τον αυξημένο φόρτο εργασίας και τα υψηλά κόστη που απαιτούνται.

Σχετικά με το φόρτο εργασίας, αναμένεται επιβάρυνση αυτού αρχικά για την πληροφόρηση των εργαζομένων, έπειτα για τη συλλογή δεδομένων και την ανάλυση τους και τέλος για τη σύνταξη των κατάλληλων αναφορών προς δημοσίευση. Ορισμένοι από τους ερωτηθέντες μάλιστα αναφέρουν ότι έχουν ήδη δημιουργήσει ξεχωριστό τμήμα στην επιχείρηση τους με αντικείμενο τη διαχείριση θεμάτων E.S.G.

Ενώ, εξίσου σημαντική δυσκολία για την εφαρμογή των διατάξεων θεωρείται και η επ΄ακόλουθη οικονομική επιβάρυνση. Τα κόστη που φαίνεται να προβληματίζουν το σύνολο των ερωτηθέντων είναι τα κόστη για την εκπαίδευση του προσωπικού, για την προσαρμογή των υποδομών και την υποστήριξη από εξωτερικούς συνεργάτες. Πιο αναλυτικά, η διαχρονική δέσμευση για διαρκή εκπαίδευση των υπαλλήλων, που μπορεί να περιλαμβάνει σεμινάρια ή άλλες εκπαιδευτικές διαδικασίες αποτελεί κοινή ανησυχία για όλους. Η προσαρμογή των υποδομών με επενδύσεις σε πράσινες τεχνολογίες, όπως τα ηλεκτρικά οχήματα, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η αντικατάσταση του εξοπλισμού και η οργανωμένη ανακύκλωση αποτέλεσαν επίσης κοινή ανησυχία για το πλήθος των ερωτηθέντων. Τέλος, αναγνωρίζοντας την ελλιπή εκπαίδευση του προσωπικού, αναμένεται να απαιτηθεί επίσης μεγάλο κόστος για την λήψη υποστήριξης από εξωτερικούς συνεργάτες. Εκτός των αναφορών βιωσιμότητας, σημαντικά κόστη απαιτούνται ήδη για πιστοποιήσεις του Διεθνή Οργανισμού Τυποποίησης (International Organization for Standardization – I.S.O.). Χαρακτηριστικά, ένας εκ των ερωτηθέντων σημείωσε ότι “Για να προετοιμαστούμε και να αποκτήσουμε τις απαιτούμενες πιστοποιήσεις I.S.O., χρειάστηκε να συνεργαστούμε με εξωτερικούς συμβούλους, γεγονός που αύξησε σημαντικά το κόστος. Παράλληλα, τα κόστη αυτά συνδυάζονται με τις απαιτήσεις εκπαίδευσης προσωπικού και προσαρμογής στις νέες πολιτικές βιωσιμότητας, καθιστώντας τη διαδικασία πολύπλοκη και δαπανηρή”.

Ως προς τα οφέλη που αναμένουν οι επιχειρήσεις να αποκομίσουν, τα σημαντικότερα που αναφέρονται από τους ερωτηθέντες είναι η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και η βελτίωση της εταιρικής φήμης. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα που αναδεικνύει τη σύνδεση ανάμεσα στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και την ενίσχυση της εταιρικής φήμης, είναι η περίπτωση όπου ένας όμιλος εκ των ερωτηθέντων έλαβε χρυσό μετάλλιο για τη βιωσιμότητα του, αναγνωριζόμενος ως ένας από τους οργανισμούς με το χαμηλότερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Όχι μόνο μειώνει το περιβαλλοντικό κόστος αλλά ενισχύει και την εταιρική φήμη, λειτουργώντας ως σημείο διαφοροποίησης στην αγορά και κίνητρο για τη διατήρηση μακροπρόθεσμων συνεργασιών.

Το σύνολο των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στη έρευνα, έχουν καταφέρει κάποια πρόοδο σχετικά με τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και την κατανάλωση πόρων. Για παράδειγμα, στον απολογισμό ενός ομίλου για το 2023, παρατηρήθηκε μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 11,7% και της κατανάλωσης νερού κατά 7% σε σύγκριση με το 2020. Επιπλέον, η ποσότητα των υλικών που ανακυκλώνονται αυξήθηκε κατά 109%. Αυτές οι δράσεις αποτελούν μέρος της στρατηγικής βιωσιμότητας του ομίλου, με στόχο τη συνεχή βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος. Επίσης, παρατηρείται διαρκή προσπάθεια των επιχειρήσεων να

αντικαταστήσουν τα εταιρικά οχήματα με ηλεκτρικά, παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν για παράδειγμα με τους περιορισμένους σταθμούς φόρτισης. Για το συγκεκριμένο θέμα αναφέρθηκε ότι "Η έλλειψη υποδομών φόρτισης προκαλεί σημαντικά προβλήματα. Για παράδειγμα, σε απομακρυσμένες περιοχές χωρίς διαθέσιμους σταθμούς φόρτισης, οι τεχνικοί ενδέχεται να μην μπορούν να ολοκληρώσουν την εργασία τους ή να επιστρέψουν εγκαίρως. Παρόλα αυτά, παραμένουμε προσηλωμένοι στον στόχο, αναγνωρίζοντας τα μακροπρόθεσμα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη". Ακόμη, στα πλαίσια των δράσεων αυτών οι επιχειρήσεις τοποθετούν φωτοβολταϊκά για την λειτουργία των εγκαταστάσεων αποκλειστικά με το ρεύμα αυτό και διαχειρίζονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα απόβλητα τους. Σχετικά με τη βελτίωση της εταιρικής φήμης, αναμένουν με την εφαρμογή των προτύπων να αυξηθεί η εμπιστοσύνη του κοινού και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα τους. Ειδικότερα, για συγκεκριμένες συνεργασίες, όπως συνεργασίες με Δήμους, ζητούνται ήδη σχετικές πιστοποιήσεις για τη σύναψη συμβάσεων.

Ένα θέμα που βρήκε σύμφωνους όλους τους ερωτηθέντες είναι η ανεπαρκή υποστήριξη του κράτους προς τις επιχειρήσεις ώστε να καταφέρουν τελικά να εφαρμόσουν τα πρότυπα με το βέλτιστο τρόπο. Παρατηρείται έλλειψη υποδομών, όπως τοπικές λύσεις για ανακύκλωση, διαχείριση αποβλήτων και προϊόντων κατεδαφίσεων, γεγονός που αυξάνει σημαντικά το κόστος των επιχειρήσεων, αλλά και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Συγκεκριμένα, μια σχετική άποψη αναφέρει ότι "Οι μικρές επιχειρήσεις αναγκάζονται να μεταφέρουν ανακυκλώσιμα υλικά σε απομακρυσμένες τοποθεσίες, αυξάνοντας τα κόστη μεταφοράς. Αυτό είναι μη βιώσιμο, ειδικά για επιχειρήσεις με περιορισμένους πόρους. Η έλλειψη υποστήριξης από το κράτος μας οδηγεί να επενδύσουμε σε εξωτερικούς συνεργάτες και υποδομές, αυξάνοντας το κόστος, κάτι που δυσκολεύει τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η μη ύπαρξη τοπικών κέντρων ανακύκλωσης για προϊόντα κατεδαφίσεων λοιπόν, μας αναγκάζει να μεταφέρουμε υλικά σε μεγαλύτερες αποστάσεις, επιβαρύνοντας τόσο το περιβάλλον όσο και τον προϋπολογισμό μας".

Οι επιχειρήσεις λοιπόν φαίνεται να θέλουν και να προσπαθούν να αποδεχτούν και να εφαρμόσουν τα πρότυπα, ζητούν όμως από το κράτος αντίστοιχα μίας μορφής υποστήριξη. Παρατηρείται απουσία κρατικών κινήτρων, όπως επαρκείς επιδοτήσεις ή φοροαπαλλαγές καθώς επίσης και σαφή καθοδήγηση για τις απαιτούμενες ενέργειες. Τα γεγονότα αυτά αποτελούν σημαντικά εμπόδια για τις επιχειρήσεις στο να συμμορφωθούν πλήρως με τα οριζόμενα στα πρότυπα. Εν κατά κλείδι, εάν δεν υπάρξουν κρατικές παρεμβάσεις, σε βάθος χρόνου το κόστος θα είναι ασύμφορο, και ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Εκτός της δυσκολίας για "συνεργασία" με το κράτος, ακόμη μία δυσκολία παρατηρείται στη συνεργασία με τους υπαλλήλους. Συγκεκριμένα στην αλλαγή της κουλτούρας αυτών. Ιδιαίτερα

όταν αφορά παλαιότερους εργαζόμενους, η αλλαγή της νοοτροπίας τους και του τρόπου που εκτελούν τις εργασίες τους θεωρείται δύσκολη. Αναγνωρίζεται όμως η αναγκαιότητα της.

Παρά το σύνολο των προκλήσεων τα E.S.R.S. αναγνωρίζονται ως πολύτιμο εργαλείο για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης, της εταιρικής φήμης και της συμμόρφωσης με τα νέα κανονιστικά πλαίσια. Οι επιχειρήσεις που έχουν ήδη υιοθετήσει τα πρότυπα στη λειτουργία τους, φαίνεται να βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση εν όψει μελλοντικών υποχρεώσεων. Οι ίδιες αναγνωρίζουν ότι απαιτούνται στοχευμένες επενδύσεις σε υποδομές και εκπαίδευση όμως ταυτόχρονα ζητούν την ενεργή εμπλοκή του κράτους, με την παροχή υποστήριξης. Επίσης, αναγνώριση και υποστήριξη ζητούν και από τους πελάτες τους, καθώς οι απόψεις των πελατών θεωρούνται κρίσιμες για την επιτυχημένη υιοθέτηση των προτύπων.

Συνοπτικά, οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις καθώς και οι σημαντικότερες ενέργειες για θέματα διακυβέρνησης, που εφαρμόζονται από κάθε ερωτηθέμενο παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, για κάθε σημείο παρουσιάζεται η σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετωπίζεται και τα σημαντικότερα οφέλη που αναμένονται.

ΕΡΩΤΗΘΕΜΕΝΟΣ	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ESG	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ	ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ
Ε.1	Αντικατάσταση οχημάτων με ηλεκτρικά	Έλλειψη υποδομών φόρτισης σε απομακρυσμένες περιοχές	Μείωση εκπομπών, Βελτίωση φήμης
Ε.1	Υιοθέτηση πολιτικών ανακύκλωσης	Υψηλό κόστος για τη μεταφορά αποβλήτων και προϊόντων κατεδαφίσεων	Μείωση αποβλήτων, Εξοικονόμηση πόρων
Ε.1	Ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες	Υψηλό κόστος προγραμμάτων και περιορισμένα κονδύλια	Ενίσχυση κοινωνικής υπευθυνότητας και εταιρικής φήμης
Ε.2	Μετατροπή κτιρίου σε ενεργειακό κτίριο	Υψηλό κόστος	Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας
Ε.3	Εφαρμογή πολιτικών μηδενικών αποβλήτων	Προσαρμογή εργαζομένων σε νέες πολιτικές	Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος
Ε.3	Υλοποίηση κανόνων διαφάνειας στις διαδικασίες προμηθειών	Έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών για διαχείριση των διαδικασιών	Ενίσχυση διαφάνειας και αξιοπιστίας στην αγορά
Ε.4	Λειτουργία εγκαταστάσεων με φωτοβολταϊκά	Συντονισμός των τμημάτων για λήψη δεδομένων συμμόρφωσης	Εξοικονόμηση κόστους ενέργειας μέσω Ανανεώσιμων πηγών ενέργειας – Α.Π.Ε.
Ε.4	Εκπαίδευση εργαζομένων σε νέες πολιτικές δεοντολογίας	Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για θέματα δεοντολογίας	Αύξηση εμπιστοσύνης ενδιαφερόμενων μερών
Ε.5	Χρηματοδότηση έργων ανακύκλωσης	Έλλειψη πόρων για εκπαίδευση και δράσεις	Βελτίωση φήμης
Ε.5	Αυστηρότερη παρακολούθηση κανονισμών προστασίας δεδομένων	Έλλειψη υποδομών για σωστή παρακολούθηση	Προστασία εταιρικής φήμης και συμμόρφωση με τους κανονισμούς
Ε.6	Υλοποίηση ISO 14001 για περιβαλλοντική συμμόρφωση	Υψηλό κόστος επιθεωρήσεων και πιστοποιήσεων	Αυξημένη ανταγωνιστικότητα
Ε.6	Προώθηση ισότητας φύλων και ίσων ευκαιριών στον χώρο εργασίας	Αντιμετώπιση ανισοτήτων σε προϋπάρχουσες ομάδες	Βελτίωση εταιρικής κουλτούρας και αποδοχής εργαζομένων

Πίνακας 2 : Δράσεις, Κόστη και Οφέλη εταιριών

8.5 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Πέραν των επιχειρήσεων, κρίσιμο ρόλο σε ότι αφορά την εφαρμογή των E.S.R.S. κατέχουν και οι ελεγκτικές εταιρίες, καθώς θα καλούνται να διασφαλίσουν την αξιοπιστία και τη διαφάνεια των μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών που παρουσιάζονται. Οι ίδιες θα πρέπει να έχουν τις κατάλληλες γνώσεις ώστε αρχικά να υποστηρίξουν και έπειτα να αξιολογήσουν τη συμμόρφωση των εταιριών με τα πρότυπα. Αντιμετωπίζουν όμως και αυτές σημαντικές δυσκολίες στην προσαρμογή τους. Περιληπτικά, την ανάγκη για εξειδίκευση, τις αυξημένες απαιτήσεις κόστους και φόρτου εργασίας και τις περιορισμένες γνώσεις σε συγκεκριμένα πεδία.

Στις παρακάτω παραγράφους παρουσιάζονται οι απόψεις και οι εμπειρίες στελεχών σε ελεγκτικές εταιρίες, αναφορικά με την εφαρμογή των προτύπων. Οι συνεντεύξεις που αναλύονται αναφέρουν πώς τα πρότυπα επηρεάζουν την καθημερινή λειτουργία των ελεγκτικών εταιριών, πώς αλλάζουν οι απαιτήσεις του ελέγχου, ποιά είναι η σχετική στρατηγική των ελεγκτικών εταιριών αναφορικά με τα πρότυπα καθώς και ποια κόστη πρόκειται να επωμιστούν και ποιά οφέλη να αποκομίσουν.

Τα κύρια ζητήματα που απασχολούν και τις ελεγκτικές, καθώς και τις λοιπές εταιρείες είναι τα αυξημένα κόστη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις και ο αυξημένος φόρτος εργασίας, αρχικά για την εκπαίδευση και έπειτα για την εφαρμογή των διατάξεων. Αναφορικά με τον επιπλέον όγκο εργασίας, τονίζεται ότι η ανάγκη για εκπαίδευση των υπαλλήλων είναι επιτακτική. Οπότε, ένα σημαντικό μέρος του χρόνου εργασίας ή του προσωπικού χρόνου κάποιου υπαλλήλου πρέπει να αφιερωθεί στην ενημέρωση του για τα πρότυπα. Όπως αναφέρθηκε από τους ερωτηθέμενους, “Η εκπαίδευση για τα E.S.G. πρότυπα είναι απαραίτητη, αλλά μέχρι στιγμής περιορίζεται στα υψηλόβαθμα στελέχη. Αυτό αφήνει τους υπόλοιπους εργαζόμενους, που συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες, με ελλιπή γνώση. Ο χρόνος που απαιτείται για την εκπαίδευση όλης της ομάδας είναι σημαντικός, κάτι που προσθέτει στον φόρτο εργασίας, ειδικά όταν πρέπει να εφαρμόσουμε τις διατάξεις στην πράξη. Επιπλέον, το κόστος αυτής της διαδικασίας καθιστά τις μικρότερες επιχειρήσεις απρόθυμες να συμμορφωθούν”.

Έπειτα, κατά τον έλεγχο μη χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η συλλογή και η ανάλυση δεδομένων επιβαρύνει τον ελεγχόμενο όσο και τον ελεγκτή. Στο σημείο αυτό, εκτός του φόρτου εργασίας παρατηρείται και αυξημένο κόστος. Δεδομένου ότι υπάρχει έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης, τα πρώτα κόστη που θα δημιουργηθούν είναι αυτά για την εκπαίδευση των ελεγκτών ώστε να είναι σε θέση τελικά να ελέγξουν κάποιες μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Το πλήθος των ελεγκτικών εταιρειών έχει ήδη ξεκινήσει εκπαιδευτικά προγράμματα, αλλά η γνώση παραμένει

περιορισμένη. Ιδιαίτερα σε κατώτερα στελέχη, οι οποίοι φαίνεται να λαμβάνουν ενημέρωση από τα ανώτερα στελέχη και να προσπαθούν να καλύψουν το κενό εμπειρικά. Απόρροια των περιορισμένων γνώσεων είναι η ανάγκη ύπαρξης εξωτερικού συνεργάτη προκειμένου να πιστοποιηθούν μη χρηματοοικονομικές πληροφορίες. Για παράδειγμα, όπως αναφέρθηκε από τους ερωτηθέντες, "Θα απαιτηθεί συνεργασία με περιβαλλοντολόγους, μηχανολόγους ή και χημικούς για να εξασφαλιστεί η ακρίβεια των πληροφοριών βιωσιμότητας". Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο κόστος θα μετακυλήσει στον εκάστοτε πελάτη της ελεγκτικής, καθώς οι ίδιες δεν φαίνονται πρόθυμες να επωμιστούν τα σημαντικά αυτά κόστη, τουλάχιστον εξ ολοκλήρου.

Ωστόσο, με την αύξηση των απαιτήσεων για τις προς δημοσίευση πληροφορίες, θα αυξηθεί και η ζήτηση για υπηρεσίες ελέγχου, και συγκεκριμένα, υπηρεσίες ελέγχου βιωσιμότητας. Οπότε, για τις ελεγκτικές εταιρείες δημιουργούνται νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη. Όσες επενδύσουν στη βιωσιμότητα σε βάθος χρόνου θα βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση έναντι των υπολοίπων, ενισχύοντας τη θέση τους στη αγορά. Θα ενισχυθεί η φήμη τους, και κατ' επέκταση η φήμη των πελατών τους, ιδιαίτερα σε αγορές με αυξημένη ευαισθησία. Τα πρότυπα πρόκειται να ενισχύσουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία και να καταστήσουν τις εταιρείες που τα εφαρμόζουν πιο ελκυστικές προς του πελάτες, τους προμηθευτές, τους επενδυτές και άλλους ενδιαφερόμενους. Συγκεκριμένα, μια σχετική άποψη αναφέρει ότι "Η αύξηση των απαιτήσεων για βιώσιμες πρακτικές και η ανάγκη ελέγχου αυτών δημιουργούν μια μοναδική ευκαιρία για τις ελεγκτικές εταιρίες. Όσες από αυτές επενδύσουν έγκαιρα στη βιωσιμότητα θα αποκτήσουν πλεονέκτημα στην αγορά. Η συνεργασία με επιχειρήσεις που επιδιώκουν τη διαφάνεια και τη λογοδοσία ενισχύει τη φήμη μας και, κατ' επέκταση, τη φήμη των πελατών μας, κυρίως σε διεθνείς αγορές όπου η βιωσιμότητα αποτελεί καθοριστικό κριτήριο για τις επενδύσεις".

Η εφαρμογή λοιπών των προτύπων έχει διττή φύση. Από τη μία μπορεί να λειτουργήσει ως ευκαιρία για τις ελεγκτικές εταιρείες να ενισχύσουν τη φήμη τους. Από την άλλη ενέχει πληθώρα σημαντικών δαπανών που απαιτούνται για την ορθή εφαρμογή τους.

Παρά τις δυσκολίες που έως τώρα έχουν παρατηρηθεί, από τους ερωτηθέντες σημειώνεται ότι οι μεγαλύτερες εταιρίες έχουν ήδη εφαρμόσει, ακόμα και εθελοντικά θέματα E.S.G. στις διαδικασίες του και προετοιμάζονται για την πλήρη εφαρμογή των προτύπων. Αντιθέτως, οι μικρότερες επιχειρήσεις παραμένουν σε πρώιμα στάδια ή απέχουν. Συχνά αδυνατούν να συμμορφωθούν, κυρίως λόγω των περιορισμένων πόρων. Αναφερόμενοι σε πόρους, εννοούμε και την έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, αλλά και την έλλειψη διαθεσίμων για να ανταπεξέλθουν στις αντίστοιχες οικονομικές επιβαρύνσεις.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα συχνά αναφέρουν ότι η αξιολόγηση μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών αποτελεί σημαντική πρόκληση για αυτούς, δεδομένου ότι έως τώρα δεν υπάρχουν επαρκείς γνώσεις, κατάλληλη εκπαίδευση και τεχνογνωσία για την ορθή αξιολόγηση των πληροφοριών. Η έλλειψη γνώσεων και η αδυναμία μετάφρασης των στόχων που τίθονται σε πρακτικές εφαρμογές συχνά οδηγούν σε ελλιπείς ή και ανακριβείς αναφορές. Περιστατικά που με τη παρέμβαση των ελεγκτικών εταιρειών και τη σωστή καθοδήγηση από αυτές, θα πρέπει να εξαλείφονται.

Τέλος, μια άποψη των ερωτηθέντων που αξίζει να σημειωθεί είναι ότι "Πρέπει να κατανοηθεί η σημασία ενίσχυσης της ενσυναίσθησης των πολιτών και της υποστήριξης του κράτους. Η επιτυχής εφαρμογή των προτύπων απαιτεί αλλαγές πρώτα στη νοοτροπία των εμπλεκόμενων, και έπειτα αλλαγές στις δομές και στις διαδικασίες. Μόνο έτσι θα επιτευχθεί τελικά πλήρη συμμόρφωση".

Η ανάλυση των συνεντεύξεων λοιπόν αποδεικνύει ότι παρά τις δυσκολίες που συναντόνται τα E.S.R.S. αναγνωρίζονται από το πλήθος των ενδιαφερόμενων ως ένα χρήσιμο εργαλείο για την ενίσχυση της διαφάνειας. Οι ελεγκτικές εταιρείες από την πλευρά τους βρίσκονται στο επίκεντρο του μεταβατικού αυτού σταδίου καθώς θα καλούνται να πιστοποιήσουν την ορθότητα μη χρηματοοικονομικών πληροφοριών, χωρίς ωστόσο να διαθέτουν την απαιτούμενη εξειδίκευση για να το κάνουν. Στόχος είναι να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες των προτύπων. Γεγονός που για να επιτευχθεί θα πρέπει να αξιοποιηθεί πλήρως και η τεχνογνωσία και η εξειδίκευση των εμπλεκόμενων. Παράλληλα, σημαντικό ρόλο παίζει η κρατική υποστήριξη, με φορολογικά και άλλα κίνητρα που ιδιαίτερα για τις μικρότερες επιχειρήσεις θα αποτελέσουν κρίσιμους παράγοντες για τη συμμόρφωση τους.

Συνοπτικά, οι περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις καθώς και οι σημαντικότερες ενέργειες για θέματα διακυβέρνησης, που εφαρμόζονται από κάθε ερωτηθέμενο παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα. Επίσης, για κάθε σημείο παρουσιάζεται η σημαντικότερη πρόκληση που αντιμετωπίζεται και τα σημαντικότερα οφέλη που αναμένονται.

ΕΡΩΤΗΘΕΜΕΝΟΣ	**ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ESG**	**ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ**	**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ**
Ε.7	Παρακολούθηση σεμιναρίων για βιωσιμότητα	Έλλειψη επαρκών γνώσεων για τα πρότυπα	Αύξηση γνώσεων για πρακτικές εφαρμογές των προτύπων
Ε.7	Αξιολόγηση περιβαλλοντικών δεδομένων πελατών	Αδυναμία επαλήθευσης μη χρηματοοικονομικών δεδομένων	Βελτίωση εταιρικής διαφάνειας
Ε.7	Συνεργασία με εξωτερικούς	Αυξημένο κόστος	Ανταγωνιστικό

	συνεργάτες για πιστοποιήσεις		πλεονέκτημα
E.8	Εκπαίδευση ομάδας	Περιορισμένη γνώση	Ενίσχυση απόδοσης
E.8	Συμμετοχή σε έρευνες για θέματα E.S.G.	Υψηλό κόστος για έρευνα και ανάπτυξη	Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος
E.8	Επιχειρηματικές δράσεις για ανακύκλωση και μείωση κατανάλωσης καυσίμων	Ασυντόνιστες δράσεις	Αναβάθμιση εταιρικής εικόνας και βελτίωση φήμης

Πίνακας 3 : Δράσεις, Κόστη και Οφέλη ελεγκτικών εταιριών

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι πλέον σαφές ότι η διαδικασία αξιολόγησης των επιχειρήσεων έχει αλλάξει σημαντικά. Δεν λαμβάνονται πλέον υπόψιν μόνο οι οικονομικές επιδόσεις τους, αλλά και η συμβολή τους στην επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Βέβαια, έχει παρατηρηθεί ότι οι πληροφορίες βιωσιμότητας που δημοσιεύουν έως τώρα οι επιχειρήσεις δεν κρίνονται επαρκείς καθώς συχνά παραλείπονται πληροφορίες που οι επενδυτές ή άλλοι ενδιαφερόμενοι θα έκριναν σημαντικές. Επίσης, υπάρχει δυσκολία σύγκρισης των πληροφοριών μεταξύ των επιχειρήσεων ενώ, οι επενδυτές από την πλευρά τους δεν είναι σίγουροι ότι μπορούν να εμπιστευτούν τις εκάστοτε πληροφορίες, αφού ο τρόπος παρουσίασης και η έκταση των δεδομένων επιλέγονται έως ένα βαθμό, αυθαίρετα. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει θεσπίσει τα άνω πρότυπα στηρίζοντας τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και στοχεύοντας στο να βοηθήσει επενδυτές, οργανώσεις, πολίτες, καταναλωτές και άλλους ενδιαφερόμενους να αξιολογήσουν τις επιδόσεις βιωσιμότητας των εταιριών. Φυσικά, οι απαιτήσεις των επενδυτών για αντίστοιχες γνωστοποιήσεις εξελίσσονται συνεχώς. Έτσι, και το εύρος γνωστοποιήσεων που καλύπτουν τα E.S.R.S., αναμένεται ομοίως να εξελιχθεί.

Οι περισσότεροι από τους ενδιαφερόμενους υποστηρίζουν ότι η εφαρμογή των προτύπων θα προσφέρει στην αναφέρουσα επιχείρηση ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Θα έχει περισσότερες πιθανότητες να κερδίσει διαγωνισμούς, θα είναι περισσότερο ελκυστική προς τους πελάτες της και θα έχει ευκολότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η εφαρμογή των προτύπων δεν θα επιφέρει καμία αλλαγή σχετική με τον ανταγωνισμό. Την άποψη τους τη στηρίζουν σε δύο γεγονότα. Αρχικά, ήδη παρουσιάζονται από πληθώρα επιχειρήσεων πληροφορίες βιωσιμότητας, ακόμα και εκτός προτύπων. Επίσης, τα πρότυπα θα ισχύουν καθολικά για όμοιες επιχειρήσεις, άρα οι ίδιες διατάξεις θα ακολουθούνται και από τους ανταγωνιστές τους. Με αποτέλεσμα τελικά να μην υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους. Τέλος, μια μειοψηφία υποστηρίζει ότι η εφαρμογή των E.S.R.S. θα επιφέρει αρνητικά αποτελέσματα στην ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων. Κύριος λόγος είναι η αποκάλυψη ευαίσθητων πληροφοριών, όπως πληροφορίες για μελλοντικά σχέδια, επενδυτικά σχέδια, κινδύνους και ευκαιρίες. Οι εκτενείς πληροφορίες σχετικά με μελλοντικά σχέδια που προβλέπεται να γνωστοποιούνται θα προκαλέσουν μίμηση από λοιπές επιχειρήσεις του κλάδου με αποτέλεσμα να παρεμποδιστεί τελικά η καινοτομία.

Λαμβάνοντας υπόψη την πληθώρα διαφορετικών απόψεων καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή των E.S.R.S. επηρεάζει πολλαπλές πτυχές στη λειτουργία των επιχειρήσεων και στη βιωσιμότητα, οπότε, συνοδεύεται τόσο από κόστη όσο και από οφέλη. Βέβαια, τα συγκεκριμένα

εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το μέγεθος και το είδος της εκάστοτε επιχείρησης. Για παράδειγμα, για μία εισηγμένη στο χρηματιστήριο επιχείρηση τα πιθανά οφέλη είναι περισσότερα σε σχέση με μία μη εισηγμένη – οικογενειακή επιχείρηση, της οποίας στόχος δεν είναι η προσέλκυση επενδυτών για άντληση κεφαλαίων. Ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες συνήθως διαθέτουν λιγότερους πόρους και λιγότερο οργανωμένες δομές, ενδέχεται να υπάρξει σημαντική δυσκολία να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις χωρίς επαρκή χρηματοδότηση. Η αναλογικότητα λοιπόν των προτύπων εξαρτώμενη από το μέγεθος της αναφέρουσας επιχείρησης αποτελεί σημαντικό σημείο για να αποφευχθεί η περίπτωση επιβολής περιττού διοικητικού φόρτου ή κόστους. Γεγονός που ενδεχομένως να μετατρέψει τη συμμόρφωση με τα πρότυπα ως ένα επιπλέον βάρος, αντί ως ένα εργαλείο προόδου.

Στην ελληνική πραγματικότητα τουλάχιστον, οι συμβατικές επιχειρήσεις παραμένουν εστιασμένες στους μετόχους. Μια αντίληψη που είναι δύσκολο να αλλάξει με την απλή θέσπιση νέων προτύπων. Είναι λοιπόν κατανοητό ότι ο στόχος των προτύπων είναι η βιωσιμότητα, αλλά η δυσκολία προκύπτει στην εκτέλεση των οριζόμενων λόγω του ότι έρχεται σε αντιπαράθεση με την έως τώρα κεντρική ιδέα των επιχειρήσεων. Και όπως έχει αναφερθεί σε σχετικό άρθρο, η εταιρική βιωσιμότητα διαφέρει από την βιωσιμότητα του πλανήτη και από τη βιωσιμότητα του προϊόντος. Με το να πετύχουμε τη βιωσιμότητα ενός προϊόντας μπορεί να δημιουργήσουμε πλήγμα στην εταιρική βιωσιμότητα. Ομοίως και μια επιχείρηση που ο κάθε αυτός σκοπός της σχετίζεται με δράσεις που προκαλούν περιβαλλοντικό αποτύπωμα, ο στόχος της απόλυτης βιωσιμότητας του πλανήτη, μπορεί να πλήξει την ίδια. Οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους, θα ήταν συνετό αρχικά να κατανοήσουν τα σημεία στα οποία υπάρχουν κενά στις γνώσεις τους και έπειτα να γνωρίσουν που εκτίθενται περισσότερο σε κίνδυνο σε όλη την αλυσίδα αξίας ώστε να ξεκινήσουν τα απαραίτητα βήματα για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων και τη συμμόρφωση με τα οριζόμενα.

Η διαδιακσία προς τη συμμόρφωση, πρόκειται να αποτελέσει ένα κομμάτι που θα επηρεάσει σημαντικά το κόστος λειτουργίας των επιχειρήσεων. Θα επιφέρει μεν θετικές αλλαγές σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα, αλλά σε μία ευαίσθητη οικονομία όπως η Ελληνική, η μείωση της κερδοφορίας είναι πιθανή. Εκτός του ενδεχόμενου να δημιουργθεί ένα άνισο πεδίο ανταγωνισμού μεταξύ μικρομεσαίων επιχειρήσεων και μεγάλων εταιριών, παρόμοιο κλίμα ενδεχομένως να δημιουργηθεί και μεταξύ Ευρωπαϊκών και μη – Ευρωπαϊκών χωρών. Για παράδειγμα, για μια Ευρωπαϊκή εταιρεία που προμηθεύεται προϊόντα από έναν προμηθευτή εκτός Ε.Ε., πόσο ρεαλιστικό είναι να του ζητήσει να συμμορφωθεί με τα ίδια αυστηρά πρότυπα αναφοράς; Πολλοί προμηθευτές εκτός Ε.Ε. δεν έχουν τη γνώση ή τους πόρους να παράγουν τέτοια δεδομένα, και δεν υπάρχει αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο στη χώρα τους για να τα υποστηρίξει. Αυτό

μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους για τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, αν αναγκαστούν να αναζητήσουν πιο "συμβατούς" προμηθευτές. Για να αντισταθμιστεί το κόστος αυτό, οι επιχειρήσεις ενδεχομένως να αυξήσουν τις τιμές πώλησης των αγαθών ή των υπηρεσιών, άρα το επιπλέον κόστος τελικά, ή έστω μέρους αυτού θα το επωμιστεί ο τελικός καταναλωτής.

Το πρόβλημα λοιπόν που εντοπίζεται είναι ότι εξετάζονται οι τομείς βελτίωσης βάσει μακροοικονομικών και περιβαλλοντικών συλλογισμών, αλλά υστερούν σε μικροοικονομική ανάλυση. Η υποχρεωτικότητα εφαρμογής τους λοιπόν, που θα επέλθει εντονότερα στο μέλλον, ενδεχομένως να δημιουργήσει προβλήματα σε μικροοικονομικό επίπεδο, που προς το παρόν αγνοούνται. Το πλήθος της υπάρχουσας βιβλιογραφίας εστιάζει κυρίως στην πληρότητα του περιεχομένου των προτύπων και στην ποιότητα των εκθέσεων βιωσιμότητας που θέλουν να προωθήσουν. Ενώ, εκλείπει η σε βάθος εστίαση στις συνέπειες που συνεπάγεται η υποχρεωτική υποβολή των εκθέσεων, δεδομένου ότι δεν έχουν ακόμα δημοσιευτεί εκθέσεις σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό.

Η θεωρία υποδεικνύει ότι οι σχέσεις μεταξύ αποτελεσμάτων αγορών, λογιστικών αποτελεσμάτων και του καθεστώτος μη χρηματοοικονομικής αναφοράς είναι δυνητικά πολύπλοκες. Η πρόκληση για τους ερευνητές είναι να βρουν τρόπους πιο άμεσης συσχέτισης των αποτελεσμάτων της αγοράς με τη μη χρηματοοικονομική αναφορά. Τα νέα πρότυπα, χρειάζονται χρόνο για να εξελιχθούν. Αντίστοιχα και οι φορείς θέσπισης των προτύπων, οι επενδυτές, οι αναφέρουσες εταιρίες και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι, χρειάζονται χρόνο για να μάθουν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΡΘΡΑ

Adams C., Abhayawansa S., (2022). Connecting the Covid – 19 pandemic, environmental, social and governance (ESG) investing and calls for “harmonization” of sustainability reporting. Critical Perspectives on Accounting.

Ahmad N., Mobarek A., Roni N. N., (2021). Revisiting the impact of ESG on financial performance of FTSE350 UK firms: Static and dynamic panel data analysis, Cogent Business & Management.

Alareeni B., Hamdan A., (2020). ESG impact on performance of US S&P 500-listed firms’, Corporate governance.

Benabou R., Tirole J., (2010). Individual and corporate social responsibility.

Cao Z., Rees B., (2020). Do employee-friendly firms invest more efficiently? Evidence from labor investment efficiency. Journal of Corporate Finance.

Caragnano A., Raimo N., Volta F., Zito M., (2021). Extending the benefits of ESG disclosure : The effect on the cost of debt financing. Corporate Social Responsibility and Environmental Management.

Carnini P. S., Ciaburri M., Magnanelli B. S., Nasta L., (2022). Does ESG disclosure influence firm performance ?

Chalmers J., Cox E., Picard N., (2021). The economic realities of ESG.

Christensen et. al., (2021). “Mandatory CSR and Sustainability reporting: economic analysis and literature review.

Cornel B., Damodaran A., (2020). Valuing ESG: Doing good or sounding good? NYU School of business.

Cost – Benefit Analysis of the first set of draft European Sustainability Reporting Standards.

Chen L., Barth M.E., Cahan S.F., Venter E.R., (2017). The economic consequences associated with integrated report quality: Capital market and real effects. Accounting, Organizations and Society.

Daugaard D., Ding A., (2022). Global Drivers for ESG performance: The body of knowledge.

[DRAFT] ESRS 2: Polution, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F09%2520Draft%2520ESRS%2520E2%2520Pollution%2520November%25202022.pdf

[DRAFT] ESRS 3: Water and marine resources, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F10%2520Draft%2520ESRS%2520E3%2520Water%2520and%2520marine%2520resources%2520November%25202022.pdf

[DRAFT] ESRS 4: Biodiversity and ecosystems, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F11%2520Draft%2520ESRS%2520E4%2520Biodiversity%2520and%2520ecosystems%2520November%25202022.pdf

[DRAFT] ESRS E5: Resource use and circular economy, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F12%2520Draft%2520ESRS%2520E5%2520Resource%2520use%2520and%2520circular%2520economy.pdf

[DRAFT] ESRS S2: Workers in the value chain, November 2022.

[DRAFT] ESRS S3: Affective communities, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F15%2520Draft%2520ESRS%2520S3%2520Affected%2520communities%2520November%25202022.pdf

[DRAFT] ESRS S4: Consumers and end-users, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F16%2520Draft%2520ESRS%2520S4%2520Consumers%2520end%2520users%2520November%25202022.pdf

[DRAFT] ESRS S5: Business conduct, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F17%2520Draft%2520ESRS%2520G1%2520Business%2520Conduct%2520November%25202022.pdf

Due process note – First set of draft ESRS, παρ. 123, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F02%2520Due%2520process%2520note%2520-%2520First%2520set%2520of%2520ESRS%2520-%252022%2520November%25202022.pdf

[Draft] EFRAG IG 1: Materiality assessment implementation guidance, November 2022. https://efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2FDraft%2520EFRAG%2520IG%25201%2520MAIG%2520231222.pdf

Drempetic S., Klein C., Zwergel B., (2020). The influence of firm size on the ESG Score: Corporate sustainability ratings under review. Journal of business ethics.

Dumay J., Dai T., “Integrated Thinking as a cultural control”, 2017.

DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting, April 2021. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=EN

DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL amending Directive 2013/34/EU, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Regulation (EU) No 537/2014, as regards corporate sustainability reporting, April 2021. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=EN

Edmans A., (2022). The end of ESG. Financial Management.

ESGs και Αξιολόγηση της Βιωσιμότητας των Επιχειρήσεων: Κριτική Διαχρονική Επισκόπηση και Προοπτικές στην Ελλάδα και Διεθνώς, Δεκέμβριος 2021.

EFRAG’s [Draft] ESRS 1: General Requirements. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F06%2520Draft%2520ESRS%25201%2520General%2520requirements%2520November%25202022.pdf

EFRAG’s Cover Letter – Cost Benefit Analysis, November 2022. https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F05%2520EFRAGs%2520Cover%2520Letter%2520on%2520the%2520Cost-benefit%2520analysis.pdf

Explanatory note article 29b, November 2022.

Greening D.W., Turban D.B., (2000). Corporate social performance as a competitive advantage in attracting a quality workforce. Business and Society.

Guo X., Xiao G., Zhang F., (2017). Effect of consumer awareness an corporate social responsibility under asymmetric information. Paper available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3039862

Hong H., Kostovetsky L., (2012). Red and blue investing: Values and finance. Journal of Financial Economics.

Huang X.B., Watson L., (2015), Corporate social responsibility research in accounting. Journal of Accounting Literature.

International Monetary Fund, October 2019, Global Financial Stability Report.

Johnson M.S., (2020). Regulation by shaming: Deterrence effects of publicizing violations of workplace safety and health laws. American Economic Review.

Leuz C., Wysocki P.D., (2016). The economics of disclosure and financial reporting regulation : Evidence and suggestions for future research. Journal of Accounting research.

Liu Y., Wang L., Zhang Y., (2022). Does digital financial inclusion matter for firms' ESG disclosure?

Martin P.R., Moser D.v, (2016). Managers' green investment disclosures and investors' reaction. Journal of Accounting and Economics.

Minnis, Shroff, 2017, "Why Regulate Private Firm Disclosure and Auditing".

Naeem M., Ullah H., Jan S., (2021). The impact of ESG Practices on firm performance: Evidence from Emerging Countries.

Pflugrath G., Roebuck P., Simnett R., (2011). Impact of assurance and assurer's professional affiliation on financial analysts' assessment of credibility of corporate social responsibility information. Auditing: A Journal of practice & Theory.

Q&A on the adoption of European Sustainability Reporting Standards, July 2023. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043

Sharma E., Sathish M., (2022). CSR leads to economic growth: An evidence based study to link corporate social responsibility (CSR) activities of Indian banking sector with economic growth of India.

Tomar S., (2021). Greenhouse gas disclosure and emissions benchmarking. Paper available at: https://ssrn.com/abstract=3448904

Tuan – Hock Ng., Chun – Tech L., Kar – Hoong C., Ying – San L., (2020). Sustainability in Asia: The roles of financial development in environmental, social and governance (ESG) performance. Social indicators research.

Zhou S., Rashid M. H. U., Mohdzobair S. A., Sobhani F. A., Siddik A. B., (2023). Does ESG impact firms' sustainability performance ? The mediating effect of innovation performance.

Γαρεφαλάκης Α., Δημητράς Α., (2020). Looking back and forging ahead : The Weighting of ESG Factors" Annals of operations research.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

https://eur-lex.europa.eu/

https://www.ifrs.org/

https://www.taxheaven.gr/

https://commission.europa.eu/

https://finance.ec.europa.eu/

https://www.grant-thornton.gr/

https://ssrn.com/abstract=3708495

https://ssrn.com/abstract=3919652

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. ΔΟΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

1. Ποιο είναι το μέγεθος της επιχείρησης σας;

Α) Μικρή

Β) Μεσαία

Γ) Μεγάλη

2. Σε ποιον τομέα δραστηριοποιείται η επιχείρηση σας;

Α) Υπηρεσίες

Β) Βιομηχανία

Γ) Εμπόριο

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

3. Πόσο καλά εκπαιδευμένοι είναι οι υπάλληλοι σας στα Προτύπα Αναφοράς Βιωσιμότητας;

Α) Πολύ καλά

Β) Μέτρια

Γ) Λίγο

Δ) Καθόλου

4. Πόσο σημαντικά θεωρείτε τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Πολύ σημαντικά

Β) Σημαντικά

Γ) Ουδέτερα

Δ) Λιγότερο σημαντικά

5. Ποιες απαιτήσεις των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θεωρείτε πιο σημαντικές ;

Α) Περιβαλλοντικές

Β) Κοινωνικές

Γ) Διοικητικές

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

6. Ποιες είναι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζονται κατά την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Έλλειψη γνώσης

Β) Υψηλό κόστος

Γ) Πολυπλοκότητα διαδικασιών

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

ΚΟΣΤΗ

7. Πόσο θεωρείται ότι είναι το κόστος της εφαρμογής των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Πολύ υψηλό

Β) Μέτριο

Γ) Χαμηλό

Δ) Δεν είμαι σίγουρος

8. Ποιες από τις παρακάτω κατηγορίες κόστους σας φαίνονται πιο σημαντικές στην εφαρμογή Προτύπων Βιωσιμότητας; (μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία)

Α) Κόστη παραγωγής

Β) Κόστη διαχείρισης

Γ) Κόστη εφοδιαστικής αλυσίδας

Δ) Κόστη πιστοποίησης

9. Ποιες είναι οι κυριότερες πηγές κόστους που σχετίζονται με την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Εξωτερικοί σύμβουλοι

Β) Εκπαίδευση προσωπικού

Γ) Συλλογή δεδομένων

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

10. Πώς εκτιμάτε ότι τα κόστη σας για βιωσιμότητα θα αλλάξουν τα επόμενα 5 χρόνια;

Α) Θα αυξηθούν σημαντικά

Β) Θα αυξηθούν ελαφρώς

Γ) Θα παραμείνουν σταθερά

Δ) Θα μειωθούν

11. Ποιες κατηγορίες κόστους θεωρείτε ότι μπορούν να παραμείνουν σταθερές ή να μειωθούν με την πάροδο του χρόνου;

Α) Κόστη παραγωγής

Β) Κόστη διαχείρισης

Γ) Κόστη εφοδιαστικής αλυσίδας

Δ) Κόστη πιστοποίησης

12. Πώς επηρεάζει το κόστος αυτό την οικονομική απόδοση;

Α) Σημαντικά αρνητικά

Β) Μέτρια αρνητικά

Γ) Ουδέτερα

Δ) Θετικά

ΟΦΕΛΗ

13. Ποια είναι τα κύρια οφέλη από την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Βελτίωση φήμης

Β) Αύξηση πελατών

Γ) Μείωση κόστους

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

14. Ποιες είναι οι κύριες πηγές ωφέλειας που παρατηρείτε από τις βιώσιμες πρακτικές;

Α) Κόστος εξοικονόμησης

Β) Εξωτερική χρηματοδότηση ή επιδοτήσεις

Γ) Νέες αγορές και πελάτες

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

15. Έχετε παρατηρήσει αλλαγές στην πελατειακή σας βάση λόγω των βιώσιμων πρακτικών;

Α) Ναι, σημαντική αύξηση

Β) Ναι, μικρή αύξηση

Γ) Όχι, δεν έχουν αλλάξει

Δ) Δεν είμαι σίγουρος

16. Πόσο πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα επηρεάσει τη συνολική απόδοση των επιχειρήσεων;

Α) Πολύ θετικά

Β) Θετικά

Γ) Ουδέτερα

Δ) Αρνητικά

ΓΕΝΙΚΑ

17. Ποιες στρατηγικές βιωσιμότητας εφαρμόζετε ;

Α) Μείωση αποβλήτων

Β) Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης

Γ) Εφαρμογή ηθικών προτύπων

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

18. Πόσο σας επηρεάζει η αναφορά των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας στη στρατηγική σας για βιωσιμότητα ;

Α) Πολύ

Β) Λίγο

Γ) Καθόλου

19. Ποιες πληροφορίες θα θέλατε να δείτε περισσότερο σε μελλοντικές αναφορές σχετικά με τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Α) Αναλύσεις κόστους-οφέλους

Β) Στρατηγικές βιωσιμότητας

Γ) Αναφορά επιτευγμάτων

Δ) Άλλο (παρακαλώ διευκρινίστε)

20. Θεωρείτε ότι τα Πρότυπα Αναφοράς Βιωσιμότητας θα συμβάλλουν στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων;

Α) Πολύ

Β) Λίγο

Γ) Καθόλου

21. Έχετε δει μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ;

Α) Ναι, σημαντική

Β) Ναι, μικρή

Γ) Όχι

Δ) Δεν είμαι σίγουρος

22. Πιστεύετε ότι η εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας θα αυξήσει την αξιοπιστία στην αγορά ;

Α) Πολύ

Β) Λίγο

Γ) Καθόλου

23. Ποια ομάδα ενδιαφερομένων θεωρείτε ότι επηρεάζεται περισσότερο από τις αναφορές;

Α) Πελάτες

Β) Εργαζόμενοι

Γ) Προμηθευτές

Δ) Κοινότητα

24. Έχετε θέσει στόχους για τη μελλοντική ανάπτυξη στον τομέα της βιωσιμότητας;

Α) Ναι, συγκεκριμένους

Β) Ναι, γενικούς

Γ) Όχι, δεν έχουμε θέσει στόχους

25. Υπάρχουν άλλες παρατηρήσεις ή σχόλια που θα θέλατε να προσθέσετε σχετικά με την εφαρμογή των Προτύπων Αναφοράς Βιωσιμότητας ;

Β. ΔΟΜΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Εισαγωγή

1. Λίγα λόγια για τον εαυτό σας, για την εταιρεία σας και τον ρόλο σας στην εταιρεία ;

2. Η εμπειρία ή οι γνώσεις σας σχετικά με τα πρότυπα βιωσιμότητας

Αλλαγές στις διαδικασίες αναφοράς:

3. Έχουν γίνει ήδη αλλαγές στις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων εξαιτίας της εισαγωγής των προτύπων βιωσιμότητας ;

4. Έχει αλλάξει το κόστος και ο φόρτος εργασίας για την υποβολή εκθέσεων από την εισαγωγή των προτύπων βιωσιμότητας ;

5. Έχετε παρατηρήσει αύξηση στον αριθμό των ενεργειών που σχετίζονται με την εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας ;

Προκλήσεις στην εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας:

6. Κατά την άποψη σας, υπάρχει αρκετή γνώση στην εταιρεία σας για να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις και πως αποκτήθηκαν οι γνώσεις ;

7. Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι μεγαλύτερες προκλήσεις στην εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας ;

8. Ποια είναι τα μέτρα που έχει λάβει η εταιρεία σας ή που σκοπεύει να λάβει για να ξεπεράσει τις προκλήσεις στην εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας;

9. Ποιες οικονομικές επιπτώσεις, έχει αντιμετωπίσει η εταιρεία σας κατά τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των προκλήσεων ;

Αντίκτυπος στους Στόχους Αειφορίας:

10. Πώς έχουν επηρεάσει τα πρότυπα βιωσιμότητας τον τρόπο με τον οποίο η εταιρεία σας θέτει στόχους βιωσιμότητας ;

11. Πώς έχουν επηρεάσει τα πρότυπα βιωσιμότητας τον τρόπο που οι πελάτες σας θέτουν στόχους βιωσιμότητας ;

12. Έχετε προσαρμόσει τις πρακτικές σας ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πελατών σας σχετικά με την εφαρμογή των προτύπων βιωσιμότητας;

Ο ρόλος των προτύπων βιωσιμότητας στον Στρατηγικό Σχεδιασμό:

13. Τι ρόλο παίζουν τα πρότυπα βιωσιμότητας στον στρατηγικό σχεδιασμό της εταιρείας σας και πώς έχει επηρεάσει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων;

Επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα:

14. Πώς έχουν επηρεάσει τα πρότυπα βιωσιμότητας την ανταγωνιστικότητα της εταιρείας σας στην αγορά;

15. Πώς έχουν επηρεάσει τα πρότυπα βιωσιμότητας την ανταγωνιστικότητα των πελατών σας στην αγορά;